

Polisfrågor

Sammanfattning

I betänkandet föreslår utskottet tre tillkännagivanden med anledning av motionsyrkanden om polisfrågor. Tillkännagivandena rör i korthet följande frågor:

- Åtgärder för att underlätta informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten i syfte att utmäta egendom som påträffas i polisens verksamhet.
- En skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar i syfte att minska id-stölder och bedrägerier.
- En översyn av vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att öka säkerheten på sjukhus.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. polisens befogenheter, arbetsuppgifter och arbetsmetoder, åtgärder i särskilt brottsutsatta områden och vapenlagstiftningen, med hänvisning till i första hand pågående beredningsarbete.

I betänkandet finns 40 reservationer (M, SD, C, V, L, KD,-).

Behandlade förslag

Cirka 240 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	12
Utskottets överväganden	13
Polisens utrustning	13
Polisens befogenheter och verktyg m.m.	16
Polisens arbetsmetoder	30
Renodling av polisens arbetsuppgifter	38
Verktyg för att motverka barnpornografibrott	42
Informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten	44
Intäkter från stöldgodsförsäljning	46
Polisvittnen	47
Kränkningersättning till poliser m.m.	48
Försvarsmaktens stöd till polisen	52
Särskilt utsatta områden	54
Inre utlänningskontroller och gränskontrollfrågor m.m.	61
Europols mandat och internationellt polissamarbete	70
Pass	75
Säkrare id-handlingar m.m.	79
Vapenfrågor	83
Ordningsvakter	94
Olagliga bosättningar	98
Registerfrågor	102
Danstillstånd	104
Onödiga larm till fjällräddningen	106
Motioner som bereds förenklat	107
Reservationer	108
1. Tjänstevapen, punkt 1 (SD, -)	108
2. Näthat, punkt 3 (M, C, L, KD)	108
3. Fordon och trafiksäkerhet, punkt 5 (C)	109
4. Verktyg för att motverka smuggling m.m., punkt 6 (KD)	110
5. Brott mot välfärdssystemen, punkt 7 (M, C, L, KD)	110
6. Brott mot butiker och handel, punkt 10 (C)	111
7. Polisens arbete mot tiggeri och gatunära brottslighet, punkt 11 (SD, -)	112
8. Renodling av polisens arbetsuppgifter, punkt 12 (L)	112
9. Verktyg för att motverka barnpornografibrott, punkt 13 (SD, C, -)	114
10. Polisvittnen, punkt 16 (V)	114
11. Försvarsmaktens stöd till polisen, punkt 19 (M, KD)	115
12. Försvarsmaktens stöd till polisen, punkt 19 (SD, -)	116
13. Lokala undantagstillstånd m.m., punkt 20 (SD, -)	117
14. Zonförbud, punkt 21 (M)	118
15. Inre utlänningskontroller, punkt 22 (SD, -)	119
16. Fingeravtryck från gatubarn, punkt 23 (M, L)	120
17. Yttre gränskontroll, punkt 24 (M)	121
18. Yttre gränskontroll, punkt 24 (SD, -)	121
19. Yttre gränskontroll, punkt 24 (L)	122
20. Automatiska gränskontroller, punkt 25 (M, C)	123

21. Informationsutbyte mellan Migrationsverket och Polismyndigheten, punkt 26 (SD, -)	124
22. Utveckling av Europol, punkt 27 (M).....	125
23. Europols analyskapacitet, punkt 28 (M, L).....	125
24. En europeisk åklagarmyndighet m.m., punkt 29 (L)	126
25. Internationellt polisiärt samarbete, punkt 31 (M, C, L, KD).....	127
26. Pass, punkt 32 (M).....	128
27. Pass, punkt 32 (SD, -).....	129
28. Tillgången till id-handlingar, punkt 33 (V)	130
29. Förebyggande arbete mot it-brottslighet, punkt 34 (M, C, L, KD).....	131
30. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 35 (SD, -).....	132
31. Vapensmuggling, punkt 36 (SD, -).....	132
32. Vapensmuggling, punkt 36 (L).....	133
33. Föraransvar för vapeninnehav i fordon, punkt 37 (L).....	134
34. Handläggningstiderna i vapenlicensärenden, punkt 38 (M, C).....	135
35. Handläggningstiderna i vapenlicensärenden, punkt 38 (SD, -).....	136
36. Historiska vapen, punkt 41 (SD, -).....	136
37. Kommunala ordningsvakter, punkt 44 (M)	137
38. Kommunala ordningsvakter, punkt 44 (L)	138
39. Lokala ordningsföreskrifter, punkt 47 (KD).....	139
40. Förenkla reglerna för avhysning m.m., punkt 48 (SD, -).....	140
Särskilda yttranden	142
1. Skyddsutrustning, punkt 2 (M, SD, C, L, KD, -).....	142
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (M).....	142
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (SD, -).....	142
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (C).....	143
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (L).....	143
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (KD).....	143
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	144
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	144
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	168
<i>Bilaga 3</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU6y	170

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tjänstevapen

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:162 av Jeff Ahl (SD) och
2017/18:3549 av Kent Ekeröth (SD).

Reservation 1 (SD, -)

2. Skyddsutrustning

Riksdagen avslår motion
2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6.

3. Näthat

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:1398 av Hans Hoff (S) och
2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7.

Reservation 2 (M, C, L, KD)

4. Deep web

Riksdagen avslår motion
2017/18:493 av Robert Hannah (L) yrkandena 1–3.

5. Fordon och trafiksäkerhet

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:656 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:1416 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S),
2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6,
2017/18:2845 av Rickard Nordin (C),
2017/18:2922 av Åsa Coenraads och Jessica Polfjärd (båda M) och
2017/18:3474 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 8.

Reservation 3 (C)

6. Verktyg för att motverka smuggling m.m.

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:1310 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2,
2017/18:2190 av Maria Stockhaus (M) yrkande 2 och
2017/18:2311 av Anders Hansson (M).

Reservation 4 (KD)

7. Brott mot välfärdssystemen

Riksdagen avslår motionerna
2017/18:265 av Staffan Danielsson (C),
2017/18:2621 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S) och

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 117.

Reservation 5 (M, C, L, KD)

8. Kopparstöder

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2241 av Lars-Arne Staxäng (M) och

2017/18:2448 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C).

9. Sexualbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2572 av Agneta Gille (S) och

2017/18:3396 av Betty Malmberg (M).

10. Brott mot butiker och handel

Riksdagen avslår motion

2017/18:3473 av Johan Hedin (C).

Reservation 6 (C)

11. Polisens arbete mot tiggeri och gatunära brottslighet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och

2017/18:2919 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

Reservation 7 (SD, -)

12. Renodling av polisens arbetsuppgifter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3590 av Roger Haddad m.fl. (L).

Reservation 8 (L)

13. Verktyg för att motverka barnpornografibrott

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:419 av Christina Örnebjär (L) yrkande 2,

2017/18:1114 av Fredrik Lundh Sammeli (S) yrkande 1 och

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 36.

Reservation 9 (SD, C, -)

14. Informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om åtgärder för att underlätta informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3192 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7.

15. Intäkter från stöldgodsförsäljning

Riksdagen avslår motion

2017/18:2321 av Cecilia Widegren (M).

16. Polisvittnen

Riksdagen avslår motion

2017/18:1145 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 10 (V)

17. Kränkingsersättning till poliser m.fl.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1446 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M),

2017/18:3192 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 och

2017/18:3551 av Kent Ekeroth (SD).

18. Säkerhet på sjukhus

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att öka säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11.

19. Försvarsmaktens stöd till polisen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkande 1,

2017/18:2556 av Mikael Cederbratt m.fl. (M) och

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

Reservation 11 (M, KD)

Reservation 12 (SD, -)

20. Lokala undantagstillstånd m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkandena 2 och 4,

2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 14,

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16 och

2017/18:3552 av Kent Ekeroth (SD).

Reservation 13 (SD, -)

21. Zonförbud

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1751 av Thomas Finnborg (M),

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 och

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 8.

Reservation 14 (M)

22. Inre utlänningskontroller

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3544 av Kent Ekeroth (SD) yrkandena 2 och 8 samt

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 24.

Reservation 15 (SD, -)

23. Fingeravtryck från gatubarn

Riksdagen avslår motion

2017/18:2814 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3.

Reservation 16 (M, L)

24. Yttre gränskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9, 57 och 60,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6 och 7,

2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 20,

2017/18:3544 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD, -)

Reservation 19 (L)

25. Automatiska gränskontroller

Riksdagen avslår motion

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60.

Reservation 20 (M, C)

26. Informationsutbyte mellan Migrationsverket och Polismyndigheten

Riksdagen avslår motion

2017/18:3544 av Kent Ekeroth (SD) yrkandena 3 och 4.

Reservation 21 (SD, -)

27. Utveckling av Europol

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 61 och

2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 22 (M)

28. Europols analyskapacitet

Riksdagen avslår motion

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 23 (M, L)

29. En europeisk åklagarmyndighet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 1 och 3.

Reservation 24 (L)

30. Interpols efterlysningssystem

Riksdagen avslår motion

2017/18:3479 av Kerstin Lundgren (C).

31. Internationellt polisiärt samarbete

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2,

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 5,

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 2 och

2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 25 (M, C, L, KD)

32. Pass

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 16
och

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57–59.

Reservation 26 (M)

Reservation 27 (SD, -)

33. Tillgången till id-handlingar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar i syfte att minska id-stölder och bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 och

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24 och

bifaller delvis motion

2017/18:709 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (båda S).

Reservation 28 (V)

34. Förebyggande arbete mot it-brottslighet

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 4 och 5
samt

2017/18:3398 av Betty Malmberg (M) yrkande 2.

Reservation 29 (M, C, L, KD)

35. Skärpta straff för vapenbrott

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:880 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5,

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 14,

2017/18:1337 av Edward Riedl (M) och

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Reservation 30 (SD, -)

36. Vapensmuggling

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3550 av Kent Ekeröth (SD) och

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 11 och 12.

Reservation 31 (SD, -)

Reservation 32 (L)

37. Föraransvar för vapeninnehav i fordon

Riksdagen avslår motion

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 33 (L)

38. Handläggningstiderna i vapenlicensärenden

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 2,

2017/18:1157 av Cecilia Widegren (M),

2017/18:1933 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:3348 av Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M) yrkande 12,

2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3739 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14.

Reservation 34 (M, C)

Reservation 35 (SD, -)

39. Ett digitalt ansökningsförfarande m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:789 av Johan Andersson (S),

2017/18:2734 av Jesper Skalberg Karlsson och Ida Drougge (båda M)
yrkande 2 och

2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M) yrkande 5.

40. Avskaffa licensplikten för ljuddämpare

Riksdagen avslår motion

2017/18:2001 av Sten Bergheden (M).

41. Historiska vapen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:751 av Mattias Ottosson m.fl. (S) och

2017/18:3780 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Reservation 36 (SD, -)

42. Opartisk kontroll av vapenförordningens efterlevnad m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1967 av Lars Beckman (M) och

2017/18:1968 av Lars Beckman (M).

43. Nationell satsning på Malmö

Riksdagen avslår motion

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 5.

44. Kommunala ordningsvakter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:595 av Mattias Jonsson (S),

2017/18:2806 av Lars Beckman (M),

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23 och

2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 11.

Reservation 37 (M)

Reservation 38 (L)

45. Utökade befogenheter för säkerhetspersonal

Riksdagen avslår motion

2017/18:2891 av Boriana Åberg (M) yrkande 2.

46. Lagen om bevakningsföretag

Riksdagen avslår motion

2017/18:1528 av Lars Beckman (M).

47. Lokala ordningsföreskrifter

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1242 av Margareta Cederfelt (M),

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 50 och

2017/18:3828 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4.

Reservation 39 (KD)

48. Förenkla reglerna för avhysning m.m.

Riksdagen avslår motion

2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 4.

Reservation 40 (SD, -)

49. Registerfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1481 av Thomas Finnborg (M) och

2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 5.

50. Danstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2738 av Jenny Petersson och Katarina Brännström (båda M),

2017/18:2976 av Sofia Fölster (M) och

2017/18:3143 av Betty Malmberg (M).

51. Onödiga larm till fjällräddningen

Riksdagen avslår motion

2017/18:1774 av Johan Hultberg (M) yrkande 2.

52. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 19 april 2018

På justitieutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Annika Hirvonen Falk (MP), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Lawen Redar (S), Sanne Lennström (S), Ellen Juntti (M), Patrick Reslow (-), Magnus Oscarsson (KD) och Sultan Kayhan (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 240 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2017/18. Yrkandena rör bl.a. polisens befogenheter, arbetsmetoder och arbetsuppgifter, åtgärder i särskilt utsatta områden och vapenlagstiftningen. Av dessa yrkanden behandlas ca 100 förenklat eftersom riksdagen behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Dessa yrkanden finns i bilaga 2.

Utskottet har gett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 2017/18:3576 (L) yrkande 11 och vad som anförs i motionen om att införa en beredskapspolis, i de delar som berör försvarsutskottets beredningsområde. Försvarsutskottets yttrande finns i bilaga 3.

Utskottets överväganden

Polisens utrustning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om polisens tjänstevapen och skyddsutrustning.

Jämför reservation 1 (SD, -) och särskilt yttrande 1 (M, SD, C, L, KD, -).

Motionerna

I motion 2017/18:162 av Jeff Ahl (SD) begärs att poliser ska kunna vara beväpnade utanför ordinarie tjänstetid, med vissa undantag som framarbetas i samråd med Polismyndigheten. Detta skulle kunna underlätta vid t.ex. terroråd när lediga poliser finns i närheten och behöver hjälpa till. Ett liknande yrkande framställs i motion 2017/18:3549 av Kent Ekeröth (SD), som framhåller att detta skulle öka kapaciteten i samhället att ingripa mot brott.

I motion 2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 6 begärs att det ska följas upp att poliser i yttre tjänst har tillgång till skyddsutrustning. Motionärerna anför att det ingick i överenskommelsen om åtgärder mot terrorism från den 7 juni 2017 att poliser i yttre tjänst ska ha tillgång till skyddsutrustning, t.ex. hjälmar och tunga västar, och förstärkningsvapen. Det behöver följas upp att detta genomförs i hela polisorganisationen.

Bakgrund

Tjänstevapen

Enligt Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om polisens skjutvapen m.m. (PMFS 2016:5, FAP 104-2) tillhör tjänstevapen som tilldelas poliser Polismyndigheten respektive Säkerhetspolisen och tilldelas polisen för att bäras och användas i tjänsten. En polis får under annan tid än tjänstgöringstid handha, bära eller bruka tjänstevapnet endast i enlighet med vissa undantag (25 §). Exempelvis får det beslutas att en polisman, vid övning för tjänsten, under ett polismästerskap i skytte eller vid övning inför en sådan tävling, får bära och använda det skjutvapen han eller hon har tilldelats. Om en polisman ska tjänstgöra på annan ort än den där det tilldelade tjänstevapnet normalt ska förvaras, och det är kort tid mellan tjänstgöringstillfällena och långt avstånd mellan bostadsorten eller uppehållsorten och det ordinarie förvaringsstället, får det vidare beslutas att polismannen får ta med vapnet under tiden mellan tjänstgöringstillfällena. Dessutom får det, om det finns synnerliga skäl, beslutas att en polisman som är utsatt för ett allvarligt hot med

anledning av tjänsten under ledig tid får bära den tjänstepistol han eller hon har tilldelats (26–28 §§).

Skyddsutrustning och förstärkningsvapen

I den överenskommelse som Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna träffade den 7 juni 2017 (den s.k. terrorismöverenskommelsen) konstateras bl.a. att Polismyndigheten behöver fortsätta arbetet med att höja grundförmågan hos de poliser som först kommer att finnas på plats vid ett eventuellt terrorattentat, nämligen poliser i yttre tjänst. Grundförmågan ska höjas genom att säkerställa att poliser i yttre tjänst har aktuell och fortlöpande utbildning för att förebygga och hantera terrorattentat och att det finns tillgång till rätt utrustning och vapen.

I polisens nationella operativa avdelnings (Noa) rapport Utvärdering av den nationella särskilda händelsen Nimo – Polismyndighetens hantering av attentatet i Stockholm 7 april 2017 – från den 8 december 2017 (A221.942/2017) anføres bl.a. följande (s. 24 f.):

De första patrullerna som svarade på larmet om pågående attentat på Drottninggatan hade inte förstärkningsvapen i fordonen. Flera har uppgett att de saknar MP5-utbildning och därför inte hade möjlighet att använda förstärkningsvapen under händelsen. Många har också uppgett att det saknades ballistiska hjälmar samt tunga västar, eller att dessa inte fanns i rätt storlek. Flera har lyft behovet av att få ha med sig extra ammunition till tjänstevapnet.

Vid flertalet intervjuer och även i enkäten framgår behovet av att ha förstärkningsvapen förvarat i polisens fordon för att kunna använda dessa vid akuta händelser där behovet uppstår. Sedan november 2016 finns en riktlinje inom Polismyndigheten som gör det möjligt att förvara förstärkningsvapen i fordon försedda med godkänd låsanordning (Polismyndighetens riktlinjer för mobil förvaring av förstärkningsvapen, PM 2016:59).

Även i det fortsatta arbetet med riskminimerande insatser har vid vissa tillfällen mängden tillgänglig utrustning och utbildad personal varit begränsande för förmågan att placera ut poliser med förstärkningsvapen. Det är tydligt att tillgången på skyddsutrustning, förstärkningsvapen och antal utbildade i förstärkningsvapen skiljer sig både mellan och inom polisregionerna. Det saknas dock nationella riktlinjer inom Polismyndigheten angående i vilken omfattning förstärkningsvapen eller tung skyddsutrustning ska finnas tillgängligt. Ytterligare en problematik är att beväpnad civilklädd polispersonal misstagits för gärningsmän. Även insatsresurser misstogs för gärningsmän, på grund av utseende i uniform, beväpning och fordon. Detta innebär en risk för att poliser agerar mot andra poliser. [...]

Sannolikt kommer ingripandepoliser vara först på plats för att ingripa mot gärningsmän vid ett terrorattentat. Det är därför av vikt att ingripanderesurserna har rätt utrustning och kompetens. [...] Det finns behov av att tillse tillgång till skyddsutrustning och förstärkningsvapen (inklusive utbildning) till en nivå där det är hotet, och inte mängden tillgänglig utrustning, som avgör vilken utrustning/vapen som ska användas. Eftersom terrorattentat vanligtvis är över på under 15 minuter krävs snabb tillgång till förstärkningsvapen för att öka den operativa

förmågan i responsen. Detta säkerställs om förstärkningsvapnen medförs i polisfordon.

I ett svar på en skriftlig fråga om polisens skyddsvästar (fr. 2017/18:1074) anförde justitie- och inrikesminister Morgan Johansson den 4 april 2018 följande:

En förutsättning för att Polismyndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag är att medarbetarna känner sig trygga och har en god arbetsmiljö. Regeringen har därför gett Polismyndigheten i uppdrag att intensifiera det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det pågår nu ett arbete inom myndigheten att utveckla skyddet av medarbetarna där bland annat frågor om utrustning ingår.

Regeringen vill också öka antalet anställda vid Polismyndigheten avsevärt. Utöver den anslagshöjning på 2 miljarder kronor som är beslutad för 2018 har regeringen aviserat höjningar för 2019 och 2020. Sammantaget uppgår resursförstärkningen i budgetpropositionen för 2018 till 7,1 miljarder kronor åren 2018–2020, vilket var mer än Polismyndigheten äskade i sitt budgetunderlag.

Med ökade resurser och fler anställda förbättras förutsättningarna för myndigheten att intensifiera arbetsmiljöarbetet och att skydda medarbetarna, bland annat genom anpassad utrustning.

Det är Polismyndigheten som avgör vilken beväpning och personlig utrustning som de anställda ska ha. Regeringen anser dock att Polismyndighetens förmåga att ingripa mot organiserad brottslighet och terrorism behöver öka snabbare än planerat. Därför lämnar regeringen förslag i vårandringsbudgeten som syftar till att Polismyndigheten ska kunna säkra en adekvat tillgång till skyddsutrustning och förstärkningsvapen samt ytterligare utrustning till Nationella bombskyddet. Poliser i yttre tjänst behöver också utrustas med kroppsburna kameror. Tillgången till sådan utrustning är viktig för att förbättra arbetsmiljön, framförallt för poliser i yttre tjänst.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att reglerna om polisens tjänstevapen och i vilka situationer dessa får bäras utom tjänsten är väl avvägda och är därför inte berett att ställa sig bakom motionerna 2017/18:162 (SD) och 2017/18:3549 (SD), som alltså avstyrks.

Utskottet instämmer i det som anförs i motion 2017/18:3899 (KD) yrkande 6 om vikten av att polisen har tillgång till ändamålsenlig skyddsutrustning. Som framgår konstaterades i terrorismöverenskommelsen att Polismyndigheten bl.a. behöver se till att de poliser som är först på plats vid ett eventuellt terroristattentat har tillgång till rätt utrustning. Frågan om skyddsutrustning lyfts även fram i Noas utvärdering av Polismyndighetens hantering av attentatet i Stockholm. Mot denna bakgrund utgår utskottet från att regeringen följer frågan och vidtar de åtgärder som behövs för att polisen ska ha tillgång till lämplig skyddsutrustning. Det saknas därför anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därmed motionen.

Polisens befogenheter och verktyg m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som i huvudsak avser polisens befogenheter och verktyg. Motionerna handlar bl.a. om internetrelaterad brottslighet, polisens befogenheter i olika frågor om fordon, kameror vid gränsen och verktyg för att motverka brott mot välfärdssystemen.

Jämför reservation 2 (M, C, L, KD), 3 (C), 4 (KD) och 5 (M, C, L, KD).

Motionerna

Internetrelaterad brottslighet

I motion 2017/18:1398 av Hans Hoff (S) begärs ett tillkännagivande om insatser för att förebygga och utreda hot och trakasserier på internet (näthat). I motion 2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 anförs att polisen behöver skapa en särskild enhet som jobbar riktat mot näthat, mobbning på nätet och nättrakasserier. Motionärerna framhåller att allt fler brott i dag begås på internet och i sociala medier.

I motion 2017/18:493 av Robert Hannah (L) yrkandena 1 och 2 begärs att regeringen ska utreda om lagstiftningen behöver stärkas och om polisen behöver ges nya befogenheter för att stoppa brott på deep web. Motionären anför att det finns en annan sida av dagens internet, en dold sida där man som användare kan vara helt anonym. Användarna av denna sida söker sig till anonymitet, just för att inte behöva lämna ut personliga uppgifter om sig själv. Denna sida kallas deep web. I dag utnyttjar kriminella personer anonymiteten i deep web för att utföra brottsliga handlingar. I samma motion yrkande 3 anför motionären att myndigheterna bör utreda vilka typer av brott som begås på deep web och i vilken omfattning brotten begås.

Fordon

I motion 2017/18:2845 av Rickard Nordin (C) efterfrågas verktyg för att göra det enklare att spåra stulna bilar. Motionären anför att många bilar i dag är utrustade med simkort och att spårning av dessa bilar med ägarens tillåtelse bör tillåtas utan domstolsbeslut.

Jesper Skalberg Karlsson (M) yrkar i motion 2017/18:656 att Polismyndigheten ska ges möjlighet att omedelbart destruera, eller ge i uppdrag åt någon annan att destruera, beslagtagna bilar som har ett obetydligt värde. Detta skulle innebära att hanteringen av dessa bilar skulle gå betydligt fortare och friställa resurser till annan verksamhet.

I motion 2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6 begärs att polisen ska ha rätt att beslagta fordon eller delar av fordon alternativt förse fordon med hjulbojor i samband med grova trafikförseelser.

I motion 2017/18:2922 av Åsa Coenraads och Jessica Polfjärd (båda M) yrkas att det bör övervägas att ge även besiktningsmän behörighet att genomföra klampning av bilar för att avlasta polisen.

I motion 2017/18:1416 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S) anförs att buskörning med mc och mopeder har blivit ett så stort problem att människors trygghet försämras. Det saknas i dag stöd i lagstiftningen för att polisen ska kunna ingripa mot buskörning eftersom polisen oftast inte kan identifiera vem som framfört fordonet. Det träffas vanligen på när det är stillastående. Polisen behöver därför ges bättre möjligheter att ingripa mot buskörning.

I motion 2017/18:3474 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 8 begärs att polisen ska ges i uppdrag att beivra farlig fordonsframfart. Motionärerna anför att det finns ett antal farliga beteenden som bör beivras för att normativt göra vägarna säkrare. En sådan sak är när bilar ligger alltför nära bilen framför. Polisen eller någon annan myndighet bör enligt motionärerna få i uppgift att titta på hur man kan utveckla en metodik för att lättare kunna bötfälla den som gör sig skyldig till den typen av trafikförseelse.

Kameror vid gränsen och smuggling m.m.

Mikael Oscarsson (KD) anför i motion 2017/18:1310 yrkande 2 att polisen och tullen bör få sätta upp ANPR-kameror (automatic number plate recognition) vid samtliga svenska gränsvägar och färjor.

I motion 2017/18:2311 av Anders Hansson (M) begärs ett tillkännagivande om att se över myndigheters befogenheter att lagra trafikuppgifter tillhandahållna av transportföretag m.fl. Motionären anför att myndigheterna behöver information om bl.a. hur, när och hur ofta en eller flera personer eller ekipage passerar med olika transportmedel in eller ut från landet, och att personer som är misstänkta för kriminell verksamhet kan identifieras lättare och fångas upp om transportföretag delger trafikinformation, passagerarlistor eller liknande till de brottsbekämpande myndigheterna.

I motion 2017/18:2190 av Maria Stockhaus (M) yrkande 2 begärs att en utredning ska få i uppdrag att ta fram förslag på hur stulna bilar, husvagnar och husbilar ska förhindras att lämna landet, eftersom allt fler stulna fordon försvinner ut ur landet.

Brott mot välfärdssystemen

I motion 2017/18:265 av Staffan Danielsson (C) anförs att kontrollen av bedrägerier som rör skattebetalarnas pengar bör skärpas. Enligt motionären är det viktigt att värna de utbyggda trygghetssystemen inför framtiden och genom en god kontroll se till att de inte missbrukas. Även i motion 2017/18:2621 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S) lyfts brott mot

välståndssystemen fram. Motionärerna anför att det offentliga systemet har utvecklats till en marknad för yrkeskriminella. Av den anledningen bör regeringen överväga att se över behovet av skärpt lagstiftning för att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet. Utredningen SOU 2017:37 Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra är enligt motionärerna behäftad med en generell och allvarlig brist. Den fokuserar på statliga myndigheters funktioner. Kommunernas omfattande verksamheter hamnar i skymundan. Vidare bör de sekretesslättnader i fråga om informationsutbyte mellan myndigheter vid misstanke om grov brottslighet som infördes den 1 januari 2016 även gälla kommuner. I partimotion 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) betonas vikten av samverkan mellan relevanta myndigheter för att förhindra och upptäcka brottslighet kopplad till välfärdsystemen. Ett mycket aktivt samarbete mellan Försäkringskassan, Polismyndigheten och Skatteverket behövs för att förhindra och upptäcka denna typ av brottslighet.

Kopparstöld

I motion 2017/18:2448 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C) begärs effektivare åtgärder för att stoppa stöld av koppar och andra värdefulla metaller.

I motion 2017/18:2241 av Lars-Arne Staxäng (M) efterfrågas flera åtgärder för att motverka kopparstöld på de svenska järnvägarna, t.ex. kameraövervakning och DNA-märkning av koppar.

Bakgrund

Internetrelaterad brottslighet

Näthat m.m.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2015 Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att kartlägga utvecklingen av it-relaterade inslag i de anmälda brotten. Myndigheten skulle även analysera kompetens och kapacitet när det gäller it-relaterad brottslighet och forensiska it-undersökningar i den brottsutredande verksamheten. I uppdraget ingick att belysa brister och utvecklingsmöjligheter. Brå skulle också överväga om det är möjligt att skapa ett system som ger rättsväsendets myndigheter ett statistiskt underlag för att framöver följa utvecklingen av it-relaterade inslag i de anmälda brotten och i så fall hur ett sådant system bör vara utformat. Brå publicerade i september 2016 rapporten It-inslag i brottsligheten och rättsväsendets förmåga att hantera dem (rapport 2016:17). Med it-relaterad brottslighet avses i rapporten alla brott som på något sätt har koppling till it, dvs. allt från mängdbrottsärenden utanför it-miljön, men där spår och bevisning kan finnas i it-miljön (t.ex. i mobiltelefoner, på chattforum eller på hårddiskar) till rena it-brott (t.ex. dataintrång). Brås rapport visar en tydlig ökning av it-relaterad brottslighet samtidigt som det finns en bristande kompetens om it-relaterade brott inom

den brottsutredande verksamheten. Brås utredning pekar även på att det saknas fungerande teknisk utrustning och system för att möta den ökade it-relaterade brottsligheten. Brås bedömning är att det krävs stora utbildningsinsatser inom Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten.

I betänkande 2015/16:JuU1 föreslog utskottet ett tillkännagivande till riksdagen om att öka polisens närvaro på internet. Riksdagen hade året innan gjort ett liknande tillkännagivande (bet. 2014/15:JuU1 punkt 39, rskr. 2014/15:77). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2015/16:106). Utskottet motiverade sitt beslut enligt följande:

Utvecklingen av internet har inneburit många positiva förändringar. Parallellt med nya möjligheter har dock även nya problem tillkommit, och många brott begås i dag via internet. När brottsligheten flyttar ut på internet måste polisen följa efter och vara närvarande där. Det är därför viktigt att polisen har den kompetens som behövs för detta. Alla poliser måste kunna utreda enklare former av it-relaterad brottslighet. Polisens närvaro på internet behöver således öka.

Regeringen anför i fråga om tillkännagivandet följande i regeringens skrivelse 2016/17:75 Riksdagens skrivelser till regeringen:

Granskningar som Riksrevisionen (RiR 2015:21) och Brottsförebyggande rådet (Brå 2016:17) har gjort visar att varken polis eller åklagare har beredskap och förmåga att effektivt handlägga och utreda it-relaterad brottslighet. I regleringsbrevet för 2017 begär regeringen därför återrapportering från både Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Myndigheterna ska med utgångspunkt i nämnda granskningar redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att myndigheterna har tillräcklig kompetens och beredskap för att utreda it-relaterade brott. Av redovisningen ska också framgå hur myndigheterna arbetar för att sprida och implementera kunskap om it-relaterad brottslighet inom den egna verksamheten. Redovisning sker i respektive myndighets årsredovisning för 2017. Punkten är därmed slutbehandlad.

Utskottet delade emellertid inte regeringens uppfattning. Enligt utskottet var de åtgärder som regeringen redovisade inte tillräckliga, och eftersom myndigheternas återrapportering inte skulle göras förrän 2018 kunde punkten inte anses slutbehandlad (yttr. 2016/17:JuU8 s. 13). I budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 avsnitt 2.6) meddelade regeringen också att punkten åter står som öppen. Regeringen hänvisar även i regeringens skrivelse 2017/18:75 Riksdagens skrivelser till regeringen till Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens regleringsbrev för 2017 och uppdraget i dessa och anför att punkten inte är slutbehandlad.

Den 1 januari 2018 infördes ännu ett nytt brott i brottsbalken, olaga integritetsintrång. Regleringen straffbelägger intrång i någon annans privatliv genom spridning av vissa slag av bilder eller andra uppgifter, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör. Bestämmelsen omfattar bl.a. bilder eller andra uppgifter om någons sexualliv eller hälsotillstånd eller om att någon utsatts för vissa brott. Dessutom utvidgades det straffbara området för ofredande. Regeringen hade i propositionen (prop. 2016/17:222 Ett starkt straffrättsligt skydd för den

personliga integriteten) även föreslagit vissa ändringar i bestämmelserna om olaga hot och förolämpning. Konstitutionsutskottet föreslog emellertid att behandlingen av lagförslagen i de delarna skulle skjutas upp till riksmötet 2018/19 (bet. 2017/18:KU13). Justitieutskottet anförde i ett yttrande till konstitutionsutskottet följande (yttr. 2017/18:JuU2y):

Den tekniska utvecklingen och framväxten av internet har, som utskottet tidigare konstaterat (bet. 2014/15:JuU14 s. 29), inneburit positiva förändringar för yttrandefriheten och den demokratiska debatten. Utvecklingen har emellertid också medfört att hot och andra former av kränkningar av den personliga integriteten tagit nya former. Utskottet delar därför regeringens uppfattning att det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten behöver stärkas och moderniseras för att anpassas till teknik- och samhällsutvecklingen, och utskottet är positivt till de nu aktuella lagförslagen.

I november 2017 överlämnades SOU 2017:89 Hemlig dataavläsning – ett viktigt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet till regeringen. Utredningens utgångspunkt har varit att hemlig dataavläsning är en metod för de brottsbekämpande myndigheterna att med någon form av tekniskt hjälpmedel i hemlighet få tillgång till en dator eller annan teknisk utrustning som kan användas för kommunikation och därigenom få besked om hur utrustningen används eller har använts och vilken information som finns i den. Utredningen konstaterar att det blir allt vanligare att brottsbekämpande myndigheter stöter på information och kommunikationsutrustning som är krypterad i samband med sin brottsförebyggande och utredande verksamhet. Bland annat därför anser utredningen att det finns ett stort behov av hemlig dataavläsning och att metoden kommer att förbättra myndigheternas möjligheter att förhindra och utreda allvarlig brottslighet. Lagen om hemlig dataavläsning föreslås träda i kraft den 1 januari 2019 och tidsbegränsas att gälla t.o.m. den 31 december 2023. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Deep web

All kommunikation över internet sker med kommunikationsprotokollet Internet Protocol (ip). Varje dator som kopplar upp sig mot internet tilldelas åtminstone en ip-adress av nätverksadministratören eller internetleverantören. Starkt förenklat kan sägas att internettrafik, bl.a. på grund av ip-adresserna, är spårbar till användare.

Deep web (även kallat osynliga eller dolda nätverk) är en term för den del av internet som inte indexeras av sökmotorer. Motsatsen till deep web, dvs. det synliga nätet, kallas surface web. Deep web uppskattas vara åtminstone 4 000–5 000 gånger större än det synliga nätet. Delar av deep web brukar kallas för darknet, vilket är krypterade nätverk som möjliggör för användarna att kommunicera utan att vare sig kommunikationen eller användarna kan spåras, eller i vart fall väsentligen försvåras sådan spårning. Det troligen mest kända av dessa nätverk är Tor. För tillgång till Tor krävs en särskild webbläsare, en s.k. Torbrowser. Sådana finns lätt tillgängliga för de flesta vanliga operativsystem. Principen bakom anonymiseringen i Tor är att

användaren dirigeras genom ett gratis och världsomspännande nätverk bestående av några tusen datorer som skickar trafik mellan sig. När man kopplar upp sig mot nätverket skickas trafiken mellan tre av dessa och sedan vidare till slutdestinationen. All trafik som ens dator skickar och tar emot genom Tor krypteras i tre lager, på ett sätt som gör att ingen av de tre datorerna kan koppla trafiken till den som kopplat upp sig. Av naturliga skäl finns ingen tillförlitlig statistik för kriminellas användning av krypteringstjänster. Emellertid framhålls från olika håll att användningen av sådana tjänster minskar effektiviteten i de brottsbekämpande myndigheternas användning av befintliga tvångsmedel (se bl.a. SOU 2017:89 Ny teknik och dess betydelse s. 164 ff. och Internetguide #39 Kom igång med Tor! som finns tillgänglig på www.iis.se/docs/kom_igang_med-tor.pdf).

Fordon

Regeringen föreslog i proposition 2014/15:26 Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott ökade möjligheter att förverka fordon som har använts vid trafikbrott, om gärningsmannen tidigare gjort sig skyldig till olovlig körning eller rattfylleribrott. Propositionen innehöll vidare förslag om en skärpning av oskälighetsrekvisitet. Endast om ett förverkande är uppenbart oskäligt skulle förverkande inte ske. För att minska polisens kostnader för förvaring av fordon föreslogs också att det skulle bli möjligt att sälja eller förstöra beslagtagna fordon innan ett förverkandebeslut har fattats, om fordonen inte var värda mer än en femtedel av prisbasbeloppet. Utskottet anförde vid behandlingen av propositionen att möjligheten att förverka fordon som har använts vid trafikbrott är ett viktigt led i arbetet med att förhindra återfall i trafikbrott och därigenom förbättra trafiksäkerheten, och ställde sig bakom förslaget (bet. 2014/15:JuU10). Riksdagen antog lagändringarna (rskr. 2014/15:112).

Av 7 § lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott följer således sedan den 1 april 2015 att ett fordon som har använts vid trafikbrott, t.ex. olovlig körning eller rattfylleri, får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är uppenbart oskäligt. Detsamma gäller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag. Om någon har gjort sig skyldig till olovlig körning, rattfylleri eller grovt rattfylleri ska det vid bedömningen av om förverkande behövs för att förebygga fortsatt brottslighet särskilt beaktas om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet.

Om föraren inte äger bilen får förverkande ske endast om de rätta ägarna medverkat till den tilltalades trafikbrott och åklagaren för en förverkandetalan i samband med åtalet mot de rätta ägarna för medverkan till trafikbrotten eller särskilt enligt lagen om förfarandet i vissa fall vid förverkande m.m. (se NJA 1991 s. 496).

Undersökningsledaren eller åklagaren får enligt 8 § omedelbart besluta att ett fordon som har tagits i beslag för att det skäligen kan antas bli förverkat får

säljas eller förstöras, om fordonets värde understiger en femtedel av prisbasbeloppet. Intäkterna vid försäljningen tillfaller staten.

Bestämmelser om tillfälligt omhändertagande av egendom för att förhindra rattfylleribrott finns i 24 a–24 d §§ polislagen (1984:387) och i 9–11 §§ lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott. Enligt dessa regler får t.ex. en polis, om det av särskilda skäl anses finnas risk för rattfylleri, för att förhindra brottet, tillfälligt omhänderta fordonsnycklar eller annat som behövs för färden eller, om så krävs, fordonet. Ett omhändertagande ska upphöra så snart det inte längre finns skäl för det och får inte vara längre än 24 timmar.

I lagen (2014:1437) om åtgärder vid hindrande av fortsatt färd finns bestämmelser om åtgärder som får vidtas för att säkerställa att ett beslut om att ett fordon inte får fortsätta färden följs, t.ex. när fordonets skick eller beskaffenhet utgör en påtaglig fara för trafiksäkerheten och fordonets fortsatta färd. En polisman eller tulltjänsteman får enligt lagen i första hand omhänderta nycklar eller annat föremål som behövs för att fortsätta färden, om det kan antas att beslutet inte kommer att följas. Om detta av särskilda skäl kan antas inte vara tillräckligt, eller det är lämpligare, får Polismyndigheten eller Tullverket besluta att fordonet ska förses med en mekanisk, elektronisk eller annan typ av låsanordning (klampning).

I samband med behandlingen av propositionen som låg till grund för den nyss nämnda lagen riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att utreda möjligheterna att låta en polisman eller en tulltjänsteman besluta om klampning (bet. 2014/15:TU3, rskr. 2014/15:25).

Den 15 mars 2018 beslutades propositionen Förlängd klampning (prop. 2017/18:198). I propositionen föreslås att lagen ändras så att tidsgränsen för hur länge åtgärder får bestå när de vidtagits förlängs från 24 timmar till 36 timmar. Syftet är bl.a. att beslutade förskott för sanktionsavgifter på vägtransportområdet ska betalas i högre utsträckning än i dag. I propositionen (s. 19) gör regeringen bedömningen att det saknas behov av att ändra reglerna om vem som får besluta om klampning av fordon. Ett beslut om klampning ska enligt förslaget även fortsättningsvis beslutas av myndigheterna Polismyndigheten och Tullverket, eftersom det är en åtgärd av mer ingripande karaktär.

Enligt 36 kap. 2 § brottsbalken får hjälpmedel som använts vid brott enligt brottsbalken förklaras förverkade, om det behövs för att förebygga brott eller det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller i vissa fall egendom som har varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott. Bestämmelsen gäller även brott enligt andra lagar än brottsbalken, om maximistraffet för brottet är mer än ett år. Som sådant hjälpmedel kan räknas t.ex. flyktbilar, men även andra fordon som det finns anledning att räkna med ska komma till fortsatt brottslig användning.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2017 framgår att myndighetens trafiksäkerhetsarbete ska bidra till att minska antalet döda och allvarligt skadade i vägtrafikmiljön i enlighet med nollvisionen. Polismyndigheten ska

även vidareutveckla sitt arbete med kontroller av cabotagetransporter och flygande inspektioner av nyttofordon samt säkerställa att insatserna på detta område förbättras. De åtgärder som vidtas ska redovisas i myndighetens årsredovisning t.o.m. 2020. Samma uppdrag nämns i Polismyndighetens regleringsbrev för 2018.

Kameror vid gränsen och smuggling m.m.

Förkortningen ANPR står för automatic number plate recognition. ANPR är ett system som med hjälp av en kamera läser av registreringsskyltar och matchar dem mot olika register där fordonsbrister och avvikelser finns registrerade. Systemet används sedan ett par år tillbaka av polisen för att hitta i första hand fordon med brister men även kriminella personer. Automatisk avläsning av registreringsskyltar bygger på en teknologi där bilderna från kameran analyseras i datorn. Först identifieras förekomsten av en registreringsskylt i bilden, därefter omvandlas bilden av registreringsskylten till text. Det tolkade registreringsnumret jämförs sedan mot en databas som innehåller fordon med brister. Om ett avläst registreringsnummer förekommer i något av registren larmar systemet. Fordonet kan därefter stoppas för att kontrolleras vidare.

Tullverket började under våren 2017 använda ANPR-kameror för att bättre kunna välja ut fordon för kontroll. Registreringsskyltarna matchas mot en databas av registreringsnummer som främst bygger på misstankar om grov smuggling och narkotikabrott. Tullverket använder ett mobilt system med kameror som ställs på stativ eller monteras på fordon (Tullverkets webbplats, uppdaterad den 5 maj 2017).

Regeringen beslutade den 8 februari 2018 att ge Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen i uppdrag att förstärka bekämpningen av internationella brottsnätverk som begår tillgreppsbrott i Sverige (Ju2018/00991/PO). Uppdraget innebär bl.a. att myndigheterna ska utveckla sin samverkan på området samt vid behov ta initiativ till samverkan med ytterligare myndigheter samt med relevanta aktörer från näringslivet. Polis och åklagare har det direkta brottsbekämpande ansvaret i fråga om brottsligheten. Tullverket och Kustbevakningen bedriver kontrollarbete och ska genom ökad samverkan med Polismyndigheten bidra till att bl.a. öka upptäcktsrisken vid utförsel av stöldgods. Polismyndigheten ska också i större utsträckning delta i operativt internationellt polissamarbete mot organiserad tillgreppsbrottslighet, samt öka sin egen förmåga att genom operativa insatser arbeta mot de internationella brottsnätverken. Bland annat kan det vara påkallat med en ökad polisär närvaro vid gränspassager och andra strategiska platser för att öka upptäcktsrisken vid in- och utresa till och från Sverige. Uppdraget ska delredovisas senast den 8 juni 2018 och den 25 januari 2019 samt slutredovisas senast den 14 februari 2020.

Regeringen beslutade den 22 februari 2018 ett uppdrag till Polismyndigheten om användningen av poliskontroller i områden nära inre

gräns (Ju2018/01291/L4). I uppdraget anförs att kommissionen den 12 maj 2017 utfärdade en rekommendation om proportionerliga poliskontroller och polissamarbete i Schengenområdet (C[2017] 3349 final). Kommissionen rekommenderar medlemsstaterna att bl.a. intensifiera poliskontrollerna i hela landet och utföra poliskontroller på de stora transportlederna, inbegripet i gränsområden, samt att använda modern teknik för att kunna övervaka fordon och trafikflöden. Vidare rekommenderar kommissionen medlemsstaterna att bl.a. anpassa poliskontroller i gränsområden på grundval av en kontinuerlig risk-bedömning, samtidigt som det säkerställs att kontrollerna inte syftar till gränskontroll. Regeringen anför för egen del att gränsnära områden kan vara utsatta för särskilda risker när det gäller gränsöverskridande brottslighet. Vid gränsnära områden kan också vissa brott uppdagas som har begåtts eller kan komma att begås i andra delar av landet, som inbrott, fordonsstöld och olaglig narkotikahandel. I Sverige finns ett betydande och växande problem med internationella brottsnätverk som kommer till landet för att begå organiserade tillgreppsbrott. Insatser mot den brottsligheten är ett viktigt utvecklingsområde i Polismyndighetens brottsutredande verksamhet. En effektivare användning av poliskontroller i områden nära inre gräns skulle kunna bidra till en positiv utveckling även på det området. Polismyndigheten ges därför i uppdrag att bl.a. bedöma behovet av och förutsättningarna för användandet av modern teknik och andra möjligheter till kontroll för att användning av poliskontroller i områden nära inre gräns ska kunna effektiviseras. I uppdraget ingår att redovisa vilka tekniska möjligheter som finns och de ekonomiska förutsättningarna för att effektivisera användningen av kontroller. Polismyndigheten bör också redovisa dels vilka möjligheter det finns att effektivisera användningen av kontroller i områden nära inre gräns inom ramen för gällande rätt, dels om det därutöver finns behov av åtgärder som kan komma att kräva författningsändringar. Regeringen noterar i sammanhanget bl.a. att Nederländerna använder sig av ett system med rörliga säkerhetskontroller och därtill knuten kameraövervakning för att bekämpa illegal vistelse i landet. Uppdraget ska redovisas senast den 2 maj 2018.

Regeringen anför att den under 2018 kommer att ta flera initiativ internationellt för att bekämpa problemet med internationella stöldligor. Regeringen för bl.a. dialoger med stöldligornas ursprungsländer, tar initiativ till fördjupat internationellt polissamarbete och kommer att lägga fram initiativ till EU (pressmeddelande den 7 februari 2018).

Skatteutskottet avstyrkte förra året i betänkande 2016/17:SkU1 en motion om lagring av trafikavgifter från transportföretag, som var i allt väsentligt likalydande med yrkandet i motion 2017/18:2311 (M). Skatteutskottet anförde (s. 17) i sitt ställningstagande följande:

Tullverkets befogenheter att utföra varukontroll regleras i inregränslagen. Vid inre gräns, där fördragets om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bestämmelser om bl.a. fri rörlighet för varor gäller får Tullverkets varukontroller inte utformas så att urvalet av vad och vem som ska kontrolleras sker slumpmässigt. Inregränslagen tillåter dock icke-misstankesbaserade kontroller, s.k. selektiva kontroller, där urvalet sker

med ledning av iakttagelser, underrättelser, tips, riskprofiler och liknande. Varukontrollen vid inre gräns är en administrativ kontroll som syftar till att förhindra att varor som omfattas av lagen förs in eller ut ur landet i strid med de in- och utförelsestrukturer som gäller för respektive vara.

Även om EUF-fördraget förbjuder tullkontroll är bestämmelserna inte undantagslösa. En tullkontroll kan vara tillåten om den grundas på något av de skäl som anges i artikel 36 i EUF-fördraget eller något av de tvingande hänsyn som har fastställts i EU-domstolens rättspraxis.

Utskottet anser att frågan om att utöka tullens befogenheter att kontrollera varor vid inre gräns måste föregås av en noggrann analys av EU:s regelverk. Utskottet är därför inte berett att ta ställning till enskildheterna i de aktuella motionerna men utgår från att regeringen i dialog med tullen följer vilka regelförändringar som eventuellt behövs.

Tullverkets kontroller enligt inregränslagen tar således endast sikte på in- och utförelsereglerade varor och inte på att utreda andra typer av brott. Utskottet ser givetvis allvarigt på smuggling och annan brottslighet i samband med in- och utförelse av varor. Det är därför av största vikt att Tullverket och Polismyndigheten samarbetar i de fall där Tullverket inte självt har befogenhet att ingripa. Utskottet uppfattar att myndigheterna har ett nära samarbete i dessa frågor.

Välfärdsbrott

En straffrättslig reglering till skydd för välfärdssystemen infördes 2008 genom bidragsbrottslagen (2007:612). Lagen gäller sådana bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål (ekonomiska förmåner) som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, kommunerna eller arbetslöshetskassorna. Den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och på så sätt orsakar fara för att en ekonomisk förmån felaktigt betalas ut eller betalas ut med ett för högt belopp, döms för bidragsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är grovt, döms för grovt bidragsbrott till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Andra straffrättsliga bestämmelser vid brott mot välfärdssystemen finns i brottsbalken, t.ex. bestämmelserna om bedrägeri, olovligt förfogande, urkundsförfalskning, osant intygande och osann eller vårdslös försäkring.

Den 5 maj 2017 överlämnades betänkandet SOU 2017:37 Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra, till regeringen. I betänkandet föreslog utredaren en rad åtgärder som ska förebygga, förhindra, upptäcka och bekämpa organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet som riktas mot välfärdssystemen. Uppdraget hade varit att göra en översyn av välfärdsstatens förmåga att stå emot organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet och föreslå åtgärder för att motverka att bidrag och förmåner hamnar i händerna på kriminella. Utredningen ansåg att det i dag finns otillräckliga förutsättningar för myndigheter att bekämpa välfärdsbrottsligheten och att det förekommer felaktiga uppgifter i register som ligger till grund för utbetalningar. Utredningen kom även fram till att

myndigheter inte har tillräckliga möjligheter att kontrollera om inrapporterade uppgifter är korrekta. Mot denna bakgrund lämnade utredaren bl.a. följande förslag:

- En ny enhet för utredning av bidragsbrott inrättas hos Försäkringskassan och mål om brott mot bidragsbrottslagen handläggs vid Ekobrottsmyndigheten.
- Regeringen bör utreda frågan om en samordnad statlig utbetalningsfunktion.
- Regeringen bör se över förutsättningarna att minska antalet utfärdare av id-handlingar och koncentrera ansvaret till en myndighet. Transportstyrelsen får i uppdrag att se över rutiner vid utlämnande av körkort.
- Myndigheternas möjligheter till informationsutbyte utökas.
- Skatteverkets folkbokföringsverksamhet ges möjlighet att göra besök på den adress där den enskilde är eller kan antas vara bosatt. Ett folkbokföringsbrott införs.
- Uppgiften att betala ut lönegaranti flyttas från länsstyrelserna till Skatteverket.
- Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen får utökade möjligheter att inhämta uppgifter om juridiska personer från andra aktörer.
- Straffet för grovt bidragsbrott skärps till max sex år och bidragsbrottslagen utvidgas till att också omfatta utbetalningar till bl.a. juridiska personer.
- Betalning för arbete som berättigar till ROT- och RUT-avdrag ska ha gjorts med spårbart betalningsmedel. Detsamma gäller för vissa stöd som betalas ut av Arbetsförmedlingen.

Den 15 mars 2018 beslutade regeringen proposition 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen. Propositionen innehåller bl.a. förslag på åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Regeringen föreslår att Skatteverket ska få möjlighet att avregistrera uppgifter om falska identiteter från folkbokföringen samt göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning. I propositionen föreslås även att brottet folkbokföringsbrott införs på nytt. Regeringen anför i propositionen (s. 103) som ett skäl för att öka kvaliteten i folkbokföringen att Utredningen om organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden har identifierat riskfaktorer i de mest utsatta systemens regelverk, organisation, rutiner och faktiska tillämpning. Utredningen har vidare föreslagit åtgärder som stärker möjligheterna att förebygga och förhindra organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet mot välfärden. En av de mer övergripande risker som utredningen har identifierat är att uppgifter som registreras i folkbokföringsdatabasen inte speglar verkliga förhållanden och att dessa felaktiga uppgifter därefter ligger till grund för beslut om utbetalningar från välfärdssystemen. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018 för åtgärder som ska öka kvaliteten i folkbokföringen. I samma proposition lämnas även förslag om ökat skydd i

folkbokföringen för hotade och förföljda personer med ikraftträdande den 1 januari 2019. Övriga förslag i SOU 2017:37 bereds inom Regeringskansliet.

Utredningen om utvärdering av bidragsbrottslagen överlämnade den 28 februari 2018 sitt betänkande SOU 2018:14 Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering till regeringen. Utredningen hade haft i uppdrag att göra en bredare utvärdering av lagen för att undersöka hur bestämmelserna har fungerat i praktiken, vilka konsekvenser lagen har fått och om syftena med reformen har uppnåtts.

Utredningen föreslår bl.a. följande åtgärder:

- Bidragsbrottslagens tillämpningsområde utvidgas.
- Maximistraffet för grovt bidragsbrott skärps till fängelse i sex år.
- Bestämmelsen om grovt brott ändras.
- Brott enligt bidragsbrottslagen ska bara anmälas till Polismyndigheten.
- Den som i väsentlig mån är oaktsam ska kunna dömas för vårdslöst bidragsbrott.
- Risken för ekonomisk skada ska vara en del av bedömningen av om ett vårdslöst brott är mindre allvarligt.
- Preskriptionstiden för bidragsbrott som är ringa och för vårdslöst bidragsbrott förlängs till fem år.
- Underrättelseskyldigheten vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utvidgas.

Utredningen har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Kopparstöld

På Trafikverkets webbplats (mars 2018) finns följande information under rubriken Så här arbetar vi mot kopparstöld:

Kopparstöld innebär förseningar och det drabbar människor och gods. Utöver kostnaden för samhället som drabbats av tåg förseningar och inställda tåg ökar de direkta kostnaderna för Trafikverket och järnvägsföretagen.

Trafikverket arbetar med åtgärder för att minska stölderna vid järnvägen. Vi ersätter koppar med andra material så långt det går och när vi bygger ny järnväg försvårar vi materialstöld. Vi sätter också in bevakning i särskilt drabbade områden.

De som stjälar kopparen kapar eller eldar kablar i kabelkanalerna vilket resulterar i stora långvariga störningar. I jakten på koppar händer det ibland att en annan typ av kabel utan koppar kapas, vilket också leder till störningar.

Ett antal av våra åtgärder:

- Samarbete med järnvägsföretag och entreprenörer i Sverige, polisen, järnvägsförvaltningar i Europa m.fl. i jakten på koppартjuvar.
- Bevakning med vakter och kameraövervakning på utsatta sträckor.
- DNA-märkning av kopparkabel på utsatta och kritiska sträckor. Märkningen ökar möjligheterna till att få tillbaka stulna koppar,

samtidigt som det går att styrka att kopparen kommer från en anläggning som ägs och förvaltas av Trafikverket.

- När jordkablar stjäls, så ersätts de av aluminiumkabel istället för att återställa anläggningen med kopparkabel. Nya byggsätt och andra material gör att det blir mindre attraktivt att stjäla och svårare att sälja.
- Röjning av buskar och sly på kritiska och utsatta platser. Det begränsar möjligheten för tjuvar att gömma sig när tåg passerar eller väktare genomför sina ronder.

Näringsutskottet behandlade motioner om kopparstölder liknande de nu aktuella i betänkande 2014/15:NU10 (s. 37 f.). Näringsutskottet avstyrkte motionerna med följande motivering:

I motionerna [...] föreslås olika åtgärder för att stoppa metallstölder, och i flera av motionerna föreslås ett riksdagsuttalande om att införa ett kontantförbud för handel med metallskrot. Utskottet vill här påminna om att 2013 års Skrothandelsutredning, som tillsattes av den förra regeringen hösten 2013, i november 2014 överlämnade sitt betänkande *Handel med begagnade varor och skrot* (SOU 2014:72) till regeringen. Utredningen föreslår, liksom flera av motionärerna, att det bör införas ett förbud mot att använda kontanter, checkar och postväxlar som betalningsmedel vid handel med metallskrot. Detta för att stävja de metallstölder som bl.a. innebär störningar i infrastruktur, att kulturhistoriska byggnader skadas och kostnader för den som drabbas och samhället i stort. Utredningen har även tittat närmare på möjligheten att införa ett tillståndskrav för handel med skrot. Utredningen konstaterar dock att ett tillståndskrav skulle innebära en inskränkning av näringsfriheten och anser att det inte finns tillräckliga skäl för sådana kontrollåtgärder som en tillståndsreglering skulle innebära. Utredningen föreslår i stället att de som handlar med skrot ska vara skyldiga att anmäla detta till ansvarig myndighet. Utskottet noterar att utredningens förslag för närvarande remissbehandlas, och anser inte att riksdagen bör föregripa detta arbete.

Det är således utskottets mening att riksdagen bör avslå de här behandlade motionsyrkandena.

Betänkandet SOU 2014:72 bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Internetrelaterad brottslighet

Utskottet instämmer i vad motionärerna i motionerna 2017/18:1398 (S) och 2017/18:3867 (KD) yrkande 7 anför om vikten av åtgärder för att motverka trakasserier och hot på internet, s.k. näthat. Det är därför positivt att det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten på internet nyligen stärkts genom införandet av brottet olaga integritetsintrång. Regeringen har också, bl.a. med anledning av riksdagens tidigare tillkännagivanden, gett Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att myndigheterna har tillräcklig kompetens och beredskap för att utreda it-brott. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottets uppfattning inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande om polisens arbete med näthat. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden.

Utskottet, som bl.a. noterar att betänkandet Hemlig dataavläsning – ett viktigt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet (SOU 2017:89) bereds inom Regeringskansliet, finner inte heller skäl att ställa sig bakom motion 2017/18:493 (L) yrkande 1–3 om bl.a. befogenheter att motverka brott på deep web.

Fordon

Utskottet anser att bestämmelserna om beslag av fordon och den efterföljande hanteringen av dessa är ändamålsenliga och avstyrker därmed motionerna 2017/18:656 (M) och 2017/18:2746 (MP) yrkande 6.

Överväganden om vilka som ska ha behörighet att besluta om klampning av bilar finns, som framgår ovan, i propositionen Förlängd klampning (prop. 2017/18:198). Utskottet vill inte föregripa behandlingen av det lagstiftningsärendet och avstyrker motion 2017/18:2922 (M).

Trafiksäkerhet är viktigt, och därför är det positivt att polisens trafiksäkerhetsarbete lyfts fram i myndighetens regleringsbrev. Enligt utskottet har det inte framkommit något som ger riksdagen anledning att göra några sådana tillkännagivanden om polisens verktyg för att spåra stulna bilar eller för att beivra buskörning och farlig fordonsframfart som efterfrågas i motionerna 2017/18:1416 (S), 2017/18:2845 (C) och 2017/18:3474 (C) yrkande 8. Dessa motioner avstyrks därför.

Kameror vid gränsen och smuggling m.m.

Det är enligt utskottets mening mycket angeläget att komma till rätta med det ökande problemet med utländska stöldligor och andra kriminella som för ut stulet gods ur landet. Utskottet ser därför positivt på de åtgärder som vidtagits för att beivra denna brottslighet, t.ex. det ovan nämnda uppdraget till Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen och uppdraget till Polismyndigheten om användningen av poliskontroller i områden nära inre gräns. Mot bakgrund av det arbete som pågår finns det enligt utskottet inte anledning att föreslå några initiativ med anledning av motionerna 2017/18:1310 (KD) yrkande 2, 2017/18:2190 (M) yrkande 2 och 2017/18:2311 (M). Motionerna avstyrks.

Brott mot välfärdssystemen

Liksom motionärerna som står bakom motionerna 2017/18:265 (C), 2017/18:2621 (S) och 2017/18:3750 (KD) yrkande 117 anser utskottet att organiserad och systematisk ekonomisk brottslighet som riktas mot välfärdssystemen inte bara drabbar samtliga skattebetalare utan även dem som är i faktiskt behov av de system som missbrukas och att det därför är angeläget med krafttag för att förebygga och beivra dessa brott. Utskottet noterar emellertid att regeringen nyligen överlämnat en proposition med förslag för att öka kvaliteten i folkbokföringen i syfte att bl.a. minska risken för felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Dessutom bereds övriga delar av

betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra liksom betänkandet Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering inom Regeringskansliet. Utskottet, som anser att det arbetet inte bör föregripas, finner mot denna bakgrund inte skäl att vidta några åtgärder med anledning av de aktuella motionerna och avstyrker dessa.

Kopparstöder

Utskottet, som noterar de åtgärder som Trafikverket vidtar för att komma till rätta med problemet med kopparstöder, är inte berett att ställa sig bakom motionerna 2017/18:2241 (M) och 2017/18 2448 (C).

Polisens arbetsmetoder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör polisens arbetsmetoder. Motionerna handlar bl.a. om handläggningen av sexualbrott, brott i butiker och tiggeri.

Jämför reservation 6 (C) och 7 (SD, -).

Motionerna

I motion 2017/18:3396 av Betty Malmberg (M) begärs att den oacceptabla situationen med det stora antalet sexualbrott och nedlagda våldtäktsanmälningar måste åtgärdas. Mycket mer måste enligt motionären göras för att häva den oacceptabla situation som offer för sexualbrott och våldtäkter möter när deras anmälningar inte handläggs inom rimlig tid och på ett acceptabelt sätt.

I motion 2017/18:2572 av Agneta Gille (S) framhävs Uppsalapolisens arbetsmetoder för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn. Polisregion Mitt har som ett steg i att bättre bekämpa nätbaserade sexualbrott mot barn bildat ett nytt utredningsteam för internetrelaterade sexualbrott mot barn och unga. Detta nya utredningsteam har varit framgångsrikt, och arbetet har lett till en fördubbling av antalet domar.

Johan Hedin (C) yrkar i motion 2017/18:3473 på en effektivare rättsprocess vid brott i butiker och handel. Detta inkluderar fler synliga poliser på gator och torg som prioriterar brott i butiker och andra brott mot näringsidkare och möjligheten till tillträdesförbud.

I motion 2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 framställs en begäran om att polisen ska prioritera tiggeriproblematiken. En stor del av problematiken i samband med bl.a. tiggeri och olovliga bosättningar beror enligt motionärerna på passivitet från polisledningens sida. Avhysning, och efter det av- eller utvisning, av EU-

migranter som tigger och uppför kåkstäder bör vara en av de prioriteringar som åläggs polisen.

Jesper Skalberg Karlsson (M) yrkar i motion 2017/18:2919 att Polismyndigheten ska ges i uppdrag att stävja den gatunära brottsligheten kopplad till tiggeri. Motionären anför bl.a. att kriminella aktörer styr över utsatta människors liv, utsätter dem för människohandel och förtrycker dem för egen ekonomisk vinning.

Bakgrund

Sexualbrott m.m.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 s. 49) följande:

Det är oacceptabelt att ett stort antal personer, däribland många kvinnor och barn, varje år blir utsatta för brott. Det kan handla om sexuellt våld, misshandel eller olika former av utnyttjande, oftast med män som gärningspersoner. Regeringen vidtar ett brett spektrum av åtgärder för att förebygga och beivra sådana handlingar. Det är bl.a. tydligt i regeringens tioåriga nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterade brott. Ambitionen är att i högre grad lägga fokus på mäns ansvar och delaktighet, liksom på maskulinitetsnormer. Inom rättsväsendet är det centralt att myndigheterna utvecklar sina arbetsmetoder. Regeringen har därför gett Polismyndigheten i uppdrag att redovisa vilka åtgärder man vidtagit för att utveckla arbetsmetoderna vid utredning av våldtäkter och andra sexualbrott.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 framgår under rubriken Åtgärder för att förbättra polisens arbete med att utreda våldtäkter och andra sexualbrott att Polismyndigheten ska redovisa resultatutvecklingen för ärenden om våldtäkt och andra sexualbrott, inklusive köp av sexuell tjänst, samt hur arbetet fortlöper med att utveckla myndighetens arbetsmetoder för att utreda dessa brott. Av redovisningen ska det även framgå hur myndigheten arbetar med bemötandefrågor, hur man säkerställer att arbetsmetoderna når ut i hela organisationen och vilka resultat åtgärderna har lett till.

2014 års sexualbrottskommitté har bl.a. haft i uppdrag att granska och analysera hur de brottsbekämpande myndigheterna utreder ärenden om våldtäkt och hur rättsväsendet i övrigt hanterar sådana ärenden för att därefter överväga åtgärder genom vilka rättsväsendet ytterligare kan förbättra sitt arbete inom området. Uppdraget har redovisats i betänkandet Ett starkare skydd för den sexuella integriteten (SOU 2016:60). Den 15 mars 2018 beslutades proposition 2017/18:177 En ny sexualbrottslagstiftning byggd på frivillighet. Regeringen föreslår i propositionen lagändringar i syfte att tydliggöra att varje människa har en ovillkorlig rätt till personlig och sexuell integritet och sexuellt självbestämmande. Det föreslås bl.a. följande:

- Gränsen för straffbar gärning ska gå vid om deltagandet i en sexuell aktivitet är frivilligt eller inte. Det ska inte längre krävas att

gärningsmannen har använt sig av våld eller hot, eller utnyttjat offrets särskilt utsatta situation, för att kunna dömas för t.ex. våldtäkt.

- Det införs ett särskilt oaktsamhetsansvar för vissa allvarliga sexualbrott.
- Minimistrafvet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn höjs från fängelse i fyra år till fängelse i fem år.
- Vid bedömningen av om bl.a. ett våldtäktsbrott är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen med hänsyn till offrets låga ålder visat särskild hänsynslöshet eller råhet.
- Det straffrättsliga skyddet vid sexualbrott mot barn stärks vid oaktsamhet hos gärningsmannen i fråga om barnets ålder.
- När en förundersökning av ett sexualbrott har inletts eller återupptagits ska anmälan om målsägandebiträde göras omedelbart, om det inte är uppenbart att målsäganden saknar behov av ett sådant biträde.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 framgår att myndigheten ska identifiera och genomföra åtgärder för att förstärka förmågan att bekämpa sexualbrott mot barn. Polismyndigheten ska redovisa uppdraget senast den 15 april 2018 (Ju2016/06827/PO).

En utredare gavs i juni 2017 i uppdrag att föreslå skärpta straff för grovt barnpornografibrott och att se över om preskription ska avskaffas för sexualbrott och andra allvarliga brott mot barn. Uppdraget är enligt regeringen ett led i arbetet med att bekämpa och motverka sexuell exploatering och sexuella övergrepp mot barn. Utöver att föreslå skärpta straff för grovt barnpornografibrott ska utredaren överväga om det grova barnpornografibrottet träffar de gärningar som bör bedömas som grova. I uppdraget ingår också att överväga om det finns anledning att avskaffa eller förlänga preskription för sexualbrott och andra allvarliga brott mot barn. Uppdraget ska redovisas senast den 18 juni 2018 (Ju 2017:H).

Utskottet har behandlat motioner om uppkläringen av sexualbrott tidigare, bl.a. i betänkande 2016/17:JuU18. Utskottet anförde där (s. 28) att arbetet för att öka uppkläringen var angeläget. Utskottet noterade dock bl.a. den pågående beredningen av 2014 års sexualbrottskommittés betänkande och ville inte föregripa det arbetet. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes.

Arbetet mot brott mot butiker och handel

Närings- och innovationsminister Mikael Damberg anförde den 29 januari 2018 följande i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:618):

Regeringen ser mycket allvarligt på brottslighet som drabbar företagare. Det kan vara förödande för de företag och individer som drabbas och det skadar Sveriges näringslivsklimat. Målet för regeringens kriminalpolitik är att minska brottsligheten, mot såväl företag som andra, och öka människors trygghet. Regeringen har därför vidtagit flera åtgärder för att stärka det brottsbekämpande arbetet. [...]

Regeringen genomför den största satsningen som gjorts under 2000-talet på polisen. Regeringen höjer anslaget till polisen med 2 miljarder

kronor för 2018, 2,3 miljarder kronor 2019 och 2,8 miljarder kronor 2020. Samtidigt får Polismyndigheten i uppdrag att förbättra arbetsmiljön och skapa bättre karriärvägar för poliserna.

Regeringen har även beslutat om direktiv till en särskild utredare som ska föreslå åtgärder som kan underlätta kameraövervakning som sker i brottsbekämpande syfte. Syftet är bl.a. att säkerställa att myndigheterna har flexibla och verksamhetsanpassade möjligheter att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. Men även att utreda brott och att skydda mot samt förebygga och förhindra hot mot den allmänna säkerheten. Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2018.

En utredare har dessutom getts i uppdrag att se över möjligheterna till ytterligare straffrättsliga åtgärder mot organiserad tillgreppsbrottlighet. Utredaren ska bland annat lämna förslag till ett nytt brott som tar sikte på systematiska stölder och till en möjlighet att vid straffansvar stänga personer som har begått brott ute från t.ex. butikslokaler. Uppdraget ska redovisas senast den 18 januari 2019.

Framgångsrik brottsbekämpning förutsätter också att fler aktörer än polis och åklagare samverkar, i hela landet. Regeringens brottsförebyggande program, Tillsammans mot brott, riktar sig till en bred målgrupp, vilket är en förutsättning för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete. Regeringens brottsförebyggande satsning innebär också att Brå har fått ett förstärkt uppdrag för ökad samordning och stöd på nationell nivå (ökat anslag fr.o.m. 2016 med 15 mnkr). Länsstyrelserna har fått ansvar för samordning på regional nivå (förordning 2016:1258) (i BP 2017 avsattes 25 mnkr årligen.) Satsningen ska skapa bättre förutsättningar för ett strukturerat brottsförebyggande arbete i hela landet.

Regeringen gav den 19 februari 2018 en utredare i uppdrag att se över ett flertal frågor som har kopplingar till den organiserade tillgreppsbrottligheten och som rör tillträdesförbud till bl.a. butiker (Ju2018/00533/LP). Utredaren ska enligt uppdraget överväga

- på vilket sätt integritetskränkningen vid tillgrepp efter inbrott i bostäder kan beaktas ytterligare
- på vilket sätt systematiska inslag i stöld- och häleri brottlighet kan beaktas ytterligare
- om försök och förberedelse till häleri bör kriminaliseras
- om, och i så fall på vilket sätt, personer vid straffansvar ska kunna stängas ute från butikslokaler, simhallar och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde.

Utredaren ska lämna författningsförslag. Oavsett vilka bedömningar övervägandena leder fram till ska utredaren lämna författningsförslag till

- ett nytt brott, benämnt inbrottsstöld och med ett minimistraff om fängelse i ett år
- nya brott som tar sikte på systematiska stölder respektive hälerier
- en kriminalisering av försök och förberedelse till häleri
- en möjlighet att vid straffansvar stänga personer ute från butikslokaler, simhallar och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde.

Uppdraget ska redovisas senast den 18 januari 2019.

Utskottet föreslog senast i betänkande 2017/18:JuU1 ett tillkännagivande till regeringen om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet. Utskottet noterade tidigare tillkännagivanden från utskottets sida i samma fråga och anförde följande (s. 90):

Utskottet vidhåller sin uppfattning om den lokala polisens betydelse. Den lokala polisen närvaron brister dock på många håll i landet och många poliser upplever att de egna resurserna inte räcker till. Lokalt arbetande poliser flyttas inte sällan till andra arbetsuppgifter som gränskontroller eller hantering av gängskjutningar och annan grov kriminalitet i andra delar av landet. Enligt utskottet ska man kunna känna trygghet i att polisen är närvarande oavsett var i Sverige man bor. Poliser ska vidare vara lokalt förankrade och de som bor i området ska veta vilka poliserna är. Med kontinuitet och erfarna poliser som stannar länge i samma tjänst kan långsiktiga kontakter mellan polisen och medborgarna skapas. Därmed underlättas det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Medborgarnas förtroende för polisen bygger på att man inte bara hinner med att bekämpa grov kriminalitet utan även s.k. vardagsbrottslighet som skadegörelse, stölder och buskörningar.

Utskottet ansåg, som framkommit ovan, att de åtgärder som regeringen vidtagit inte var tillräckliga för att riksdagens tillkännagivanden om en lokalt förankrad polis skulle kunna anses vara tillgodosedda. Även om riksdagens tidigare tillkännagivanden åter står som öppna anser utskottet att frågan är så angelägen att det finns anledning att åter uppmärksamma regeringen på vikten av en lokalt närvarande polis. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:92).

Arbetet mot brottslighet kopplad till tiggeri m.m.

Tiggeri – att utan erbjudande om någon motprestation be om ekonomiskt understöd – är i dag inte i sig straffbart eller annars otillåtet enligt svensk lag. Detta gäller även när det bedrivs i former som kan beskrivas som organiserade, om man med detta menar att enskilda som tigger samordnar sin aktivitet när de bor, reser och lever tillsammans.

I 3 kap. ordningslagen (1993:1617) finns bestämmelser om bl.a. användningen av offentliga platser och om ordning och säkerhet på sådana platser. Enligt 8 § får en kommun, efter bemyndigande av regeringen, meddela de ytterligare föreskrifter för kommunen som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats (lokala föreskrifter). Av kommentaren till 3 kap. 8 § ordningslagen (se Kazimir Åberg, Ordningslagen, 1 augusti 2017, Zeteo, kommentaren till 3 kap. 8 §) framgår att penninginsamling i form av tiggeri på offentlig plats kan regleras i en lokal ordningsstadga, om ett sådant förbud är särskilt motiverat från ordningssynpunkt. Så skulle kunna vara fallet i gallerior där ett stort antal personer passerar eller vid omstigningsplatser för kollektivtrafik.

Av 8 kap. 3 § 2 utlänningslagen (2005:716) framgår att en utlännings som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare får

avvisas om det kan antas att han eller hon under vistelsen i Sverige inte kommer att försörja sig på ett ärligt sätt eller att han eller hon kommer att bedriva verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att han eller hon har ett sådant tillstånd.

Regeringen beslutade den 29 januari 2015 att utse en särskild utredare som skulle fungera som nationell samordnare och stöd för myndigheter, kommuner, landsting och organisationer som möter utsatta EU-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige, dvs. under högst tre månader, och som inte har uppehållsrätt (dir. 2015:9). I februari 2016 överlämnades betänkandet Framtid sökes – Slutredovisning av nationella samordnaren för utsatta EU-medborgare (SOU 2016:6) till regeringen. Utredningen uttryckte sammanfattningsvis bl.a. följande (s. 10):

Att skänka pengar till den som tigger riskerar att cementera tiggerrollen och inte leda till någon långsiktig förändring för gruppen. Barnens skolgång riskerar att bli lidande och tiggerrollen riskerar att gå i arv till nästa generation. Svenskarna kan, genom att stötta de svenska organisationer som har ett genomtänkt och långsiktigt arbete i Rumänien och Bulgarien, bidra till att fattigdom och utanförskap bryts. Samarbete kan utvecklas på nationell, regional och lokal nivå. Arbetet med fattigdomsbekämpning bör fokusera på utbildning, försörjning, hälsofrågor samt strukturella förändringar.

Samordnarens uppdrag upphörde när rapporten presenterades. Behovet av samordning kvarstod dock enligt samordnaren. Det var angeläget att samarbetsformer mellan det offentliga och det civila samhället utvecklades. Den fortsatta hanteringen av frågan borde enligt samordnaren läggas in i den ordinarie samhällsstrukturen.

Kommunfullmäktige i Vellinge kommun beslutade den 20 september 2017 att införa förbud mot passiv insamling av pengar inom vissa områden i Vellinge, Skanör och Höllviken i de allmänna lokala ordningsföreskrifterna för kommunen. Beslutet anmäldes till Länsstyrelsen i Skåne län som den 23 oktober 2017 upphävde förbudet med hänvisning till att själva insamlandet av pengar inte orsakat störningar i den allmänna ordningen. Vellinge kommun överklagade beslutet. Det prövades i februari 2018 av Förvaltningsrätten i Malmö. Förvaltningsrätten beslutade att inte ändra länsstyrelsens beslut i den delen som rörde passiv insamling av pengar (tiggeri). Förvaltningsrätten fann liksom länsstyrelsen att det inte framgick av utredningen att det förekommit olägenheter eller störningar av sådan omfattning och karaktär att ett förbud var befogat. Kommunen överklagade även denna dom. Kammarrätten i Göteborg beslutade den 27 mars 2018 att avslå kommunens överklagande. Också kammarrätten fann således att kommunen inte hade visat att det med hänsyn till den allmänna ordningen var motiverat med ett förbud mot passivt tiggeri.

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde den 14 december 2017 bl.a. följande i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:416):

Det är helt oacceptabelt att kriminella nätverk hänsynslöst utnyttjar redan utsatta personer i tiggeri. Det tillslag som nyligen gjorts i polisregion Syd visar att de brottsbekämpande myndigheterna arbetar aktivt med att beivra

sådan brottslighet. Samtidigt är det viktigt att framhålla att inte allt tiggeri är kopplad till organiserad brottslighet.

Att bekämpa människohandel och kriminella nätverk med koppling till tiggeri är en högt prioriterad fråga för regeringen. Regeringen överlämnade därför i går en remiss till Lagrådet med lagförslag för att förstärka det straffrättsliga skyddet mot människohandel och öka antalet lagföringar. [...]

När det gäller frågan om tiggeri i allmänhet har regeringen vidtagit ett antal åtgärder med det långsiktiga målet att ingen ska behöva tigga i Sverige. Lösningen på sikt finns i de utsatta EU-medborgarnas hemländer, där ändringar måste till på strukturell nivå. Regeringen arbetar på flera parallella spår både i Sverige, på EU-nivå och i hemländerna. Regeringens åtgärder innebär en ökad samverkan med Rumänien och Bulgarien, tydligare regler i Sverige och ett nära samarbete med civilsamhällesorganisationer.

Finansminister Magdalena Andersson anförde den 1 mars 2018 följande i en frågestund i riksdagen (anförande 66 och 68):

Tiggeri är något vi givetvis inte kan acceptera i den svenska gatubilden, och ingen människa ska behöva tigga för sin försörjning. Ansvaret för de personer som i dag sitter och tigger på Sveriges gator ligger på regimerna i deras hemländer. Ofta är det andra EU-medlemsländer. Därför har regeringen jobbat gentemot dessa länder för att de ska ta ansvar för sina invånare. Men vi är givetvis också beredda att titta på andra åtgärder för att få en förändring i situationen för dessa personer. [...]

Jag är inte säker på att det [ett förbud mot tiggeri] är det bästa förslaget, för det är inte självklart att polisen ska lägga en massa resurser på att hindra människor från att sitta utanför Ica och be om hjälp när vi har brist på polisresurser. Vi behöver dock se vilka möjligheter som finns i kommunerna.

Regeringen beslutade i mars 2018 proposition 2017/18:123 Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering. Regeringen föreslår i propositionen att de s.k. otillbörliga medlen ska förtydligas, att straffansvar för brott mot en person som är under 18 år ska gälla även vid oaktsamhet i fråga om offrets ålder och att minimistraffet för människohandel, mindre grovt brott, ska skärpas till fängelse i sex månader. För att stärka det straffrättsliga skyddet mot exploatering av personer i arbete och tiggeri föreslås vidare att ett nytt gradindelad brott införs i brottsbalken, människoexploatering. Brottet består i att genom olaga tvång, vilseledande eller utnyttjande av någons beroendeställning, skyddslöshet eller svåra situation exploatera en person i tvångsarbete, arbete under uppenbart orimliga villkor eller tiggeri. Om brottet har avsett en verksamhet som bedrivits i större omfattning, medfört betydande vinning eller inneburit ett särskilt hänsynslöst utnyttjande av annan, kan dömas för grov människoexploatering. Om offret är under 18 år föreslås dels att det för straffansvar ska vara tillräckligt att personen har exploaterats i någon av verksamheterna, dels att straffansvaret ska gälla även vid oaktsamhet i fråga om offrets ålder. Straffet föreslås vara fängelse i högst fyra år eller, om brottet är grovt, fängelse i lägst två och högst tio år. Vidare föreslås straffansvar för förstadier till brottet samt lagändringar i fråga om sekretess hos domstol och hemlig rumsavlyssning. Slutligen föreslås att maximistraffet för grovt koppleri

ska skärpas till fängelse i tio år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Regeringen beslutade i februari 2018 en handlingsplan mot prostitution och människohandel som ska bidra till att stärka den statliga samordningen på området och bidra till ett bättre skydd för personer som drabbas. Handlingsplanen ska bidra till att lyfta myndigheters, kommuners och civila samhällets arbetsuppgifter i deras arbete för att motverka prostitution och människohandel. Arbetet mot människohandel och prostitution ska bli mer effektivt, strategiskt och målinriktat. Följande åtta insatsområden presenteras i handlingsplanen:

- förstärkt samordning mellan myndigheter och andra aktörer
- stärkt förebyggande arbete
- förbättrad förmåga att upptäcka prostitution och människohandel
- lagstiftningsåtgärder
- starkare skydd och stöd
- effektivare brottsbekämpning
- stärkt kunskap och metodutveckling
- ökad internationell samverkan.

Regeringen konstaterar i problembeskrivningen (s. 6) bl.a. att det under de senaste åren har skett en ökning av antalet misstänkta fall av människohandel för andra än sexuella ändamål. När det gäller brottslighet kopplad till tiggeri kan det t.ex. handla om utsatta EU-medborgare som på grundval av ett falskt löfte om arbete reser till Sverige frivilligt, men som vid ankomsten hit i stället tvingas att tigga. Det kan också handla om situationer där utsatta EU-medborgare vet att syftet med resan till Sverige är att tigga, men vilseleds när det gäller villkoren.

Motioner om tiggeri behandlades senast av utskottet i betänkande 2016/17:JuU18 (s. 84 f.). Motionerna handlade bl.a. om lokala förbud mot tiggeri. Motioner om tiggeri behandlades av utskottet även i betänkande 2015/16:JuU20 (s. 73 f.). Utskottet anförde bl.a. att avhysning och avvisning av EU-migranter inte borde åläggas polisen som en prioriterad uppgift.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att arbetet för att öka uppkläringen av sexualbrott mot både barn och vuxna, på och utanför internet, är angeläget. Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på området och finner inte anledning att föreslå att riksdagen ska göra några sådana tillkännagivanden som efterfrågas i motionerna 2017/18:3397 (M) och 2017/18:2572 (S). Motionerna avstyrks.

Utskottet har flera gånger tidigare gett uttryck för uppfattningen att en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis har hög prioritet och föreslog, som framgår ovan, senast i betänkande 2017/18:JuU1 ett tillkännagivande i frågan. Vidare pågår, som också framgår ovan, ett vittgående arbete mot

tillgreppsbrottslighet. Exempelvis har en utredare fått i uppdrag att överväga tillträdesförbud till butiker. Mot bakgrund av att ett närliggande tillkännagivande riktades till regeringen så sent som hösten 2017 och till det pågående arbetet i övrigt saknas det enligt utskottet anledning att göra något sådant tillkännagivande som begärs i motion 2017/18:3473 (C), och utskottet avstyrker motionen.

Utskottet gör inte någon annan bedömning än tidigare i frågan om huruvida avhysning och utvisning av EU-migranter bör åläggas polisen som en prioriterad uppgift. Utskottet är inte berett att ställa sig bakom ett sådant förslag och avstyrker därför motion 2017/18:886 (SD) yrkande 5 om att prioritera tiggeriproblematiken.

Arbetet för att motverka att kriminella aktörer styr över utsatta människors liv, utsätter dem för människohandel och förtrycker dem för egen ekonomisk vinning är mycket viktigt. Utskottet har därför förståelse för det som motionären anför i motion 2017/18:2919 (M) om åtgärder för att stävja gatunära brottslighet. Utskottet noterar emellertid det omfattande arbete som för närvarande bedrivs på området, bl.a. den nyligen beslutade propositionen Det straffrättsliga skyddet mot människohandel och människoexploatering och handlingsplanen mot prostitution och människohandel från februari i år. Utskottet anser därför inte att ett tillkännagivande med anledning av motionsyrkandet är nödvändigt, och avstyrker detta.

Renodling av polisens arbetsuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om polisens arbetsuppgifter med det huvudsakliga syftet att renodla polisens verksamhet.

Jämför reservation 8 (L).

Motionerna

I motion 2017/18:3590 av Roger Haddad m.fl. (L) begärs en översyn av ansvaret för handräckning av personer som blir föremål för ingripande enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Motionärerna anför att detta är en mycket arbetskrävande uppgift som skulle kunna utföras av t.ex. sjukvården eller Kriminalvårdens transporttjänst i stället för polisen.

I partimotion 2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 begärs att kravet på polistillstånd för vissa verksamheter ska avskaffas. Exempel på detta är försäljning på offentlig plats eller för att sätta upp plakat eller ställa upp byggnadsställningar, byggsäckar, containrar eller liknande på offentlig plats.

Bakgrund

Polisens huvuduppgifter är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt bekämpa brott. Polisen har med tiden påförts en mängd uppgifter som i mindre utsträckning har ansetts ha samband med dessa huvuduppgifter. Till polisens uppgifter hör således även bl.a. att pröva ansökningar om tillstånd av olika slag, att svara för tillsyn av vissa verksamheter, att utreda och ge handräckning åt andra myndigheter och att hantera förlustanmälningar och hittegodsärenden. Polisen är också landets passmyndighet som utfärdar och i förekommande fall återkallar pass.

Utskottet har tidigare behandlat motioner om en renodling av polisens arbetsuppgifter, bl.a. vid behandlingen av budgetbetänkandet för 2016 (bet. 2015/16:JuU1). Utskottet föreslog där ett tillkännagivande om redovisning av åtgärder för en effektivare polis. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:106). Riksdagen tillkännagav vidare för regeringen att Utredningen om renodling av polisens arbetsuppgifter (Ju 2014:07) skulle återupptas i samma riksmötes motionsbetänkande om polisfrågor (bet. 2015/16:JuU20 s. 30, rskr. 2015/16:197). Året därpå, i betänkande 2016/17:JuU1, anförde utskottet att det mot bakgrund av fjolårets tillkännagivande om en effektivare polis inte fanns anledning att på nytt föreslå att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande i den frågan eller i frågan om en renodling av polisens uppgifter (s. 68). I betänkande 2017/18:JuU1 avstyrkte utskottet motioner om en renodling av polisens arbetsuppgifter, bl.a. mot bakgrund av att Polismyndigheten har aviserat ett flertal åtgärder för att vända sin negativa resultatutveckling. Därutöver har regeringen gett Polismyndigheten ett flertal uppdrag för att stärka verksamheten samt tilldelat myndigheten ytterligare medel. Dessutom noterades att riksdagens tidigare tillkännagivande om en effektivare polis åter var öppet. Utskottet noterade slutligen det lagstiftningsarbete som för närvarande pågår för att renodla polisens arbetsuppgifter.

I proposition 2016/17:224 Renodling av Polismyndighetens arbetsuppgifter när länsstyrelserna tar över uppgifter på djurområdet, i vilken det föreslogs att vissa uppgifter på djurområdet skulle flyttas över från polisen till länsstyrelserna, anför regeringen att behovet av att renodla polisens arbetsuppgifter aldrig har varit större än nu. Flera samverkande skäl har den senaste tiden lett till ett försämrat resultat i brottsutredningsverksamheten. Bland annat har polisorganisationens ombildning medfört en stor påfrestning på verksamheten. Samtidigt som ombildningen har genomförts har arbetsbelastningen för polisen blivit större, bl.a. på grund av de ökade migrationsströmmarna, terrorism och ökad grov brottslighet. För att upprätthålla förtroendet för Polismyndighetens arbete med utredning och lagföring måste fler brott klaras upp. Regeringen anför i propositionen att det därför är viktigt att den negativa resultatutvecklingen bryts. Att utreda brott är en av polisens kärnuppgifter och måste prioriteras för att det övergripande målet för kriminalpolitiken, att minska brottsligheten och öka människors trygghet, ska kunna nås. Regeringen uppger vidare i propositionen att den

redan gjort satsningar för att renodla polisens kärnverksamhet, dels i fråga om ansvaret för omhändertagna personer enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m., dels i fråga om ansvaret för handräckning av frihetsberövade personer. När det gäller omhändertagandet av berusade personer pågick ett projekt under 2014–2016 i syfte att få till stånd en praxisändring genom att landsting, kommuner och polisen gemensamt utvecklar alternativa lösningar till förvaring i arrest. Projektet genomfördes bl.a. med anledning av betänkandet Bättre insatser vid missbruk och beroende (SOU 2011:35). Myndigheten för vård- och omsorgsanalys fick i januari 2017 i uppdrag av regeringen att följa upp effekterna av satsningen. I december 2016 beslutade regeringen propositionen Transporter av frihetsberövade (prop. 2016/17:57). I propositionen föreslog regeringen att Kriminalvården skulle få rätt att utföra transporter av frihetsberövade personer åt andra myndigheter. De nya reglerna trädde i kraft den 1 april 2017. Ett kvarvarande område där det fanns vinster med en renodling var enligt regeringen Polismyndighetens arbetsuppgifter med djur, vilket tillgodosågs genom propositionen. Regeringen uppger vidare i propositionen att de aktuella lagförslagen är ett led i att tillgodose riksdagens tillkännagivanden och att dessa bereds vidare inom Regeringskansliet.

Utskottet föreslog i samband med behandlingen av propositionen ett tillkännagivande till regeringen om att ytterligare renodla polisens verksamhet och att regeringen senast den 1 mars 2018 ska återuppta Utredningen om renodling av polisens arbetsuppgifter (Ju 2014:07) (bet. 2017/18:JuU6). Utskottet såg positivt på lagförslagen om att flytta uppgifter som rör djur till länsstyrelserna och anförde därefter följande:

Med detta sagt vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att arbetet med att renodla polisens uppgifter måste fortsätta, och att det bör undersökas hur ännu mer resurser kan frigöras för att förstärka den centrala polisverksamheten. Utskottet har tidigare lämnat exempel på uppgifter som bör övervägas, bl.a. vissa tillstånds- och tillsynsärenden och passhantering. Riksdagen tillkännagav, som framgått ovan, förra året för regeringen att Utredningen om renodling av polisens arbetsuppgifter (Ju 2014:07) skyndsamt borde återupptas i detta syfte samt pekade på det angelägna i att tillkännagivandet från året dessförinnan, där utredningen också berördes, skulle efterkommas av regeringen. Utskottet noterar att regeringen i propositionen redovisar att riksdagens tillkännagivanden bereds vidare inom Regeringskansliet. Några åtgärder för att återuppta den aktuella utredningen har emellertid inte vidtagits. Regeringen har inte heller, såvitt känt, vidtagit några åtgärder för att ytterligare renodla polisens verksamhet på andra områden än de tre som omnämns i propositionen: djurskydd, omhändertagande av berusade personer och transporter av frihetsberövade. Utskottet finner mot denna bakgrund anledning att åter föreslå ett tillkännagivande till regeringen om att utredningsarbetet måste återupptas. Mot bakgrund av regeringens behandling av tidigare tillkännagivanden bör ett nytt tillkännagivande förenas med en tidsfrist om att utredningen ska ha återupptagits senast den 1 mars 2018.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:145).

I regeringens skrivelse 2017/18:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 uppger regeringen (s. 19) att regeringen (utöver tidigare vidtagna åtgärder för att renodla polisens verksamhet) avser att i lämpliga former ta fortsatta initiativ för att renodla Polismyndighetens arbetsuppgifter.

Enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. får den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han eller hon inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan omhändertags av en polisman. En omhändertagen person som inte får vård på sjukhus eller någon annan vårdinrättning, inte tas om hand på något annat sätt och som inte heller kan frigges, får hållas kvar. Den omhändertagne får då tas i förvar av polisen om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet. Den omhändertagne ska frigges så snart det kan ske utan skada för honom eller henne själv och det inte längre finns skäl för omhändertagande, dock som huvudregel senast efter åtta timmar.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 anförts under rubriken Transporter av frihetsberövade att Polismyndigheten i samband med budgetunderlaget för 2019 ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att processen för Kriminalvårdens övertagande av transporter genomförs på ett sådant sätt att det över tid upprätthålls en väl fungerande transportverksamhet. Polismyndigheten ska inför redovisningen samråda med Kriminalvården. Kriminalvården har fått i uppdrag att i samband med budgetunderlaget redovisa vidtagna åtgärder och de ytterligare åtgärder som planeras för att ta över transporter av frihetsberövade från Polismyndigheten.

En rad verksamheter behöver tillstånd av Polismyndigheten för att få bedrivas; exempelvis får enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse en hotell- eller pensionatrörelse som är avsedd att samtidigt ta emot minst nio gäster eller som omfattar minst fem gästrum endast drivas av den som har tillstånd av Polismyndigheten. Utskottet har tidigare behandlat en motion om att avskaffa hotellagen (2015/16:JuU20 s. 78 f.). Utskottet ansåg då att det var viktigt att de personer som bedriver hotell- och pensionatrörelser av viss omfattning kontrolleras och att det var lämpligt att det var Polismyndigheten som skötte denna kontroll och utfärdade tillstånd till verksamheten. Motionen avstyrktes. Enligt 2 kap. 4 § ordningslagen (1993:1617) krävs vidare tillstånd för att få anordna en offentlig danstillställning även om den inte anordnas på en offentlig plats. Ansökan om tillstånd görs hos Polismyndigheten. I september 2017 tillsattes inom Justitiedepartementet en utredning med uppdraget att utreda kravet på tillstånd för att anordna offentlig danstillställning (Ju 2017:O). Utredningen ska bl.a. analysera hur Polismyndigheten tillämpar reglerna om tillstånd i dagsläget och vilka för- och nackdelar som finns med det nuvarande systemet, och därefter ta ställning till om kravet på tillstånd bör tas bort eller förändras (se vidare nedan i avsnittet Danstillstånd).

Utskottets ställningstagande

Frågan om en renodling av polisens kärnverksamhet har, som framgår ovan, behandlats flera gånger tidigare av utskottet. Riksdagen riktade så sent som i höstas ett tillkännagivande till regeringen om att senast den 1 mars 2018 återuppta Utredningen om renodling av polisens arbetsuppgifter. Regeringen har vidare anfört att man avser att fortsätta arbetet med att renodla polisverksamheten. Mot denna bakgrund finns det inte skäl för utskottet att nu ställa sig bakom det som motionärerna anför i motionerna 2017/18:3590 (L) och 2017/18:3576 (L) yrkande 13, och motionerna avstyrks därmed.

Verktyg för att motverka barnpornografibrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om s.k. nätfilter.
Jämför reservation 9 (SD, C, -).

Motionerna

I motion 2017/18:419 av Christina Örnebjär (L) yrkande 2 anförs att det behövs verktyg för att upptäcka dem som hanterar övergreppsmaterial inom offentlig verksamhet. Motionären anför att många använder sin arbetsdator för att ladda ned material med övergrepp mot barn. Verktyg som NetClean Proactive förhindrar detta. I partimotion 2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 36 framhålls vikten av att genom tekniska verktyg stoppa tillgången till barnpornografi. Motionärerna anför att blockeringsverktyg för internetidor som innehåller barnpornografi bör användas, liksom att det ska bli obligatoriskt med verktyg för att spåra användare som på datorer inom offentlig verksamhet laddar ned eller förvarar barnpornografi. Även Fredrik Lundh Sammeli (S) framställer i motion 2017/18:1114 yrkande 1 en begäran om att genom nätfilter försvåra åtkomsten till material som rör övergrepp på barn.

Bakgrund

Frågan om nätfilter behandlades bl.a. i 2016 års betänkande om polisfrågor (bet. 2015/16:JuU20 s. 33 f.). Utskottet uppmärksammade då att den svenska Finansiella koalitionen mot barnpornografi (Finanskoalitionen) verkar för att försvåra och förhindra handel med barnpornografi. I Finanskoalitionen deltar bl.a. Bankföreningen, Netclean och flera banker. Av Finanskoalitionen webbplats framgår följande (mars 2018):

Handel med sexuella övergrepp på barn genererar stora intäkter och bedrivs liksom andra illegala verksamheter med syfte att tjäna så mycket pengar som möjligt. En stor del av handeln sker på Internet där köpare och

säljare använder olika betalningskanaler för att överföra pengar mellan varandra.

Den svenska Finansiella koalitionen mot barnsexhandel (Finanskoalitionen) verkar för att försvåra och förhindra denna handel. Finanskoalitionen utgår från det övergripande brottsförebyggande målet att stoppa övergrepp mot barn. Bland annat använder medlemmarna en metod som fokuserar på att hitta försäljningsstället för att stänga säljarens möjlighet att ta emot betalningar. En fördel med denna metod är att det blir ett brottsförebyggande arbete som inte kränker individens integritet.

Polisen är ytterst ansvarig för bekämpning av barnsexbrott. Finansbranschen är emellertid en nyckelaktör för att hitta lösningar för att stoppa transaktioner. I syfte att förhindra denna handel genom de finansiella systemen har ett unikt samarbete utarbetats mellan myndigheter, den privata och den ideella sektorn.

Genom att Finanskoalitionen medlemmar försvårar möjligheten att använda de finansiella systemen för denna typ av brottslighet, bidrar det till ökade kostnader för försäljning. Detta driver i sin tur upp omkostnaderna och gör handeln mindre lönsam och mindre tillgänglig. Långsiktigt innebär detta också att drivkraften att producera nytt material minskar, vilket i sin tur borde minska antalet övergrepp på barn.

Utskottet framhöll i bet. 2015/16:JuU20 att arbetet mot all form av sexuell exploatering av barn var viktigt och fann att åtkomsten till barnpornografi ska försvåras på olika sätt. Utskottet konstaterade också att ett omfattande arbete bedrevs för att på olika sätt motverka spridningen av barnpornografi. Något tillkännagivande till regeringen om nätfiler var därför enligt utskottet inte nödvändigt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sitt ställningstagande från föregående år och anser mot bakgrund av det arbete som pågår för att motverka spridningen av barnpornografi fortfarande att ett tillkännagivande om nätfiler inte är nödvändigt. Motionerna 2017/18:419 (L) yrkande 2, 2017/18:3685 (C) yrkande 36 och 2017/18:1114 (S) yrkande 1 avstyrks därför.

Informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att underlätta informationsutbyte mellan Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten i syfte att utmäta egendom som påträffas i polisens verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motionen

I motion 2017/18:3192 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 7 anfördes att samarbetet mellan kronofogden och polisen bör underlättas. Motionärerna anför att Polismyndighetens möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till Kronofogdemyndigheten i syfte att möjliggöra en utmätning av egendom som påträffas i polisens verksamhet inte är lagreglerad. I stället tillämpas generalklausulen i 10 kap. 27 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. För att polisen och Kronofogdemyndigheten ska ha ett fortsatt fruktbart samarbete mot den organiserade brottsligheten bör polisens möjlighet att dela med sig av sådan information ses över. En utredning bör enligt motionärerna tillsättas för att tydliggöra lagstödet för polisens och Kronofogdemyndighetens samarbete.

Bakgrund

I 6 § förvaltningslagen (1986:223) finns en generell bestämmelse om samverkan mellan myndigheter. Enligt bestämmelsen ska varje myndighet lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten.

Om en uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden förekommer i en förundersökning i brottmål gäller sekretess för den uppgiften om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men (35 kap. 1 § OSL). Det finns inte någon sekretessbrytande bestämmelse som reglerar polisens möjlighet att lämna uppgifter till Kronofogdemyndigheten för att möjliggöra utmätning av egendom som påträffas i polisens verksamhet. Om en uppgift inte kan lämnas ut med stöd av någon sekretessbrytande bestämmelse kan i vissa fall generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL vara tillämplig. Generalklausulen innebär att uppgifter, efter en prövning i varje enskilt fall, kan lämnas till en myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda. Det är inte något villkor att det finns en uttrycklig begäran från en annan myndighet. En myndighet kan på eget initiativ lämna sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet med tillämpning av generalklausulen. Ett sådant uppgiftsutlämnande får dock inte ske rutinmässigt, utan måste föregås av en

verklig intresseavvägning i det enskilda fallet. Bland annat bör det vid denna intresseavvägning beaktas att redan den uppgiften att en person har varit föremål för ett polisingripande kan vara sekretessbelagd. Innan någon kontakt tas med Kronofogdemyndigheten bör polisen därför ha kännedom om omständigheter som med viss styrka talar för att den aktuella personen förekommer med skulder där. Vidare bör det vid intresseavvägningen beaktas om egendomen är av sådant slag att Kronofogdemyndigheten typiskt sett kan antas ha svårt att hitta den och vilket värde egendomen har (se JO 2017/18 s. 271 och JO 2017/18 s. 275).

Utsökningsutredningen har i sitt betänkande Ett modernare utsökningsförfarande (SOU 2016:81) föreslagit ökade möjligheter till informationsutbyte mellan Kronofogdemyndigheten och andra myndigheter. Förslagen rör även frågor om sekretess. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Enligt uppgift från Regeringskansliet kommer regeringen inte att ta ställning till förslagen före valet 2018. Det pågår inte någon annan utredning som särskilt tar sikte på polisens möjlighet att lämna sekretessbelagda uppgifter till Kronofogdemyndigheten för att möjliggöra en utmätning av påträffad egendom.

I december 2015 beslutade regeringen att ge bl.a. Polismyndigheten och Kronofogdemyndigheten i uppdrag att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet (Ju2015/09350/PO). Uppdraget slutredovisades den 25 september 2017.

Utskottet föreslog i betänkande 2014/15:JuU16 att regeringen skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om hur man ska kunna underlätta utbytet av information i kampen mot organiserad brottslighet (s. 13 f.). Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:152).

I april 2016 överlämnade regeringen proposition 2015/16:167 Informationsutbyte vid samverkan mot organiserad brottslighet till riksdagen, där regeringen föreslog en ny lag om uppgiftsskyldighet vid myndighetssamverkan mot viss organiserad brottslighet. Lagändringarna, som trädde i kraft den 15 augusti 2016, syftar till att underlätta informationsutbytet mellan myndigheter som samverkar för att förebygga, förhindra eller upptäcka viss organiserad brottslighet (bet. 2015/16:JuU31, rskr. 2015/16:314).

Utskottets ställningstagande

Kronofogdemyndigheten har en viktig roll i kampen mot den organiserade brottsligheten, där svarta pengar florerar och är svåra för myndigheten att hitta och utmäta. Det finns dock inte någon sekretessbrytande bestämmelse som reglerar polisens möjlighet att lämna uppgifter till Kronofogdemyndigheten för att möjliggöra utmätning av egendom som påträffas i polisens verksamhet. I stället måste generalklausulen i 10 kap. 27 § OSL tillämpas, vilket är en bestämmelse som är tänkt att i första hand vara en ventil för att inte oförutsedda hinder ska uppkomma i myndigheters verksamhet. Som framgår ovan har situationen uppmärksammat av Riksdagens ombudsmän (JO).

För att polisen och Kronofogdemyndigheten ska ha ett effektivt samarbete mot den organiserade brottsligheten bör polisens möjlighet att dela med sig av information om egendom som påträffas i den brottsutredande verksamheten ses över. Utsökningsutredningen har i sitt betänkande Ett modernare utsökningsförfarande behandlat frågor om sekretess och informationsutbyte mellan bl.a. Kronofogdemyndigheten och polisen. Utredningen tar emellertid inte specifikt sikte på situationen som beskrivs ovan. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att se över polisens möjlighet att till Kronofogdemyndigheten dela med sig av information om egendom som påträffas i polisens verksamhet i syfte att möjliggöra en utmätning av denna, och tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3192 (M, C, L, KD) yrkande 7.

Intäkter från stöldgodsförsäljning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att låta intäkter från försäljning av stöldgods gå till Brottsofferfonden.

Motionen

I motion 2017/18:2321 av Cecilia Widegren (M) yrkas att det bör övervägas om intäkter från polisens stöldgodsförsäljning kan gå till Brottsofferfonden. Motionären anför att intäkterna från stöldgods som inte kan spåras och sedan säljs bör användas till att stödja brottsoffer. Ett sätt att åstadkomma detta skulle kunna vara att låta intäkterna gå till Brottsofferfonden.

Bakgrund

Brottsofferfonden inrättades den 1 juli 1994. Fonden finansieras genom avgifter från personer som har dömts för ett eller flera brott där fängelse ingår i straffskalan för något av brotten, alternativt har godkänt ett strafföreläggande enligt motsvarande förutsättningar. Den som avtjänar sitt straff i form av elektronisk fotboja ska även betala en daglig avgift till fonden. Dessutom tillförs fonden även donationer från enskilda givare och ränteintäkter. Brottsofferfondens medel förvaltas av Kammarkollegiet.

Brottsofferfondens medel ska, enligt de föreskrifter som regeringen bestämmer, användas för verksamhet som gagnar brottsoffer. Bidrag från fonden får lämnas för att stödja forskning, utbildning, information och utvecklingsverksamhet. Bidrag får även lämnas till ideella organisationer i form av verksamhetsstöd.

Föremål som skäligen kan antas vara avhänt någon genom brott får tas i beslag (27 kap. 1 § rättegångsbalken). När ett beslag har hävts ska föremålet, med vissa undantag, lämnas ut till den hos vilken beslaget har gjorts. Gör den

personen inte anspråk på föremålet eller kan det inte utredas hos vem beslaget har gjorts, ska föremålet lämnas ut till den som gör anspråk på det om han eller hon kan visa sannolika skäl för sin rätt till föremålet. Om den som ett föremål ska lämnas ut till inte hämtar det, eller föremålet inte kan lämnas ut till någon, tillämpas lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m. (27 kap. 8 a § brottsbalken).

Enligt regler i lagen (1974:1065) om visst stöldgoods m.m. ska bl.a. egendom som frånhänts någon genom brott och anträffats hos någon annan som uppenbart saknar rätt till egendomen tas i förvar, om det inte är uppenbart oskäligt.

Av lagen om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m. följer att försäljning av egendom som tagits i förvar med stöd av lagen om visst stöldgoods m.m., och som ingen gjort anspråk på, eller omfattas av bestämmelsen i 27 kap. 8 a § andra stycket rättegångsbalken, sker för statens räkning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har sympati för det som motionären i motion 2017/18:2321 (M) anför om att låta intäkterna från polisens stöldgodsförsäljning gå till brottsoffer men är inte berett att ställa sig bakom yrkandet, som således avstyrks.

Polisvittnen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som handlar om poliser som vittnar i domstol.

Jämför reservation 10 (V).

Motionen

I motion 2017/18:1145 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 1 begärs att regeringen uppdrar åt Polismyndigheten att vidta åtgärder för att underlätta för poliser att vittna i domstol. Motionärerna anför att det är en del av polisens arbetsuppgifter att vittna i domstol, men att poliser blir kallade till domstolen enligt samma regler som alla andra. Enligt motionärerna bör poliser som kallas att vittna när de inte är i tjänst undantas från vitesregleringen samt kompenseras av Polismyndigheten för sin inställelse.

Bakgrund

Bestämmelser om vittnen finns i 36 kap. rättegångsbalken. Den som ska höras som vittne ska vid vite kallas att infinna sig vid förhandling inför rätten. I kallelsen ska vittnet också erinras om att rätten kan förordna om hämtning.

Uteblir vittnet ska rätten – med beaktande av reglerna om laga förfall – pröva frågan om att hämta vittnet eller att döma ut vitet. Laga förfall föreligger när en person har ett giltigt skäl att inte närvara, t.ex. vid sjukdom. Om ett vittne som uteblir från en rättegång har laga förfall ska underlåtenheten att inställa sig inte leda till någon sanktion (32 kap. 6 § rättegångsbalken).

I 5 kap. 10 § rättegångsbalken regleras under vilka förutsättningar ett vittne kan delta i rättegången genom telefon- eller videokonferens. Vid bedömningen av om det finns skäl för ett sådant deltagande ska rätten särskilt beakta de kostnader eller olägenheter som skulle uppkomma om vittnet måste infinna sig i rättsalen. En förutsättning för att rätten ska kunna besluta om ett deltagande genom telefon- eller videokonferens är att det inte är olämpligt med hänsyn till ändamålet med personens inställelse och övriga omständigheter.

Om en polis avger vittnesmål kopplat till sin tjänsteutövning under pågående semester eller föräldraledighet räknas detta enligt uppgift från Polismyndigheten som fristående arbetspass och ger övertidsersättning.

Utskottets ställningstagande

Som motionärerna konstaterar finns det, inte minst av arbetsmiljöskäl, anledning att underlätta för poliser att vittna i domstol. Samtidigt måste domstolarna kunna planera och genomföra huvudförhandlingar effektivt och rättssäkert. Utskottet, som utgår från att Polismyndigheten inom de ramar som finns försöker underlätta för poliser att vittna i domstol, är inte berett att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Motion 2017/18:1145 (V) yrkande 1 avstyrks.

Kränkningersättning till poliser m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att öka säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om polisers och ordningsvaktens rätt till kränkningersättning.

Motionerna

I motion 2017/18:3192 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att skyndsamt utreda kränkningersättning för poliser. Motionärerna anför att de höga krav som ställs för att poliser ska ha rätt till kränkningersättning när de utsätts för brott är otillfredsställande och att regeringen skyndsamt bör vidta åtgärder för att tillgodose riksdagens tidigare tillkännagivande i frågan, t.ex. ge ett tilläggsdirektiv om kränkningersättning för poliser till utredningen Ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal.

Också i motion 2017/18:3551 av Kent Ekeröth (SD) framförs ett yrkande om att kränkingsersättning lättare ska utgå för poliser och liknande grupper.

I motion 2017/18:1446 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M) yrkas att regeringen ska tillsätta en utredning för att se över ordningsvakters rätt till kränkingsersättning och om denna borde utvidgas.

I motion 2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 11 framställs ett yrkande om att öka säkerheten på sjukhus. Enligt motionärerna behövs det fler åtgärder för att stärka tryggheten för personal och patienter, t.ex. när obehöriga personer tar sig in på sjukhus och stör ordningen.

Bakgrund

Av 2 kap. 3 § skadeståndslagen (1972:207) framgår att den som allvarligt kränker någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot hans eller hennes person, frihet, frid eller ära ska ersätta den skada som kränkningen innebär.

Av kommentaren till 2 kap. 3 § skadeståndslagen (se Bertil Bengtsson och Erland Strömbäck, Skadeståndslagen, 6 juni 2017, Zeteo, kommentaren till 2 kap. 3 §) framhålls att vissa yrkesgrupper – framför allt poliser och vissa anställda inom kriminalvården eller psykiatri – har anledning att räkna med angrepp i arbetet och att något mer krävs för att en allvarlig kränkning ska kunna konstateras; ändå borde de ofta ha rätt till ersättning vid skymfliga direkta angrepp mot den privata sfären. Av betydelse blir här för polisens del om de provocerat eller i vart fall tillgripit våld mot angriparen, men även andra omständigheter kan påverka utgången.

I Brottsoffermyndighetens referatsammanställning från 2017 anför följande om kränkingsersättning:

Ersättning för kränkning lämnas vid brott som inneburit ett angrepp på den skadelidandes personliga integritet, vilket i detta sammanhang bäst kan beskrivas som dennes privatliv och människovärde. Rätten till kränkingsersättning förutsätter en brottslig handling. Dessutom krävs att kränkningen varit allvarlig. Enligt skadeståndsrättslig praxis kan en allvarlig kränkning inte uppskattas till ett lägre belopp än 5 000 kr. Detta innebär att bagatellartade kränkningar inte ersätts.

Vidare anför i referatsammanställningen följande när det gäller poliser och ordningsvakter:

När det gäller att bedöma om en polis i tjänst har tillfogats en allvarlig kränkning måste beaktas att det ingår i polisens arbetsuppgifter att ingripa mot besvärliga och ibland våldsamma personer. En polis måste i en sådan situation vara beredd på att mötas av visst våld, hot och ofredande samt ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. I rättspraxis har man mot denna bakgrund varit obenägen att tillerkänna poliser kränkingsersättning i ingripandesituationer (jfr Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 1999 s. 725). Högsta domstolen har emellertid i ett senare pleniavgörande (NJA 2005 s. 738) uttalat att en viss förskjutning av praxis bör ske, så att vissa angrepp som tidigare kan sägas ha legat strax under gränsen för kränkingsersättning numera kan ge rätt till sådan ersättning. Samtidigt har domstolen sagt att samtliga omständigheter vid den påstådda

kränkningen måste vägas in och en samlad bedömning ske. När det är fråga om en påstådd kränkning som skett i anslutning till ett polisingripande där en polis har använt våld måste det enligt domstolen krävas mer än annars för att kränkingsersättning ska tillerkännas polisen.

När en polis har varit utsatt för en allvarlig kränkning lämnas ersättning med samma belopp som gäller vid brott i allmänhet. Poliserna behandlas alltså i det avseendet inte annorlunda än andra vad gäller ersättningens storlek.

Även vissa andra brottsutsatta yrkesgrupper än poliser anses ha anledning att räkna med att mötas med visst våld och hot i arbetet. En utgångspunkt är därför att de också har en större mental beredskap inför detta än folk i allmänhet. Det gäller till exempel ordningsvakter och vaktare. Högsta domstolen prövade i rättsfallet NJA 2012 s. 711 en ordningsvaktas rätt till skadestånd för kränkning. Vid en ingripandesituation hade en man rivit och slagit vaktens i ansiktet samt hotat att döda honom. Domstolen fann att vaktens inte hade utsatts för en sådan kränkning som gav rätt till skadestånd.

Regeringen beslutade den 22 december 2016 att tillsätta en utredning, Blåljusutredningen, med uppdrag att skapa ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal och andra samhällsnyttiga funktioner på grund av angrepp som hade riktats mot bl.a. polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård (Ju 2016:23, dir. 2016:115).

Den 21 december 2017 beslutade regeringen tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2017:131). Enligt dessa ska utredningen utöver vad som framgår av redan beslutade direktiv dels göra de överväganden som krävs och lämna nödvändiga författningsförslag om hur möjligheterna till kroppsvsitation av personer som är kallade till förhör i Polismyndighetens lokaler kan utökas, dels kartlägga och analysera domstolsavgöranden som gäller polismäns rätt till ersättning vid allvarlig kränkning och överväga och föreslå de åtgärder som behövs för att säkerställa deras rätt till ersättning. En fråga som enligt direktiven särskilt bör uppmärksammas är i vilka situationer polismän får respektive nekas ersättning. Det finns enligt regeringen även anledning att i sammanhanget jämföra hur praxis ser ut i förhållande till andra särskilt utsatta yrkeskategorier, t.ex. ordningsvakter och en del anställda inom Kriminalvården och den psykiatriska vården. Uppdraget ska slutredovisas senast den 29 juni 2018.

Utredningen överlämnade den 17 januari 2018 ett delbetänkande, SOU 2018:2 Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner. Enligt utredningens förslag ska bl.a. ett nytt brott med benämningen blåljussabotage föras in i 13 kap. brottsbalken. Brottet straffbeläggs att angripa eller annars störa polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård på ett sätt som riskerar att allvarligt förhindra eller försena genomförandet av ett uppdrag. Vidare höjs straffet för grovt våld eller hot mot tjänsteman enligt 17 kap. 1 § brottsbalken till fängelse i lägst ett år och högst sex år. Det föreslås dessutom en ny straffskärpningsgrund i 29 kap. 2 § brottsbalken. Den innebär att domstolen ska se särskilt allvarligt på fall där den tilltalade med våld eller hot har angripit någon i eller med anledning av hans eller hennes yrkesutövning.

Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Frågan om polisers rätt till kränkingsersättning behandlades i förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18 s. 32 f.). Utskottet konstaterade i betänkandet att det i dag ställs väsentligt högre krav än i andra fall för att poliser som utsatts för brott ska få skadestånd i form av kränkingsersättning. Utskottet ansåg att detta var otillfredsställande. En utredning borde därför enligt utskottet tillsättas med syftet att föreslå lämpliga förändringar av lagstiftningen som syftar till att skadestånd vid allvarliga kränkningar kan utgå i fler fall än i dag när poliser är brottsoffer. Att t.ex. spotta en polis i ansiktet borde enligt utskottet alltid leda till skadestånd. Detsamma borde gälla när poliser utsätts för våld som är att jämföra med misshandel av normalgraden. Utskottet föreslog därför ett tillkännagivande till regeringen om att det bör utredas hur polisers rätt till ersättning vid allvarlig kränkning ska kunna utökas. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:223).

Regeringen har i skrivelse 2017/18:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 uppgett att tillkännagivandet är slutbehandlat genom de ovan nämnda tilläggsdirektiven till Blåljusutredningen.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen konstaterade i samband med att Blåljusutredningen tillsattes har angrepp som riktas mot bl.a. polis, ambulans och räddningstjänstpersonal ökat. I likhet med regeringen anser utskottet att det är oacceptabelt att samhällsnyttiga funktioner som har till uppgift att hjälpa och skydda andra angrips och hindras från att fullgöra sina uppgifter. Det var därför positivt att regeringen tillsatte utredningen, och att de förslag som utredningen lämnat nu bereds inom Regeringskansliet.

Angreppen på de vitala samhällsfunktionerna drabbar emellertid inte bara utryckningspersonal. Hot mot vårdpersonal ökar inne på sjukhusen i flera större städer runt om i Sverige. Problemen inträffar bl.a. när anhöriga och vänner till en skadad person samlas i väntrummet. Hot och våld inom vård och omsorg leder till psykiska, fysiska och ekonomiska konsekvenser för den drabbade, arbetsplatsen och samhället. Både vårdtagare och anställda kan uppleva oro för att utsättas för våld i vården. Det är både ett allvarligt vårdproblem och ett arbetsmiljöproblem. Sjukvårdspersonal har naturligtvis erfarenhet av att hantera upprörda patienter, men kan inte förväntas hantera stora grupper av människor som antingen vill skada en patient eller personalen.

Flera åtgärder behöver vidtas för att komma till rätta med dessa problem. Utskottet har också nyligen föreslagit ett tillkännagivande om ett stärkt straffrättsligt skydd även för hälso- och sjukvårdspersonal (se bet. 2017/18:JuU14). Detta är dock inte tillräckligt. Utskottet anser att det

även behöver göras en översyn av vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att stärka tryggheten för patienter och personal på sjukhus och ge polisen förutsättningar att förhindra ordningsstörningar där. Obehöriga som tar sig in på sjukhus, stör ordningen, hotar personal och försvårar vård måste t.ex. lättare kunna avvisas från platsen. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ökad säkerhet på sjukhus och tillkännager detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motion 2017/18:3867 (KD) yrkande 11.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att åtgärder bör vidtas för att poliser ska få rätt till kränkingsersättning i fler fall än i dag. Eftersom regeringen nyligen beslutat tilläggsdirektiv till Blåljusutredningen i enlighet med riksdagens önskemål får motionsyrkandena emellertid anses vara tillgodosedda. Motionerna 2017/18:1446 (M), 2017/18:3192 (M, C, L, KD) yrkande 4 och 2017/18:3551 (SD) avstyrks således.

Försvarmaktens stöd till polisen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett utökat samarbete mellan polisen och Försvarmakten.

Jämför reservation 11 (M, KD) och 12 (SD, -).

Motionerna

I motion 2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkande 1 begärs att samtliga lagar om Försvarmaktens stöd till Polismyndigheten ändras så att Försvarmakten ges laga stöd att assistera polisen i upprätthållandet av lag och ordning vid extraordinära situationer. I motion 2017/18:2556 av Mikael Cederbratt m.fl. (M) yrkas att möjligheten till ett utökat samarbete mellan polis och militär skyndsamt ses över. Även i motion 2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3 påtalas vikten av ett tätare samarbete mellan försvar och polis i extrema situationer.

Bakgrund

Försvarmakten har länge gett stöd till samhället i övrigt, bl.a. i olika krissituationer. Generella bestämmelser om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet finns i förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Inom ramen för förordningen får Försvarmakten lämna stöd till bl.a. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen. I Sverige har det länge betraktats som en allmän grundsats för militär medverkan vid polisiär verksamhet att väpnade trupper inte får sättas in mot den egna befolkningen eller andra civila. Denna grundsats framgår av 7 § i förordningen. Enligt den bestämmelsen får

Försvarsmaktens personal inte användas i situationer där det finns risk för att den kan komma att bruka tvång eller våld mot enskilda när stöd lämnas.

Efter terrorattackerna i USA den 11 september 2001 inleddes ett utredningsarbete om myndigheternas och de övriga offentliga organens beredskap när det gäller omfattande terrorattentat och andra liknande extraordinära händelser i Sverige. Det utreddes även om polisen skulle få utökade möjligheter att begära stöd från Försvarsmakten när det gäller att förhindra och ingripa mot terrorattacker och andra sådana omfattande angrepp på samhället. Utredningsarbetet resulterade i lagen (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning. Enligt denna lag finns det en möjlighet för polisen att begära stöd från Försvarsmakten även med uppgifter som kan innebära användning av våld och tvång mot enskilda. En sådan begäran om stöd ska beslutas av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Stödet ska gälla att förhindra eller på annat sätt ingripa mot en handling som kan utgöra brott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. I förarbetena till lagen (prop. 2005/06:111 s. 19 f.) anför regeringen att det finns former av terrorattentat som polisen inte kan hantera på egen hand, främst vid händelser som utspelar sig i luftrummet eller till sjöss. Ett annat exempel på när polisens resurser inte räcker till kan enligt propositionen vara om flera terrorattentat inträffar samtidigt på olika håll i landet. Regeringen framhåller i propositionen att det inte kan komma i fråga att Försvarsmakten lämnar stöd till polisen som kan innebära användning av våld eller tvång i samband med sådan brottslighet som polisen återkommande har att hantera, t.ex. ordningsstörningar vid demonstrationer, gängbrottslighet eller fotbollshuliganism (s. 29).

Vidare finns i skyddslagen (2010:305) bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för byggnader, andra anläggningar, områden och andra objekt mot sabotage, terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, spioneri samt röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret och grovt rån (1 §). Av 9 § framgår att polismän, militär personal eller annan särskilt utsedd personal får anlitas för bevakning av ett skyddsobjekt.

I ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:602) anförde justitie- och inrikesminister Morgan Johansson den 31 januari 2018 följande:

Hans Wallmark har frågat mig om det pågår någon konkret planering från regeringens sida om hur Försvarsmakten och dess resurser kan sättas in mot kriminella gäng i likhet med Statsminister Stefan Löfvens uttalande den 17 januari.

Försvarsmakten planerar, övar och utrustar sig för att försvara Sverige vid ett väpnat angrepp.

Försvarsmakten ska också, under vissa förutsättningar, kunna lämna stöd till civil verksamhet. Detta stöd regleras bl.a. i lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor, förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet, lagen (2006:343) och förordningen (2006:344) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning samt i förordningen (2017:113) om Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter.

Regeringskansliet bereder inget särskilt uppdrag till Försvarsmakten att lämna stöd utöver vad som följer av ovan redovisade lagar och förordningar.

Tidigare utskottsbehandling

Motioner om Försvarsmaktens stöd till polisen behandlades i förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18 s. 53 f.). Utskottet anförde där, med anledning av motioner med i huvudsak likadant innehåll som de nu aktuella, att det är viktigt att polisen i olika situationer kan samverka med andra myndigheter och på annat sätt få avlastning och hjälp i olika situationer. Utskottet ansåg dock att de bestämmelser som finns i bl.a. förordningen om Försvarsmaktens stöd till bl.a. polisen var ändamålsenligt utformade. Utskottet var således inte berett att ställa sig bakom vad som hade anförts i en motion om att samtliga lagar och föreskrifter om Försvarsmaktens stöd till polisen skulle ses över. Utskottet hade förståelse för det som anfördes i en motion om samarbete mellan försvar och polis i extrema situationer men ansåg, framför allt med beaktande av de möjligheter till samverkan som redan finns, inte att något tillkännagivande till regeringen skulle göras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser fortfarande att de nuvarande bestämmelserna om Försvarsmaktens stöd och hjälp till polisen är ändamålsenliga och väl avvägda. Utskottet vidhåller även i övrigt den uppfattning som utskottet gav uttryck för i frågan förra året. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom motionerna 2017/18:168 (SD) yrkande 1, 2017/18:2556 (M) och 2017/18:3898 (KD) yrkande 3 om ett tätare samarbete mellan polis och militär. Motionerna avstyrks.

Särskilt utsatta områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om åtgärder i s.k. särskilt utsatta områden, bl.a. lokala undantagstillstånd och zonförbud.

Jämför reservation 13 (SD, -) och 14 (M).

Motionerna

I ett antal motioner föreslås att åtgärder som zonförbud och lokala undantagstillstånd ska få användas för att komma till rätta med problematiken i särskilt brottsutsatta områden. I partimotion 2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 begärs en möjlighet för polisen att besluta om zonförbud. Motionärerna anför att ett zonförbud innebär att polisen ges möjlighet att

förbjuda en person som uppvisat ett särskilt otrygghetsskapande beteende att vistas på en viss plats. En sådan lagstiftning finns i Danmark. Syftet med ett zonförbud är att garantera trygghet och säkerhet för människor på särskilt brottsutsatta platser. Det otrygghetsskapande beteendet kan ha bestått i ett straffbart agerande, men kan även avse ett beteende som inte är kriminaliserat. Zonförbudet ska kunna meddelas muntligen på plats av en polisman för en bestämd period. Även i motion 2017/18:1751 av Thomas Finnborg (M) begärs en översyn av möjligheten att införa zonförbud och visitationszoner. I motion 2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 8 anförs att utbytet med Danmark för att ta lärdom av framgångsrika danska modeller för att stävja den grova brottsligheten bör öka, bl.a. i fråga om möjligheten till zonförbud.

I motion 2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkande 2 efterfrågas lagar som medger möjligheten att utlysa lokala undantagstillstånd. Dessa bör innefatta möjlighet att tillfälligt begränsa medborgarnas rörelsefrihet inom geografiskt avgränsade områden och tillfälligt utöka polisens befogenheter att göra tillslag mot enskilda personer och lokaler. I samma motion yrkande 4 anförs att situationen i de särskilt utsatta områdena och den generella utmaningen mot statens våldsmonopol av subversiva kriminella element ska kategoriseras som ett inre säkerhetshot. Likalydande förslag framställs i motion 2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16. I motion 2017/18:3552 av Kent Ekeroth (SD) begärs att ordningsmakten ska ges möjlighet att använda tårgas, vattenkanoner, gummikulor och undantagstillstånd i områden där det finns större ordningsstörningar.

Björn Söder m.fl. (SD) yrkar i motion 2017/18:3331 yrkande 15 att tydliga mål bör sättas upp för ordningsmakten för att komma till rätta med våldsproblematiken i de värst drabbade utanförskapsområdena.

I motion 2017/18:888 av Adam Martinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 14 begärs det att polisen ska ges de möjligheter och skyldigheter som krävs för att på kort tid kunna återupprätta lag och ordning i problemområdena.

Bakgrund

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 4 s. 24) att Polismyndigheten tidigare har valt ut 14 områden som prioriterats särskilt i syfte att komma till rätta med den omfattande brottsproblematik och otrygghet som förekommer där. De flesta av de prioriterade områdena återfinns i Sveriges tre storstadsområden och har varit föremål för en rad insatser de senaste decennierna. Ur ett polisiärt perspektiv utmärker sig områdena genom en hög koncentration av kriminella grupperingar, social oro, en öppen narkotikahandel samt våld och skadegörelse i den offentliga miljön. Till problembilden hör också en obenägenhet att delta i rättsprocessen, radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremism samt tendenser till parallella samhällsstrukturer. Enligt Polismyndigheten kräver ett särskilt

utsatt område, utöver polisiära insatser, omfattande åtgärder från flera andra samhällsaktörer för att komma till rätta med problematiken.

I propositionen anför regeringen vidare att Polismyndigheten genomför en rad riktade insatser för att hantera situationen i de prioriterade områdena. Att myndigheten har skapat en samlad bild av problematiken gör det möjligt att följa områdena över tid och samla åtgärder och prioriteringar. I resursomfördelningen har de prioriterade områdena gynnats särskilt, vilket enligt regeringen har resulterat i att det i samtliga 14 områden fanns fler polisanställda vid utgången av 2016 än vid samma tid föregående år. I enlighet med ett uppdrag som regeringen lämnade i december 2015 är de särskilt utsatta områdena föremål för tolv myndigheters samverkan mot lokal organiserad brottslighet. Under 2016 arbetade Polismyndigheten fram ett metodstöd för arbetet med organiserad brottslighet i lokalsamhället och i utsatta områden. Metodstödet ska bl.a. skapa förutsättningar för att strukturera och samordna beslutade verksamhetsinriktningar.

Regeringen framhåller i propositionen (s. 49 f.) att det är av stor vikt att Polismyndigheten prioriterar arbetet i utsatta områden genom att öka de brottsförebyggande och brottsbekämpande insatserna där. Regeringen antog 2016 ett reformprogram för minskad segregation för perioden 2017–2025, som syftar till att lyfta socialt utsatta områden och bryta strukturella segregationsmekanismer. Bland de prioriterade områdena ingår bl.a. att bekämpa brottsligheten. I detta har Polismyndigheten en tydlig roll. Även här krävs det dock enligt regeringen ett långsiktigt förebyggande arbete som inkluderar många olika aktörer.

I juni 2017 presenterades polisens lägesbild över utvecklingen i utsatta områden, Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. Totalt omfattades 61 områden, varav 23 bedömdes vara särskilt utsatta. Antalet utsatta områden var fler 2017 än i det föregående årets rapport. Syftet med rapporten är bl.a. att få en samlad nationell lägesbild över vilka områden som är utsatta, för att polisens resurser därefter ska kunna läggas där de behövs som mest. Ett annat syfte med rapporten är att synliggöra situationen och problemen för andra berörda myndigheter och samhällsaktörer så att dessa ska kunna agera gemensamt mot problematiken.

I mars 2018 publicerade Brå rapporten Relationen till rättsväsendet i socialt utsatta områden (rapport 2018:6) med anledning av ett regeringsuppdrag om att undersöka tryggheten och förtroendet för rättsväsendet samt förekomsten av parallella samhällsstrukturer i dessa områden. I sammanfattningen (s. 8) anför följande:

Undersökningen påvisar problem i de undersökta områdena som sannolikt är exceptionella i förhållande till andra bostadsområden. Öppen narkotikaförsäljning förekommer. Skadegörelse, nedskräpning och allvarliga trafikbrott påverkar boendemiljön, och några av områdena drabbas under perioder av mycket allvarlig våldsbrottslighet. Brott- och ordningsproblemen påverkar de boendes trygghet och bild av polisens förmåga negativt. Det finns tecken på parallella samhällsstrukturer. Resultaten tyder samtidigt inte på någon generell försämring över tid i

polisens 61 områden när det gäller brottsutsatthet och förtroende för rättsväsendet. I intervjuer berättar dock många boende, även de som ser sig som relativt trygga, om påverkan på vardagen. Många kommunicerar också en allmän känsla av att deras områden är bortglömda eller inte hänger samman med andra stadsdelar eller samhället i stort. [...] Brå bedömer att både det brottsbekämpande och brottsförebyggande arbetet behöver effektiviseras. De boende i socialt utsatta områden har samma rättigheter till en lugn och trygg boendemiljö som boende i andra områden. Lägre trygghet och förtroende för rättsväsendet i områdena bedöms också i hög grad spegla problemen i områdena. Brå bedömer att rättsväsendet och andra aktörer behöver satsa på metodutveckling och bli bättre på att identifiera de mer dolda parallella samhällsstrukturerna.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 framgår följande i fråga om utsatta områden och förmågan att utreda grova brott:

Polismyndigheten ska beskriva de långsiktiga målen i arbetet med utsatta områden, riskområden samt särskilt utsatta områden och hur målen ska operationaliseras. Polismyndigheten ska särskilt redovisa vilket arbete som pågår för att riskområden inte ska utvecklas i en negativ riktning. Myndigheten ska också göra en bedömning av vilka polisiära åtgärder som krävs framöver i dessa områden. Narkotikaproblematiken och åtgärder mot denna ska särskilt beaktas i redovisningen.

Att polisiära insatser och brottsförebyggande arbete samordnas med andra aktörer har beskrivits som en framgångsfaktor i utsatta områden av Polismyndigheten. Myndigheten ska därför beskriva arbetet och vilka resultat detta har gett.

Med anledning av de höjda straffskalorna för grova vapenbrott som träder i kraft den 1 januari 2018 ska Polismyndigheten redovisa hur myndigheten säkerställer en snabb hantering av vapenanalysärenden vid Nationellt forensiskt centrum.

[- -]

Skjutningar och andra grova våldsbrott är ett ökande problem, särskilt i utsatta områden. Utredningarna kräver omfattande resurser och specialkunskap. Polismyndigheten ska analysera och bedöma om utredningsverksamheten är organiserad och dimensionerad på rätt sätt för att omhänderta dessa grova brott. Vidare ska Polismyndigheten identifiera och redovisa vilka åtgärder som skulle kunna vidtas (både inom myndigheten och lagstiftningsmässigt) för att förbättra förutsättningarna för Polismyndigheten att utreda grova våldsbrott. Åtgärderna ska om möjligt prioriteras utifrån vilken betydelse de skulle ha för den brottsbekämpande förmågan. En redovisning ska lämnas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 19 februari 2019.

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde bl.a. följande i ett svar på en interpellation (ip. 2017/18:54) den 19 december 2017:

Fru talman! Tobias Billström har frågat mig om jag har för avsikt att föreslå en lagstiftning om zonförbud och visitationszoner.

Svensk polis har redan i dag rätt att meddela att en person inte får vistas på en viss plats när han eller hon stör den allmänna ordningen. Svensk polis har också möjligheter till kroppsvisitation utan koppling till konkreta brottsmisstankar. Att zonförbud eller visitationszoner skulle vara effektiva redskap är inte klarlagt. Modellerna är inte utvärderade, men erfarenheter av liknande tillvägagångssätt i andra länder har visat på låg träffsäkerhet, och de har också mötts av omfattande kritik.

Regeringen prioriterar bekämpningen av grov och organiserad brottslighet. Under mandatperioden har vi skärpt mer än 30 straffrättsliga bestämmelser relaterade till organiserad brottslighet, bland dem allvarliga vålds- och vapenbrott. Straffen för grova vapenbrott höjs den 1 januari. Straffskärpningarna innebär att personer som grips med skarpladdade vapen i princip alltid kommer att häktas direkt i avvaktan på rättegång. Regeringen har också gett tolv myndigheter ännu större möjligheter att rikta sina gemensamma krafter mot organiserad brottslighet, med särskilt fokus på utsatta områden. När det gäller metoder mot illegal användning av vapen har Polismyndigheten i uppdrag att utveckla och sprida effektiva arbetsmetoder för att motverka sådana. I vår ska myndigheten redovisa sina resultat.

[- - -]

Min slutsats är nog den att vi i dag har de befogenheter som vi behöver ha. Jag jobbar i stället hellre med andra och mer effektiva verktyg. Jag tänker till exempel på de särskilda ungdomspåföljderna och på skärpningar när det gäller straffskalorna för en lång rad olika brott. Vi går nu fram med kameraövervakning i ökad omfattning, mer än tidigare. Vi kommer också att lägga fram ett lagförslag för riksdagen i vår om att utöka möjligheterna ytterligare.

I bl.a. polislagen (1984:387) regleras polisens uppgifter och befogenheter. Exempelvis ger 10 § en polisman rätt att, i den mån andra medel är otillräckliga och det med hänsyn till omständigheterna är försvarligt, använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, om det är fråga om att avvärja en straffbelagd handling eller en fara för liv, hälsa eller värdefull egendom eller för omfattande skada i miljön (punkt 3), polismannen med laga stöd ska avvisa eller avlägsna någon från ett visst område eller utrymme (punkt 4), eller åtgärden i annat fall är oundgängligen nödvändig för den allmänna ordningens eller säkerhetens upprätthållande och det är uppenbart att den inte kan genomföras utan våld (punkt 7). Enligt 13 § får en polis, om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna och det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas, avvisa eller avlägsna personen från ett visst område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avvärjas. Är en åtgärd som avses i första stycket otillräcklig för att det avsedda resultatet ska uppnås, får personen tillfälligt omhändertas. Av 13 c § följer att om en folksamling, som inte är en allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt ordningslagen, genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, får deltagarna i folksamlingen avvisas eller avlägsnas från det område eller utrymme där de befinner sig, om det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas. Om en sådan åtgärd är otillräcklig för att ordningen ska kunna upprätthållas får deltagarna i folksamlingen avlägsnas längre bort från området eller utrymmet än vad som får ske enligt det stycket (utvidgat avlägsnande). Ett utvidgat avlägsnande får inte verkställas på ett sådant sätt att rörelsefriheten för deltagarna inskränks längre tid än två timmar.

Med undantagstillstånd brukar avses tillfälliga rättsliga tillstånd där statsmakten ger sig själv utökade befogenheter för att ta kontroll över svåra

eller farliga inhemska nödlägen. Under ett undantagstillstånd sätts de ordinära förfarandena ur spel, i syfte att återupprätta ordningen vid fara för rikets säkerhet, naturkatastrofer eller andra nationella tillstånd av nöd. I Sverige har man sedan lång tid ansett att man inte bör förlita sig på den s.k. konstitutionella nödrätten, dvs. grundsatsen att statsmakterna, när samhällets bestånd hotas, kan åsidosätta grundlag och ändå göra anspråk på att handla rättsenligt. Man har inte heller velat införa en möjlighet att i kriser ändra grundlagen genom en särskilt snabb procedur. I stället har man valt att redan i fredstid införa regler som så långt det är möjligt skapar en grund för legalt handlande även i krigstid. Dessa regler finns i 15 kap. regeringsformen om krig och krigsfara. Syftet med reglerna är dels att minska riskerna för tvister om huruvida statsmakterna har handlat rättsenligt, dels att försvåra för oansvariga grupper att ta makten. För civila kriser finns inte en motsvarande särskild reglering som ökar handlingsutrymmet för statsorganen, utan sådana kriser får hanteras inom ramen för de allmänna reglerna i regeringsformen (se SOU 2008:61 Krisberedskapen i grundlagen s. 21 och 61).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade senast motioner om utsatta områden i betänkande 2017/18:JuU1 (s. 57 f.). Utskottet föreslog i det betänkandet ett tillkännagivande om en mer permanent polisnärvaro i utsatta områden för att säkerställa att arbetet med att skapa trygghet och säkerhet bedrivs långsiktigt. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:92).

Utskottet behandlade ett motionsyrkande om zonförbud, med väsentligen samma innehåll som i de nu aktuella motionerna, i samband med behandlingen av regeringens skrivelse Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program (bet. 2016/17:JuU15). Utskottet anförde då (s. 14) att det i skrivelsen togs upp bl.a. förebyggande arbete riktat mot de förutsättningar som krävs för att ett brott ska uppstå. En åtgärd för att minska risken för brott angavs vara t.ex. att genom kontroll av en plats förhindra att brott begås där. Utskottet ansåg dock inte att det framkommit något som gav anledning för riksdagen att ta initiativ till att utreda förutsättningarna för att införa en lagstiftning om zonförbud.

Ett motionsyrkande om att ge polisen möjlighet och skyldighet att kraftfullt upprätthålla lag och ordning i problemområden behandlades av utskottet i betänkande 2014/15:JuU16 Polisfrågor (s. 13 f.). Utskottet anförde att det måste vara Polismyndigheten själv som ska avgöra när, var och hur dess resurser ska användas för att uppfylla målen för verksamheten, och motionen avstyrktes. Likalydande yrkanden har därefter beretts förenklats i påföljande års betänkanden om polisfrågor (bet. 2015/16:JuU20 och bet. 2016/17:JuU18).

Utskottets ställningstagande

Situationen i de särskilt brottsutsatta områdena är allvarlig, och de kriminella nätverk som verkar där har en stor negativ påverkan på lokalsamhället.

Områdena är ofta socioekonomiskt utsatta med en utbredd misstro mot samhället. Det är av största angelägenhet att tydliga och kraftfulla åtgärder vidtas för att komma till rätta med situationen i dessa områden. Tryggheten måste öka och brottsligheten minska. Utskottet har av den anledningen flera gånger tidigare föreslagit tillkännagivanden till regeringen om vikten av polisens närvaro i områdena, senast i höstas i betänkande 2017/18:JuU1 (s. 92).

Med detta sagt vidhåller utskottet uppfattningen att införandet av s.k. zonförbud inte är den rätta vägen att gå. Utskottet är således inte berett att ställa sig bakom det som anförs i motionerna 2017/18:1751 (M), 2017/18:3569 (M) yrkande 14 och 2017/18:3743 yrkande 8 om att införa en möjlighet för polisen att besluta om zonförbud. Dessa motionsyrkanden avstyrks därför.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslagen i motionerna 2017/18:168 (SD) yrkandena 2 och 4, 2017/18:3331 (SD) yrkandena 14 och 16 och 2017/18:3552 (SD) om att införa lagar som ger möjlighet att utlysa lokala undantagstillstånd och kategorisera situationen i de utsatta områdena som ett inre säkerhetshot. Också dessa motionsyrkanden avstyrks således.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i fråga om yrkandet om att ge polisen möjlighet och skyldighet att kraftfullt upprätthålla lag och ordning i problemområden, utan anser fortfarande att det är Polismyndigheten själv som har att avgöra när, var och hur dess resurser ska användas för att uppfylla målen för verksamheten. Som framgår har Polismyndigheten också fått i uppdrag att identifiera och redovisa vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att förbättra förutsättningarna att utreda grövre våldsbrott. Motion 2017/18:888 (SD,-) yrkande 14 avstyrks därmed.

Utskottet har viss förståelse för det som anförs i motion 2017/18:3331 (SD) yrkande 15 om att tydliga mål för vad ordningsmakten ska åstadkomma i särskilt utsatta områden bör sättas upp. Samtidigt noterar utskottet bl.a. att Polismyndigheten i regleringsbrevet för 2018 fått i uppdrag att beskriva de långsiktiga målen i arbetet med särskilt utsatta områden och hur målen ska verkställas. Det saknas därför anledning för utskottet att ställa sig bakom yrkandet, som avstyrks.

Inre utlänningskontroller och gränskontrollfrågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. yttre gränskontroller, inre utlänningskontroller och informationsutbyte mellan polisen och Migrationsverket.

Jämför reservation 15 (SD, -), 16 (M, L), 17 (M), 18 (SD, -), 19 (L), 20 (M, C) och 21 (SD, -).

Motionerna

Fredrik Malm m.fl. (L) begär i motion 2017/18:2814 yrkande 3 att polisen ska få bättre möjlighet att ta fingeravtryck av unga som lever som gatubarn, för att kunna identifiera dem och hjälpa dem till ett bättre liv.

I motion 2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 9 anförs att Sverige, i avsaknad av en fungerande gränskontroll vid yttre gränser och i avsaknad av en nordisk gränskontroll, vid behov ska ha en egen fungerande gränskontroll mot angränsande länder. I samma motion yrkande 57 anförs att det nordiska samarbetet på migrationsområdet bör stärkas och att Sverige ska verka för en nordisk gränskontroll mellan Danmark och Tyskland. I yrkande 60 anförs att EU har haft svårt att hantera de senare årens flyktingsituation och att ett gemensamt asylsystem är önskvärt men förutsätter att beslut följs av alla medlemsländer. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att stärka EU:s yttre gräns och att länder som inte lever upp till de krav som ställs i detta avseende ska kunna få sitt medlemskap i Schengensamarbetet utvärderat. Utvärderingen bör enligt motionärerna kunna leda till uteslutning.

Jan Björklund m.fl. (L) anför i partimotion 2017/18:3194 yrkande 6 att Schengensamarbetet bör räddas och att passfrihet ska råda inom EU. Detta kräver enligt motionärerna en effektiv och rättssäker yttre gränskontroll. Enligt motionärerna är de många nationella id-kontroller som införts under senare år ett steg i fel riktning. I samma motion yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om en rättssäker yttre gränskontroll. Länder som systematiskt kränker rättsstatsprinciper och mänskliga rättigheter i den yttre gränskontrollen bör suspenderas ur Schengensamarbetet.

I motion 2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att stärka och modernisera EU:s yttre gräns i syfte att motverka gränsöverskridande brottslighet.

I motion 2017/18:3544 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 2 anförs att polisen saknar mandat att genomföra kroppsvisitation när någon söker asyl inne i landet eller vid transitområden. Polisen borde enligt motionären ha möjlighet till sådan kroppsvisitation. I samma motion yrkande 3 anförs att det behövs it-system som underlättar överlämnanden av ärenden från Migrationsverket till Polismyndigheten, bl.a. genom att polisen ges tillgång till Migrationsverkets

ärendehanteringssystem. I yrkande 4 anförs att lagstiftningen bör ändras så att myndigheterna, innan ett överlämnande av ett ärende sker operativt, får möjlighet att diskutera detta. I samma motion yrkande 5 begärs att regeringen ska säkerställa att daktningsutrustning finns på alla flygplatser som tar emot internationell trafik, samt att Polismyndigheten har möjlighet att ta fingeravtryck samt slå i Migrationsverkets B-fil. I yrkande 8 efterfrågas en möjlighet för Polismyndigheten att vid behov genomföra en fingeravtryckssökning vid bl.a. inre utlänningskontroll.

I partimotion 2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60 anförs att ett system med automatiska gränskontroller bör undersökas. Motionärerna uppger att en automatisk gränskontroll, som finns i bl.a. Tyskland och Finland, kan värdera ett pass äkthet genom självbetjäning och kontrollera identitet genom bl.a. ansiktsigenkänning.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2017/18:3890 yrkande 8 ett tillkännagivande om gräns- och id-kontroller. Motionärerna vill upprätta ett starkt gränsskydd vid de delar av gränsen där migranter förväntas anlända. Där bör all inkommande trafik kontrolleras av en kraftigt förstärkt gränskontrollorganisation som endast godtar id-kort från viseringsfria länder. I samma motion yrkande 24 anför motionärerna att alla former av asylmissbruk måste bekämpas och att den inre utlänningskontrollen bör utökas kraftigt. Hänsyn kan enligt motionärerna inte tas till att vissa grupper eventuellt anser sig bli diskriminerade.

Bakgrund

Inre utlänningskontroll

Med en inre utlänningskontroll avses en åtgärd som vidtas med stöd av 9 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716). I den bestämmelsen föreskrivs att en utlänning som vistas i Sverige är skyldig att på begäran av en polis överlämna pass eller andra handlingar som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige. Av 7 kap. 2 § utlänningsförordningen (2006:97) framgår att Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen omedelbart ska underrätta Migrationsverket om det uppkommit en fråga om avvisning eller utvisning som ska prövas av verket. Vidare framgår att Migrationsverket ska underrättas om Polismyndigheten har fattat ett beslut om avvisning.

Rikspolisstyrelsen utfärdade föreskrifter och allmänna råd om inre utlänningskontroller (RPSFS 2011:4, FAP 273-1). Dessa fortsätter att gälla även efter den 1 januari 2015, fram till dess att den nya Polismyndigheten upphäver eller ersätter dem. Av de allmänna råden framgår att med en inre utlänningskontroll avses alla handlingar som syftar till att kontrollera om en utlänning har rätt att uppehålla sig i landet. En inre utlänningskontroll behöver alltså inte enbart innebära en uppmaning att visa upp pass eller andra handlingar, utan det kan även handla om frågor till utlänningen och kontroller i dataregister. Att en utlänning är skyldig att på begäran av en polis visa upp

pass eller andra handlingar innebär inte att han eller hon också är skyldig att bära pass eller andra handlingar med sig.

En inre utlänningskontroll får enligt 9 kap. 9 § utlänningslagen endast utföras om det finns grundad anledning att anta att utlänningspersonen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till en kontroll. I Rikspolisstyrelsens allmänna råd anges att rekvisitet ”grundad anledning att anta” bör uppfattas så att en inre utlänningskontroll får utföras endast efter en helhetsbedömning av de objektiva omständigheter som finns grundade på den enskilda polisens iakttagelser, spaningsuppgifter, underrättelseuppslag, tips eller annan tillförlitlig information. Utläningens uppträdande och omgång kan vara en omständighet som i vissa fall kan ge anledning att anta att han eller hon inte har rätt att uppehålla sig i landet. Inre utlänningskontroller får inte genomföras enbart på grund av att en person har ett utseende som uppfattas som utländskt eller på grund av hans eller hennes språk eller namn. Rekvisitet ”annars finns särskild anledning till kontroll” bör enligt Rikspolisstyrelsens allmänna råd kunna tillämpas när det finns anledning att kontrollera identiteten på en utlänning i samband med t.ex. ett frihetsberövande eller en brottsutredning. Vid en fordons- och förarkontroll kan en inre utlänningskontroll utföras i samband med att förarens identitet och rätt att framföra fordonet kontrolleras. Vid en sådan kontroll bör även en passagerare i ett fordon bli föremål för en inre utlänningskontroll om det finns objektiva omständigheter som ger grundad anledning till en kontroll.

Yttre gränskontroll

Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 562/2006 av den 15 mars 2006 om en gemenskapskodex om gränspassage för personer infördes ett gemensamt regelverk för passage av inre och yttre gränser. Förordningen ändrades väsentligt ett flertal gånger, och för att skapa klarhet och överskådlighet antog Europaparlamentet och rådet den 9 mars 2016 en kodifierad version, förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna), kallad gränskodexen. Enligt artikel 1 i gränskodexen ska ingen gränskontroll göras av personer vid de inre gränserna mellan EU:s medlemsstater. När det gäller de yttre gränserna regleras in- och utresekontroll av personer i artikel 8. I artikel 8.1 anges bl.a. att gränstrafiken vid de yttre gränserna ska kontrolleras av gränskontrolltjänstemän. I artikel 8.2 finns bestämmelser om kontroll av personer som har rätt till fri rörlighet enligt unionsrätten. Artikel 8.3 reglerar kontroll av tredjelandsmedborgare. Europaparlamentet och rådet antog den 15 mars 2017 förordning (EU) 2017/458 om ändring av förordning (EU) 2016/399. Ändringarna trädde i kraft den 7 april 2017 och berör artikel 8 i gränskodexen. Den ändrade lydelsen av artikel 8 innebär bl.a. att om det vid en in- eller utresekontroll råder tvivel om en resehandlings äkthet eller innehavarens identitet ska man verifiera minst ett av de biometriska kännetecknen i de pass och resehandlingar som utfärdats i enlighet med rådets

förordning (EG) nr 2252/2004 av den 13 december 2004 om standarder för säkerhetsdetaljer och biometriska kännetecken i pass och resehandlingar som utfärdas av medlemsstaterna. En sådan verifiering ska om möjligt också göras av resehandlingar som inte omfattas av den nämnda förordningen.

Vid allvarliga hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i en medlemsstat är det möjligt att tillfälligt återinföra gränskontroller vid inre gräns (se artikel 25 och 28). Regeringen beslutade i november 2015 att införa sådana gränskontroller. Dessa har sedan flera gånger förlängts och gäller nu fram till den 11 maj 2018.

Kommissionen har tagit fram ett förslag till ändring av Schengens gränskodex som bl.a. innebär att det tillåtna tidsspännet för tillfälliga inre gränskontroller förlängs från sex månader till ett år och att medlemsstaterna därefter på rådets rekommendation ska kunna fortsätta med gränskontrollen i ytterligare två år. Regeringen stöder denna förändring (se fakta-pm 2017/18:FPM15).

Den 14 september 2016 gav rådet sitt slutliga godkännande till en europeisk gräns- och kustbevakning. Europeiska gräns- och kustbevakningen utgörs av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) och de olika medlemsstaternas myndigheter som ansvarar för gränssäkerheten. Målet är att man för att garantera säkerheten i Schengenområdet effektivare än tidigare ska kunna upptäcka sårbarheter vid de yttre gränserna samt öka samarbetet mellan EU-länderna och ansvarstagandet för kontrollen av de yttre gränserna. Enligt det nya uppdraget är byråns roll och verksamhet mer omfattande än Frontex tidigare mandat. Regeringen anförde i samband med att förslaget till en förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning presenterades att det mot bakgrund av den situation som då rådde inom Schengensamarbetet var viktigt att överväga nya förslag och idéer om hur kontrollen av den yttre gränsen kan stärkas. Detta måste dock enligt regeringens uppfattning ske utan att medlemsstaterna lämnar över det grundläggande ansvaret för gränskontrollen till EU. Regeringen ansåg alltså att gränskontroll främst var en nationell fråga, men att den nya byrån för gräns- och kustbevakning kunde utgöra ett viktigt stöd för medlemsstater som inte själva kan kontrollera sina gränser tillräckligt väl. (fakta-pm 2015/16:FPM45).

Enligt 9 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ansvarar Polismyndigheten för kontroll av personer enligt gränskodexen. Tullverket, Kustbevakningen och Migrationsverket bistår Polismyndigheten vid kontrollerna. Enligt 9 kap. 8 § utlänningslagen får Migrationsverket eller Polismyndigheten fotografera en utlänning om han eller hon t.ex. inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige eller ansöker om uppehållstillstånd som flykting och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck.

Enligt 9 kap. 8 c § utlänningslagen gällde tidigare att den som hade en Schengenvisering vid in- eller utresekontroll enligt gränskodexen var skyldig att låta en polisman, en särskilt förordnad passkontrollant eller en tjänsteman vid Tullverket, Kustbevakningen eller Migrationsverket ta hans eller hennes fingeravtryck för kontroll av identiteten och av viseringens äkthet.

Skyldigheten att lämna fingeravtryck gällde även för en utlänning som vid in- eller utresekontroll inte kunde styrka sin identitet och som fick kontrolleras i identifieringssyfte. När en kontroll hade genomförts skulle de fingeravtryck som tagits för kontrollen omedelbart förstöras. Det gällde också de biometriska data som tagits fram i samband med kontrollen.

En svensk medborgare som reser in i eller ut ur Sverige och som måste medföra pass vid resan ska på begäran låta en passkontrollant ta fingeravtryck och en bild i digitalt format av ansiktet för kontroll av att dessa motsvarar de fingeravtryck och den ansiktsbild som finns sparade i passet (5 a § passlagen). När kontrollen har genomförts ska fingeravtrycken och ansiktsbilden samt de biometriska data som då tagits fram omedelbart förstöras.

Som en följd av ändringarna i artikel 8 i gränskodexen lämnade regeringen i oktober 2017 propositionen Kontroll av biometriska kännetecken i resehandlingar (prop. 2017/18:35) till riksdagen. Förslaget innebar att en utlänning vid in- och utresekontroll, på samma sätt som redan gäller för svenska medborgare, skulle vara skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck för kontroll av identiteten och av resehandlingens äkthet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna). Utskottet tillstyrkte regeringens förslag, och riksdagen följde utskottets förslag (bet. 2017/18:JuU7, rskr. 2017/18:144). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2018.

Den 4 januari 2016 trädde förordning (2015:1074) om vissa identitetskontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet i kraft. Förordningen är meddelad med stöd av 3 och 4 §§ lagen (2015:1073) om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet (lagen om id-kontroller). Efter att ha förlängts tre gånger upphörde förordningen att gälla i maj 2017. Lagen om id-kontroller upphör att gälla den 21 december 2018.

Automatisk gränskontroll innebär i princip att den som bor i ett EU-land och som har ett biometriskt pass kan passera gränskontrollen utan att passet kontrolleras av manuell personal. En automatisk passkontroll bygger på en biometrisk identifikation av passageraren. Ett biometriskt pass innehåller ett chipp. Information i chippet kontrolleras gentemot det uppgifter som lagrats om chippets innehavare i systemet. Processen innefattar att en bild tas av passageraren där ansiktets former och dimensioner jämförs med vad som finns lagrat i passets chipp. Dessutom skannas passagerarens fingeravtryck.

Inrikesminister Anders Ygeman anförde den 2 november 2016 följande i ett svar på en skriftlig fråga om automatiska gränskontroller (fr. 2016/17:185):

Frågor rörande resehandlingar och dokumentssäkerhet är viktiga för regeringen. Av den anledningen genomfördes i våras en lagändring bland annat för att motverka just missbruk av pass och så kallad look-alike-användning. Det finns statistik som talar för att ändringen redan kan ha gett effekt.

Som jag tidigare i höstas har svarat Johan Forssells partikollega ser regeringen också positivt på att införa automatiska gater. Tekniken kan bidra till att göra gränskontrollen säkrare, smidigare och mer effektiv.

Polismyndigheten har konstaterat att tekniska förutsättningar för att införa äkthetsverifiering av resehandlingar finns i dag. Ett arbete ska inledas under slutet av 2016 för att testa ansiktsgenkänning vid manuell gränskontroll, vilket senare ska kunna implementeras i automatiserade kontroller.

Samtidigt pågår ett europeiskt standardiseringsarbete på området, dels inom ramen för it-byrån EU-Lisa och dels genom lagförslagspaketet om smarta gränser. Det gäller bland annat standarder för den biometri som ska användas. Det är därför rimligt att Sverige noggrant bevakar utvecklingen av dessa processer innan en långtgående nationell anpassning och investeringar genomförs.

Det är av stor betydelse att Sverige och Schengenområdet har en säker, effektiv och smidig gränskontroll. Jag kommer därför att fortsätta följa denna fråga noggrant.

Utskottet inhämtade i mars 2018 följande uppgifter från Polismyndigheten i fråga om automatiska gränskontroller, s.k. ABC-gater:

Projektet har diskuterats och möten har tidigare hållits med bl.a. Swedavia och Frontex. ABC-gater kan bli ett lokalt projekt i framtiden, men har i dag lägre prioritet än de tvingande EU-projekt som måste genomföras enligt lagstiftning och som rör samtliga gränsövergångar i Sverige. Inget pilotprojekt har genomförts. Polismyndigheten har inte haft möjlighet att prioritera detta, då utvecklingen på gränskontrollområdet varit intensiv, både vad gäller lagstiftning och teknikutveckling.

Rapporten Återvändandeuppdraget – en myndighetsövergripande försöksverksamhet för ett effektivare återvändande överlämnades av bl.a. Migrationsverket till regeringen i november 2016 (Ju2016/01078/PO). Rapporten bereds för närvarande inte, utan har lagts till handlingarna.

Pågående arbeten

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 anger regeringen att Polismyndigheten under 2018 ska fortsätta att göra de prioriteringar som krävs för att kunna bedriva ordinarie gränskontroll vid yttre gräns under årets samtliga månader. Regeringen skriver vidare att myndigheten därutöver även ska utveckla sin beredskap och förmåga att vid behov bedriva en ändamålsenlig gränskontroll vid inre gräns. Polismyndighetens arbete med kompetens- och it-utveckling i fråga om de inre utlänningskontrollerna ska fortsätta under 2018. Myndigheten ska säkerställa att kontrollerna bedrivs effektivt och rättssäkert med tillräckliga resurser. Regeringen anger avslutningsvis att Polismyndigheten för Justitiedepartementet under året fortlöpande och på ett konkret sätt ska kunna redogöra för vilken reell utveckling som har skett på området.

Den 15 mars 2018 överlämnade regeringen proposition 2017/18:176 Utökade möjligheter till arbetsplatsinspektioner till riksdagen. I propositionen föreslås att Polismyndigheten ska få genomföra inspektioner på arbetsplatser för att kontrollera att arbetsgivare inte har anställda som saknar rätt att vistas

eller arbeta i Sverige. Avsikten är att Polismyndigheten ska få genomföra oannonserade inspektioner och få tillträde till arbetsplatser även om det inte finns någon misstanke om brott. Inspektionerna ska få genomföras på arbetsplatser och i andra lokaler där en arbetsgivare bedriver näringsverksamhet.

I november 2017 överlämnade Återvändandeutredningen betänkandet Klarlagd identitet – om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93). Utredningen föreslår bl.a. att när personer i samband med en inre utlänningskontroll inte kan styrka sin identitet och rätt att uppehålla sig i Sverige ska

- Migrationsverket och Polismyndigheten i identifieringssyfte få fotografera och ta fingeravtryck på personen. Fingeravtryck på barn ska dock bara få tas om det behövs och om barnet har fyllt sex år.
- Polismyndigheten och Kustbevakningen få eftersöka personens pass och andra identitetshandlingar och ta hand om den här typen av handlingar till dess att personen får tillstånd att vistas i Sverige eller lämnar landet.

Utredningen föreslår vidare, i syfte att stävja missbruket av resehandlingar och uppehållstillståndskort, att bl.a. högst tre resedokument eller främlingspass ska kunna beviljas en person under en femårsperiod. Utredningen föreslår också att handlingarna ska ha kortare giltighetstider och att de i vissa fall ska kunna återkallas. I utredningsbetänkandet redogörs också för det omfattande arbete med att stärka kontrollerna vid Schengenrådets yttre gräns som bedrivs inom EU (s. 51 f.).

Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade våren 2017 två motionsyrkanden om att bruket av biometriska kontroller vid Schengens yttre gränser ska öka respektive om behovet av obligatorisk kontroll av fingeravtryck för resenärer till Schengen från tredjeländer (bet. 2016/17:JuU18 s. 46 f.). Utskottet konstaterade att kodexen om Schengengränserna nyligen ändrats, och att om det råder tveksamhet om identitet eller handlingars äkthet ska man försöka verifiera uppgifterna med hjälp av biometriska uppgifter, ansiktigenkänning eller fingeravtryck. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det saknades skäl för något initiativ från riksdagens sida.

I samma betänkande behandlade utskottet även ett motionsyrkande om att reglerna för passhantering skulle skärpas för att bl.a. förhindra svart handel med svenska passhandlingar (s. 64 f.). Utskottet konstaterade att ändringar i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass som kan missbrukas trätt i kraft så sent som den 15 april 2016 samt att det även inom EU vidtas åtgärder för att förhindra missbruk av pass. Mot denna bakgrund ansåg

utskottet att det saknades anledning till ett tillkännagivande, och motionsyrkandet avstyrktes.

I betänkande 2017/18:JuU7 Kontroll av biometriska kännetecken i resehandlingar behandlades yrkanden om ytterligare åtgärder för att förhindra att resehandlingar missbrukas. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden och hänvisade i huvudsak till att de möjligheter som föreslogs i propositionen att ta fingeravtryck och ansiktsbild ökade möjligheterna att upptäcka falska pass. Utskottet anförde att detta även bör leda till ett minskat missbruk av och minskad handel med pass. Utskottet hänvisade även till det arbete som pågår inom EU med att stärka kontrollerna vid Schengenområdets yttre gränser samt de ändringar som nyligen gjorts i passlagen för att motverka missbruk av svenska pass. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:144).

I betänkande 2016/17:JuU18 Polisfrågor behandlades vidare yrkanden om bl.a. gränskontroller, id-kontroller, inre utlänningskontroller, säkerhetskontroller och polisens befogenhet att använda tvångsåtgärder när den verkställer ut- och avvisingar. Utskottet avstyrkte samtliga yrkanden med hänvisning till bl.a. pågående arbeten och nyligen genomförda lagändringar.

Utskottets ställningstagande

Inre utlänningskontroller

Utskottet har tidigare konstaterat att de inre utlänningskontrollerna tjänar en viktig funktion (se t.ex. bet. 2017/18:JuU18 s. 50). Utskottet vidhåller dock även uppfattningen att polisen är bäst skickad att bedöma i vilken omfattning de bör göras och var de gör mest nytta. Motion 2017/18:3890 (SD) yrkande 24 om bl.a. en kraftigt utökad inre utlänningskontroll avstyrks därför.

Som framgår ovan bereds Återvändandeutredningens betänkande Klarlagd identitet – om utlänningsars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar inom Regeringskansliet. I betänkandet föreslås bl.a. ökade möjligheter för polisen att ta fingeravtryck på personer i identifieringssyfte. Enligt utskottet bör beredningen av betänkandet inte föregripas, och utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:2814 (L) yrkande 3 och 2017/18:3544 (SD) yrkandena 2 och 8.

Yttre gränskontroll

En förutsättning för borttagandet av gränskontroller för personer vid de inre gränserna mellan EU:s medlemsstater är att det finns en tillfredsställande yttre gränskontroll. Det är bl.a. av den anledningen viktigt att kontrollen vid yttre gräns är ändamålsenlig och fungerande. Att den yttre gränskontrollen dessutom är rättssäker och garanterar att asylrätten värnas vid alla yttre gränser är av stor betydelse. Utskottet delar således den uppfattning om en effektiv och rättssäker yttre gränskontroll som förs fram i motion 2017/18:3194 (L) yrkande 7. Som framgått bl.a. i samband med förslaget om att inrätta en europeisk gräns- och kustbevakning är detta även regeringens uppfattning. Det

finns därför inte anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som efterfrågas i motionen. Detsamma gäller vad som anförs i motionerna 2017/18:3240 (M) yrkande 20 om att stärka EU:s yttre gräns och 2017/18:3178 (M) yrkande 60 om att utesluta medlemsländer som inte lever upp till de åtaganden som följer av Schengensamarbetet. Dessa motionsyrkanden avstyrks således.

När det gäller frågan om passfrihet anser utskottet i likhet med regeringen att en medlemsstat måste ha möjlighet att införa tillfälliga gränskontroller vid en inre gräns vid hot mot den allmänna ordningen eller den inre säkerheten. Utskottet är därmed inte berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2017/18:3194 (L) yrkande 6 om passfrihet. Motionsyrkandet avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom vad som anförs i motion 2017/18:3890 (SD) yrkande 8 om ett starkt gränsskydd med en kraftigt förstärkt gränskontrollorganisation. Motionsyrkandet avstyrks.

Som framgår pågår inom EU ett arbete med att förlänga det tillåtna tidsspännat för tillfälliga gränskontroller vid inre gräns. Bland annat mot denna bakgrund är utskottet inte berett att föreslå några sådana tillkännagivanden som efterfrågas i motion 2017/18:3178 (M) yrkandena 9 och 57 om att Sverige ska verka för en egen eller nordisk gränskontroll i avsaknad av en fungerande yttre gränskontroll, eller en nordisk gränskontroll mellan Danmark och Tyskland. Dessa motionsyrkanden avstyrks.

Utskottet har förståelse för det som anförs i motion 2017/18:3569 (M) yrkande 60 om att undersöka ett system med automatiska gränskontroller. Polismyndigheten har också uppgett att detta kan komma att bli föremål för ett lokalt pilotprojekt i framtiden. Som framgått är även regeringen positiv till automatiska gränskontroller. Utskottet finner mot denna bakgrund för närvarande inte skäl att föreslå något tillkännagivande i frågan. Motionsyrkandet avstyrks.

I motion 2017/18:3544 (SD) yrkande 5 framställs en begäran om att fingeravtryck ska kunna tas på utlänningar som ansöker om asyl vid gränsen och att polisen ska ha tillgång till daktningsmaskiner. Enligt 9 kap. 8 § utlänningslagen får Migrationsverket eller Polismyndigheten fotografera en utlänning om han eller hon t.ex. inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige eller ansöker om uppehållstillstånd som flykting och, om utlännen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck. Som framgår ovan gäller vidare sedan den 1 mars 2018 vissa lagändringar enligt vilka en utlänning vid in- och utresekontroll är skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck för kontroll av identiteten och av en resehandlings äkthet. Detta har bl.a. inneburit att polisen behövt införskaffa ytterligare teknisk utrustning. Mot denna bakgrund finns det inte anledning för utskottet att vidta några sådana åtgärder som efterfrågas i motionen, som därmed avstyrks.

Informationsutbyte

Ett effektivt samarbete och ett ändamålsenligt informationsutbyte mellan polisen och Migrationsverket är viktigt för att säkerställa en rättssäker handläggning av utlänningsärenden. Enligt utskottet har det dock inte framkommit något som ger anledning för utskottet att föreslå ett tillkännagivande om att låta Kriminalvårdens nationella transportenhet få tillgång till Migrationsverkets tjänsteanteckningar eller ge Polismyndigheten tillgång till Migrationsverkets ärendehanteringssystem. Utskottet finner inte heller skäl att föreslå ett tillkännagivande i fråga om myndigheternas möjligheter att, före ett överlämnande, diskutera ärendet. Motion 2017/18:3544 (SD) yrkandena 3 och 4 avstyrks således.

Europols mandat och internationellt polissamarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. internationellt polissamarbete, Interpols efterlysningssystem och Europols mandat. Jämför reservation 22 (M), 23 (M, L), 24 (L) och 25 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 61 lyfts vikten av att vidareutveckla Europol och det polisiära EU-samarbetet för att stävja kriminella nätverk fram. I motion 2017/18:3582 av Roger Haddad yrkande 2 framställer motionärerna en begäran om att Europols analysfunktion bör utökas väsentligt.

I partimotion 2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om ett europeiskt FBI. Motionärerna anför att kravet på en operativ europeisk polisstyrka och en EU-åklagare som utreder och bekämpar gränsöverskridande brottslighet är mer aktuellt än någonsin mot bakgrund av de terroristattacker som skett de senaste åren. Motionären önskar att Sverige tar initiativ i Europeiska rådet för att utveckla Europol i den riktningen. I motion 2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 1 framförs ett yrkande om ett operativt mandat för Europol, och i motion 2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 3 efterfrågas en europeisk åklagarmyndighet. Motionärerna anför att Lissabonfördraget gör det möjligt att utveckla Eurojust till en europeisk åklagarmyndighet med rätt att bedriva förundersökningar och beordra spaning och tillslag i flera länder samtidigt. I motionens yrkande 5 anför att samarbetsavtal med EU:s grannländer är av stor betydelse för insatserna mot grov organiserad brottslighet.

I motion 2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 21 anför att Europol bör förstärkas och att EU-samarbetet inom brottsbekämpningen bör

effektiviseras för att komma till rätta med bl.a. terrorism och gränsöverskridande brottslighet. Samarbetet mellan nationella polismyndigheter, åklagare och andra brottsbekämpande myndigheter bör också stärkas enligt motionärerna.

I motion 2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 2 finns ett yrkande om att intensifiera samverkan med Europol, liksom med Danmark och Tyskland, för att kunna stoppa införseln av framför allt illegala vapen och narkotika vid den skånska gränsen.

I motion 2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2 anförs att många internetrelaterade brott har en internationell prägel, vilket ställer krav på ökat internationellt samarbete på mellanstatlig och polisiär nivå. Motionärerna skriver att svensk polis redan nu deltar i internationell verksamhet, t.ex. genom EU-samarbetet, Schengensamarbetet och det nordiska polissamarbetet men att det är nödvändigt att göra en översyn av samarbetet.

I motion 2017/18:3479 av Kerstin Lundgren (C) begärs åtgärder för att förhindra att stater missbrukar Interpols efterlysningssystem för att komma åt politiska opponenter i andra länder och för att driva frågan i kretsen av medlemsstater i EU. Motionären anför att Interpols ”rödflagging” på senare år har missbrukats av stater för att komma åt politiska motståndare bortom det egna landets gränser.

I motion 2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17 anför motionärerna att internationellt samarbete är nödvändigt för att komma åt den grova organiserade brottsligheten och den ökande våldsanvändningen, och de lyfter fram t.ex. EU-samarbetet.

Bakgrund

Europol är EU:s brottsbekämpande organisation och har som målsättning att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet, terrorism och andra former av allvarlig brottslighet som berör två eller flera medlemsstater. Exempel på sådan brottslighet är olaglig narkotikahandel, människosmuggling och människohandel, penningtvätt och it-brottslighet. Europol kan ses som en stöd tjänst till brottsbekämpande organ i EU:s medlemsstater. Organisationen samlar in och analyserar uppgifter om enskilda personer från polismyndigheter i medlemsstaterna när det gäller de brott som nämns ovan. Europol har däremot ingen verkställande makt och dess tjänstemän kan inte anhålla misstänkta personer eller agera utan godkännande från nationella myndigheter. Europol biträder nationella myndigheter med bl.a. informationsutbyte, underrättelseanalys, samordning och utbildning. Till exempel har ett datoriserat informationssystem inrättats för att underlätta informationsutbytet mellan myndigheterna.

Interpol är en mellanstatlig polisorganisation med 190 medlemsländer. Interpols uppgift är att underlätta informationsutbytet mellan medlemsländerna i arbetet mot gränsöverskridande brottslighet.

Medlemsländerna samarbetar inom ramen för respektive medlemslands nationella lagstiftning. Samarbetet bygger helt på förtroende och samarbetsvilja. Interpol ska enligt sin konstitution inte arbeta med ärenden som har politiska, rasistiska, religiösa eller militära förtecken. Genom Interpol och dess kommunikationssystem 1-24/7 har svensk polis tillgång till kommunikation med samtliga medlemsländer och Interpols databaser. Databaserna innehåller information om t.ex. internationellt efterlysta personer, stulna resedokument, stulna fordon, stulna konstföremål och stulna vapen. Det finns också ett DNA- och fingeravtrycksregister samt en billdatabas över sexuella övergrepp på barn. Sveriges Interpolkontor finns vid SPOC på den nationella operativa avdelningen (Noa). SPOC är bemannat dygnet runt.

Den 2 juli 2017 trädde lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete i kraft. Genom lagen utökas det internationella polissamarbetet genom att bestämmelserna om operativt polissamarbete i två EU-beslut, Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet, genomförs i svensk rätt. Den svenska polisen får därmed samarbeta med utländska myndigheter enligt Prümrådsbeslutet genom att ta emot dels bistånd inom ramen för gemensamma insatser, dels bistånd vid större evenemang, katastrofer och allvarliga olyckor. Vidare får polisen samarbeta med utländska myndigheter enligt Atlasrådsbeslutet genom att ta emot bistånd från utländska särskilda insatsgrupper. Både vid gemensamma insatser enligt Prümrådsbeslutet och vid operationer med särskilda insatsgrupper enligt Atlasrådsbeslutet kan utländska tjänstemän få polisiära befogenheter i Sverige (prop. 2016/17:139, bet. 2016/17:JuU27, rskr. 2016/17:273).

Pågående arbeten

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 4 s. 28) pekade regeringen på att brottsligheten drar nytta av globalisering, fri rörlighet och digitalisering. Satsningar mot internationella brottsnätverk och organiserad brottslighet bidrar till att öka myndigheternas kompetens, skapa kontakter och bygga upp informationsflöden. För att bygga upp förmågan att fånga upp ärenden med internationella kopplingar, tillvarata internationell information och förbättra samordningen inom hela organisationen hade Polismyndigheten börjat skapa internationella, operativa funktioner i polisregionerna. Myndigheten hade också utsett en särskild koordineringsfunktion för det myndighetsgemensamma arbetet inom ramen för EU:s policycykel mot internationell och organiserad brottslighet. De europeiska fonderna för de yttre gränserna och den inre säkerheten utnyttjades för projektverksamhet i form av särskilda uppdrag.

Vidare anförde regeringen i den budgetpropositionen att informationsutbytet inom EU hade fortsatt att utvecklas. Inom ramen för Prümsamarbetet har Sverige anslutits till det automatiserade fingeravtrycksutbytet. DNA-utbyte sker med över hälften av de anslutna medlemsstaterna. Det bidrar till att identifiera och lagföra gärningsmän och

kartlägga internationell brottslighet. Möjligheten att göra förfrågningar till fordonsregister inom EU omfattar nu samtliga 19 anslutna medlemsstater och underlättar för polisen att göra kontroller av utländska fordon.

I budgetpropositionen pekades även på att åklagarsväsendets operativa samarbete med andra länder är ett frekvent inslag i arbetet och att myndigheternas internationella engagemang under året genom egna initiativ hade varit betydande. Myndigheterna hade bidragit till utvecklingen av det rättsliga samarbetet inom EU, inklusive till det europeiska åklagarkontoret Eurojust, där antalet ärenden hade ökat under 2015 och blivit mer komplexa.

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson anförde i ett frågesvar den 25 januari 2017 om utländska stöldlighör (fr. 2016/17:685) bl.a. följande:

Att utsättas för stöld efter inbrott i sitt boende innebär naturligtvis en stor integritetskränkning och medför att många utsatta känner sig otrygga och oroliga. Regeringen kommer inom kort att lämna en proposition till riksdagen med förslag om en uppvärdering i påföljdshänseende av sådana stölden som begås efter intrång i olika former av boenden.

Enligt polisen begås många tillgreppsbrott av hitresta utländska ligor. Insatser mot internationella brottsnätverk är därför ett viktigt och strategiskt utvecklingsområde i Polismyndighetens brottsutredande verksamhet. En effektiv förundersökningsverksamhet med god förmåga att hantera internationell organiserad brottslighet i kombination med kontrollverksamhet vid relevanta gränspassager bedöms vara den viktigaste framgångsfaktorn i arbetet. För att effektivisera utredningsarbetet har Polismyndigheten beslutat om en nationell modell för brottsamordning som infördes under 2016. Brottsamordning innebär att polisen identifierar mönster i tillvägagångssätt och jämför spår från brottsplatser för att undersöka om det finns gemensamma faktorer som kan tyda på exempelvis seriebrottslighet. Arbetet är särskilt inriktat mot mobil organiserad brottslighet som rör sig över stora geografiska områden.

Europeiska kommissionen har föreslagit en förordning som innebär att det ska inrättas en europeisk åklagarmyndighet med uppgift att bekämpa brott mot EU:s finansiella intressen (COM(2013) 534). Den europeiska åklagarmyndigheten ska ha exklusiv behörighet att utreda och åtala för den typen av brott. Det innebär att medlemsstaternas åklagarbehörighet på det brottsområdet ska överlåtas till EU i motsvarande utsträckning. Med brott mot EU:s finansiella intressen avses exempelvis bedrägerier riktade mot EU. Sexton medlemsstater har anmält att de avser att inleda ett fördjupat samarbete för att inrätta en europeisk åklagarmyndighet. Sverige är inte ett av dessa länder.

Utrikesminister Margot Wallström besvarade i september 2017 en skriftlig fråga om Turkiets missbruk av Interpol enligt följande (fr. 2016/17:1848):

Markus Wiechel har frågat mig om jag och Sverige har agerat eller har för avsikt att agera kraftfullt mot Turkiets missbruk av Interpol och varför Sverige i sådana fall inte har varit lika framgångsrik som Tyskland i just detta fall.

Jag kan endast redogöra för hur Sverige har agerat i frågan.

Jag och övriga regeringen har varit tydliga mot turkiska ledare med hur vi ser på den senaste tidens frihetsberövanden och den mycket oroväckande utvecklingen i Turkiet. Vi har understrukit att Turkiets

agerande har direkt påverkan på vår och EU:s relation till Turkiet. Det budskapet framfördes också när vi mot bakgrund av den senaste tidens frihetsberövanden bad Turkiets ambassadör komma till UD.

UD verkar såväl genom vår ambassad i Madrid och vårt konsulat i Barcelona som från departementet i Stockholm. Vi står i nära kontakt med spanska myndigheter kring den fortsatta processen och har också tät kontakt med anhöriga. Jag har själv i samtal med min spanske kollega, utrikesminister Alfonso María Dastis, tagit upp detta fall samt vikten av att beakta den negativa utvecklingen i Turkiet vad gäller respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Jag har även tagit upp frågan med min tyske kollega Sigmar Gabriel. Sverige agerar tillsammans med andra länder för att uppmärksamma dessa frågor.

Det är spanska myndigheters ansvar att skyndsamt pröva frågan om ett utlämnande ska ske till Turkiet på grundval av de anklagelser som Turkiet fört fram.

Interpols konstitution är glasklar: organisationen får inte användas för politiska motiv. Det är särskilt allvarligt i fall som riskerar att påverka yttrandefriheten. Sverige är tydligt i EU och gentemot Interpol att efterlysningar inte får missbrukas i politiskt syfte. Detta har Tysklands utrikesminister Sigmar Gabriel och jag understrukit i ett brev till EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik och vice ordförande i Europeiska kommissionen Federica Mogherini. I brevet föreslår vi en diskussion inom EU för att förhindra liknande fall.

Utöver arbetet med de frihetsberövade svenskarna fortsätter också vårt viktiga och omfattande stöd till turkiska organisationer och aktörer som verkar för demokrati och yttrandefrihet.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2016/17:JuU27, där utskottet behandlade förslaget om att inrätta lagen (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete, uppgav utskottet att det delar regeringens uppfattning att den ökade rörligheten över gränserna och behovet av skydd mot terroristattentat och annan grov brottslighet ställer allt större krav på internationell samverkan. Utskottet uppgav att det därför ser positivt på de nya möjligheter till operativt samarbete med andra stater som Prümrådsbeslutet och Atlasrådsbeslutet ger.

Justitiutskottet vid ett flertal tillfällen uttalat kritik mot inrättandet av en europeisk åklagarmyndighet (se bl.a. yttr. 2015/16:JuU5y s. 5), och vid överläggningar med regeringen har en klar majoritet av utskottets ledamöter ställt sig bakom regeringens ståndpunkt att Sverige tills vidare ska välja att stå utanför samarbetet kring myndigheten (prot. 2016/17:11).

Utskottet anförde i bet. 2016/17:JuU18 (Polisfrågor) med anledning av en motion om att stärka Europols analytiska förmåga att det pågår ett ständigt utvecklingsarbete för att åstadkomma detta och att utskottet därför inte fann skäl till något tillkännagivande om saken (s. 63). I samma betänkande avstyrkte utskottet även ett motionsyrkande om att ge Europol ett operativt mandat. Enligt utskottet borde Europol inte vara mer operativt än vad det är i dag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare anfört att den ökade rörligheten över gränserna och behovet av skydd mot terroristattentat och annan grov brottslighet ställer allt större krav på internationell samverkan. Åtgärder mot gränsöverskridande brottslighet är alltså enligt utskottet mycket angelägna. Utskottet kan således i stora delar instämma i det som motionärerna anför i motionerna 2017/18:3187 (M) yrkande 61, 2017/18:3240 (M) yrkande 21 och 2017/18:3582 (L) yrkande 2 om att Sverige bör verka för att effektivisera Europol och brottsbekämpningen inom EU samt stärka Europols analyskapacitet. Utskottet ser vidare positivt på internationellt polissamarbete om bekämpning av bl.a. it-relaterad brottslighet och på samarbetsavtal med länder i Sveriges och EU:s närområde, vilket efterfrågas i motionerna 2017/18:3190 (M, C, L, KD) yrkande 2, 2017/18:3582 (L) yrkande 5, 2017/18:3899 (KD) yrkande 17 och 2017/18:3743 (KD) yrkande 2. Mot bakgrund av det omfattande arbete som redan bedrivs på området anser utskottet emellertid inte att det finns skäl för något initiativ från utskottets sida med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker således dessa motionsyrkanden.

Utskottet anser, i likhet med förra året, att Europol inte ska vara mer operativt än vad det är i dag. Motionerna 2017/18:3194 (L) yrkande 13 och 2017/18:3582 (L) yrkande 1 och 3 avstyrks därför.

Det är viktigt att stater inte missbrukar Interpols efterlysningssystem. Som framgår ovan har utrikesministern anfört att Sverige är tydligt i EU och gentemot Interpol att detta inte får ske samt sagt att hon föreslagit en diskussion om saken inom EU. Utskottet finner därmed inte anledning att föreslå något tillkännagivande med anledning av motion 2017/18:3479 (C), och utskottet avstyrker motionen.

Pass

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder för att motverka bl.a. missbruk av stulna pass.

Jämför reservation 26 (M) och 27 (SD, -).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 57 anförs att giltighetstiden för nya pass som utfärdas till följd av att ett tidigare pass anmälts som förkommet eller stulet bör begränsas. I stället för fem år som är fallet i dag, bör giltighetstiden motsvara den resterande giltighetstiden för det förkomna passet. I yrkande 58 anförs motionärerna att giltighetstiden för främlingspass och resedokument som utfärdas till följd av att dessa anmälts som förkomna eller stulna också bör begränsas. De regler som 2016 infördes

i fråga om pass bör enligt motionärerna gälla även för främlingspass och resedokument, och vidare bör giltighetstiden för nya sådana pass och dokument motsvara den resterande giltighetstiden för det förkomna passet eller dokumentet.

I samma motion yrkande 59 anför motionärerna att missbruk av pass, främlingspass och resedokument alltid bör ses som grovt missbruk av urkund.

I motion 2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 16 begärs en skärpning av reglerna för passhantering. Motionärerna anför att det är av största vikt att åtgärder vidtas omedelbart för att svart handel med svenska passhandlingar ska förhindras. Bland annat bör riksdagens tillkännagivande om att de nya reglerna i fråga om pass även ska gälla främlingspass och resedokument efterkommas av regeringen, och en obligatorisk kontroll av biometrisk information bör ske vid passkontroller.

Bakgrund

Av 3 § passlagen (1978:302) följer att ett vanligt pass utfärdas med en giltighetstid av fem år för en vuxen person. Enligt 7 a § samma lag ska en ansökan om vanligt pass avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre vanliga pass för sökanden och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan. Sökanden har dock i vissa fall rätt att få ett provisoriskt pass utfärdat. Av 1 § passförordningen (1979:664) framgår att ett tidigare utfärdat och alljämt gällande pass för den sökande, om det inte har förstörts eller förkommit, ska ges in till Polismyndigheten tillsammans med ansökan om pass. Har passet förstörts eller förkommit, ska det i ansökan lämnas uppgift på heder och samvete om hur det har skett och, i de fall då passet har förkommit, om vilka åtgärder som har vidtagits för att återfå det. Om den sökande av särskilda skäl har behov av det tidigare passet under handläggningstiden, behöver det inte ges in förrän i samband med att det nya passet lämnas ut. Den sökande är skyldig att på ett tillförlitligt sätt styrka sin identitet i samband med ansökan. Enligt 4 § förordningen kan ett vanligt pass ges kortare giltighetstid än fem år för en vuxen person om passet utfärdas för en sökande som kan antas komma att förlora sitt svenska medborgarskap. Ett sådant pass ska ges giltighet endast till den tidpunkt då sökanden kan beräknas förlora medborgarskapet eller när det i ett passtillstånd har föreskrivits att pass för sökanden får utfärdas endast med begränsad giltighetstid. I ett sådant fall ska passet ges den giltighetstid som har föreskrivits i tillståndet.

Främlingspass och resedokument utfärdas av Migrationsverket. Av 2 kap. 1 a § utlänningslagen (2005:716) följer att Migrationsverket får utfärda ett främlingspass för bl.a. en utlänning som inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling. Enligt 4 kap. 4 § utlänningslagen får en särskild passhandling, ett resedokument, utfärdas för resor utanför Sverige för en flykting eller statslös. Av 2 kap. 8 och 10 §§ utlänningsförordningen (2006:97) framgår att ett resedokument ska utfärdas för viss tid och, då det utfärdas, får förses med en anteckning om att

innehavarens identitet inte är styrkt. Migrationsverket får besluta om förlängning av giltighetstiden för ett resedokument. Om den som har ett resedokument utfärdat av Migrationsverket upphör att vara flykting eller statslös, ska resedokumentet återlämnas till Migrationsverket.

Den 1 mars 2018 trädde nya regler i kraft som innebär att en utlänning vid in- och utresekontroll, på samma sätt som redan gäller för svenska medborgare, ska vara skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck för kontroll av identiteten och av resehandlingens äkthet i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer (prop. 2017/18:35, bet. 2017/18:JuU7).

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde den 1 februari 2018 följande i svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:624):

Ändringarna i passlagen, som trädde i kraft den 15 april 2016, syftade till att minska tillgången till svenska pass som kan missbrukas. Ändringarna innebär att svenska medborgare ska kunna beviljas högst tre vanliga pass under en femårsperiod, att vanliga pass ska återkallas när ett provisoriskt pass utfärdas för passinnehavaren och att giltighetstiden för vanliga pass till barn sänks till tre år.

Vad gäller effekten av lagändringarna är det fortfarande för tidigt att dra några säkra slutsatser. Det är mot den bakgrunden för närvarande inte aktuellt att tillsätta en ny utredning om missbruk av pass men regeringen följer frågan noggrant och är beredd att agera om behov anses föreligga.

För missbruk av urkund till böter eller fängelse i högst sex månader döms enligt 15 kap. 12 § brottsbalken den som sanningslöst återoppar pass, betyg, identitetshandling eller annan sådan för enskild person utställd urkund såsom gällande för sig eller annan person, eller lämnar ut sådan urkund för att missbrukas på det sättet, om åtgärden innebär fara i bevishänseende. Är brottet grovt döms till fängelse i två år. I rättsfallet NJA 2007 s. 319 fann Högsta domstolen att en mans användning av tvillingbroderns pass vid inresa till Sverige inte skulle bedömas som grovt brott. Som lagen är utformad krävdes enligt domstolen ytterligare någon försvårande omständighet än att passet använts för sitt huvudsakliga ändamål, dvs. för resa mellan olika länder, för att det skulle bedömas som grovt. Två justitieråd var skiljaktiga och ansåg att missbruk av pass vid inresa till Sverige normalt borde bedömas som grovt brott.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade våren 2016 proposition 2015/16:81 Åtgärder mot missbruk av svenska pass. I propositionen som tillstyrktes av utskottet och antogs av riksdagen föreslogs ändringar i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass som kan missbrukas (bet. 2015/16:JuU25, rskr. 2015/16:158). Regeringens förslag innebar att svenska medborgare skulle kunna beviljas högst tre vanliga pass under en femårsperiod, att ett vanligt pass skulle återkallas när ett provisoriskt pass utfärdas för passinnehavaren och att giltighetstiden för vanliga pass till barn sänktes till tre år. I betänkandet

föreslog utskottet med anledning av motioner ett tillkännagivande till regeringen om att den ska återkomma med ett förslag till riksdagen om att de föreslagna ändringarna för pass även ska gälla främlingspass och resedokument samt att regelverket ska ses över för att motverka missbruk av uppehållstillståndskort. Riksdagen följde utskottets förslag.

Av regeringens skrivelse 2017/18:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen framgår (s. 28 f.) när det gäller att regeländringarna ska omfatta fler dokument än vanliga pass att frågan har hanterats i utredningen Åtgärder för ett effektivare återvändande och motverkande av missbruk av resehandlingar. Betänkandet (SOU 2017:93 Klarlagd identitet – om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar) överlämnades till regeringen den 27 november 2017. Betänkandet remitterades den 22 december 2017. Regeringen anför i skrivelsen att punkten inte är slutbehandlad. I betänkandet föreslås det bl.a. att högst tre resedokument eller främlingspass ska kunna beviljas en person under en femårsperiod för att stävja missbruket av resehandlingar och uppehållstillståndskort. Utredningen föreslår också att det ska gälla kortare giltighetstider för handlingarna och att de i vissa fall ska kunna återkallas.

I förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18) anförde utskottet, med anledning av en motion med en likalydande begäran som motion 2017/18:888 (SD) yrkande 16, att ändringar i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass som kan missbrukas trädde i kraft så sent som april 2016 samt att det även inom EU vidtas åtgärder för att förhindra missbruk av pass. Det saknades därför enligt utskottet anledning till något tillkännagivande om att reglerna för passhantering skulle skärpas (s. 64 f.).

Utskottets ställningstagande

De senaste ändringarna i passlagen i syfte att minska tillgången på svenska pass som kan missbrukas trädde i kraft så sent som för två år sedan. Utskottet delar den uppfattning som justitie- och inrikesministern uttryckte om att det är för tidigt att dra några säkra slutsatser om effekten av dessa ändringar och att det därför inte är aktuellt att nu utreda ytterligare åtgärder. Som framgår följer regeringen också frågan. När det gäller främlingspass och resedokument konstaterar utskottet att frågor om dessa dokument tas upp i betänkandet SOU 2017:93, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Denna beredning bör enligt utskottet inte föregripas. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning att föreslå några sådana tillkännagivanden som efterfrågas i motionerna 2017/18:888 (SD) yrkande 16 och 2017/18:3569 (M) yrkandena 57 och 58, som således avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom yrkandet i motion 2017/18:3569 (M) yrkande 59 om att missbruk av pass m.m. alltid ska bedömas som grovt missbruk av urkund. Motionen avstyrks.

Säkrare id-handlingar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar i syfte att minska id-stöldar och bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om förebyggande arbete mot it-brottslighet m.m.

Jämför reservation 28 (V) och 29 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2017/18:709 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (båda S) efterfrågas en översyn av om antalet typer av giltiga legitimationer bör minskas. Motionärerna föreslår att endast nationella id-kort och pass ska bli giltiga legitimationshandlingar i syfte att komma till rätta med id-kapningar. I motion 2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 begärs en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar för att minska id-stöldar och bedrägerier. Motionärerna påtalar bl.a. att det i dag finns runt 15 godkända id-handlingar i Sverige, vilket underlättar missbruk. Även i motion 2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 24 begär motionärerna att bedrägerier ska motverkas genom att tillgången till id-handlingar stramas upp, vilket skulle göra det lättare att avgöra om en handling är äkta eller falsk.

I motion 2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 anføres att många brott kan undvikas om konsumenter och företag får bättre information om hur man undviker att utsättas för it-relaterade brott såsom phishing (nätfiske) och bedrägerier. Det är också viktigt att man kan spärra sina identitetsuppgifter på ett och samma ställe. I samma motion yrkande 5 anføres att regeringen bör underlätta informationsutbyte inom näringslivet för att motverka internetbaserade bedrägerier. Betty Malmberg (M) anför i motion 2017/18:3398 yrkande 2 att id-kapningar måste stävjas, bl.a. genom att allmänheten informeras om brottet.

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet (Brå) har i rapporten Bedrägeribrottsligheten i Sverige, kartläggning och åtgärdsförslag (rapport 2016:9) som lämnades i mars 2016 påpekat att det i dag finns ca 15 godkända typer av id-handlingar i Sverige, som utfärdas av tre myndigheter: Polismyndigheten, Skatteverket och Transportstyrelsen. Därutöver kan större banker utfärda id-kort som är godkända av Sis, Swedish Standards Institute åt sina kunder, och även vissa företag får utfärda Sis-godkända id-kort till sina anställda. Antalet olika id-handlingar försvårar id-kontroller och underlättar missbruk. I rapportens

sammanfattning anför vidare att Brå gör samma bedömning som en del representanter för näringslivet, nämligen att en central aktör bör få ansvar för hantering av id-handlingar i alla faser, från ansökningsprocess, bakgrundskontroll av den sökande, tillverkningsprocess av handlingen till utlämningsprocess och möjlighet att verifiera äkthet av utgivna id-handlingar.

Den 1 juli 2016 fördes ett nytt brott in i brottsbalken, olovlig identitetsanvändning. Lagändringen syftade till att motverka missbruk av identitetsuppgifter och ge skydd mot den integritetskränkning det innebär att få dessa uppgifter utnyttjade (prop. 2015/16:150 Straffrättsligt skydd mot olovlig identitetsanvändning, bet. 2015/16:JuU29).

Regeringen beslutade den 15 mars 2018 proposition 2017/18:145 Ökat skydd för hotade och förföljda personer samt några åtgärder för att öka kvaliteten i folkbokföringen. Propositionen innehåller bl.a. förslag på åtgärder som syftar till att förbättra kvaliteten i folkbokföringen. Regeringen föreslår att Skatteverket ska få möjlighet att kunna avregistrera uppgifter om falska identiteter från folkbokföringen samt kunna göra kontrollbesök för att kontrollera en persons bosättning om det är nödvändigt för bedömning av frågan om folkbokföring. I propositionen föreslås även att brottet folkbokföringsbrott införs på nytt. Oriktiga uppgifter i folkbokföringen kan inte bara användas för att möjliggöra felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen utan också för bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Regeringen anser därför att det är viktigt att vidta åtgärder för att höja kvaliteten ytterligare i folkbokföringen. Lagändringarna föreslås i denna del träda i kraft den 1 juli 2018.

Regeringen beslutade den 17 augusti 2017 att tillsätta en utredning som ska utreda och lämna förslag till förändringar av de krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar. Syftet är att minska det ökande antalet bedrägerier som begås med hjälp av förfalskade identitetshandlingar. Den särskilda utredaren ska enligt direktiven (dir. 2017:90) bl.a.

- föreslå hur antalet identitetshandlingar och utfärdare ska begränsas
- analysera och föreslå hur verifieringen av äktheten och giltigheten av identitetshandlingar kan förbättras
- utreda och vid behov föreslå hur identitetshandlingar bör utfärdas och utformas för att bli säkrare
- analysera och ta ställning till om fysiska identitetshandlingar bör innehålla en e-legitimation på högsta tillitsnivå.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 mars 2019.

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde den 30 november 2016 bl.a. följande i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2016/17:347):

Att förbättra stödet till brottsoffer är en prioriterad fråga för regeringen. Den som drabbats av brott ska få adekvat information och ett gott bemötande från rättsväsendets myndigheter. Flera åtgärder har vidtagits under året för att förbättra stödet och servicen till brottsutsatta, bl.a. till dem som drabbats av bedrägerier och identitetskapningar.

I maj 2016 gav regeringen Brottsoffermyndigheten i uppdrag att lämna förslag till ett bättre digitalt bemötande av den som blivit utsatt för brott. Som en del av uppdraget ingår att ge förslag på hur den myndighetsgemensamma webbinformation kan utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2017. [...]

Under året införde ett antal av Sveriges kreditupplysningsföretag en särskild bedrägerispärrtjänst för dem som drabbats av bedrägerier och identitetskapningar. Tjänsten innebär att den som utsatts för bedrägeri endast behöver ringa ett samtal för att spärra möjligheterna till kreditupplysning hos de anslutna kreditupplysningsföretagen.

Slutligen kan nämnas att Skatteverket nyligen infört en e-tjänst som ökar möjligheterna för den enskilde att skydda sig mot bedrägerier som görs med falska adressändringar.

En rad åtgärder har således vidtagits för att stärka skyddet mot bedrägerier och identitetskapningar och för att förbättra servicen för dem som utsatts för denna typ av brottslighet. Regeringens ambition är att fortsätta att stärka stödet och skyddet för brottsutsatta. Brottsoffermyndighetens pågående uppdrag kan t.ex. ge underlag för ytterligare åtgärder.

Regeringen uppdrog den 21 mars 2018 till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att stärka allmänhetens samt små och medelstora företags motståndskraft mot it-incidenter (Ju2018/01866/SSK). MSB ska bidra till att öka allmänhetens samt små och medelstora företags kunskap om informationssäkerhet, även innefattande frågor om id-stölder. I uppdraget ingår att genomföra en nationell informationskampanj i syfte att öka målgruppernas kunskap om vilka grundläggande säkerhetsåtgärder som kan och bör vidtas för att skydda sig mot it-incidenter inklusive id-stölder. I den del av uppdraget som rör id-stölder ska MSB samverka med Polismyndigheten. I den del av uppdraget som rör små och medelstora företag ska MSB samverka med Tillväxtverket, Bolagsverket och Skatteverket, som är centrala aktörer för den myndighetsgemensamma webbplatsen verksamt.se. Vid behov ska MSB även samverka med relevanta branschorganisationer. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2019.

Tidigare utskottsbehandling

I förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18) anförde utskottet med anledning av en motion om id-kort att det delade motionärernas uppfattning att det är viktigt att de id-handlingar som finns håller en god kvalitet. Utskottet, som noterade att frågan uppmärksammats och att Brå i en rapport bl.a. föreslagit att en central aktör bör få ansvar för hantering av id-handlingar i alla faser, ansåg dock inte att det var nödvändigt med något tillkännagivande från riksdagen till regeringen i denna fråga. Motionsyrkandet avstyrktes (s. 30 f.).

Utskottets ställningstagande

De runt 15 godkända identitetshandlingar som finns i Sverige i dag kan, som framgår ovan, utfärdas av tre myndigheter – Polisen, Skatteverket och

Transportstyrelsen. Utöver detta kan större banker utfärda Sis-godkända id-kort åt sina kunder, och anställda vid vissa företag och myndigheter kan få Sis-godkända id-kort utfärdade av sina arbetsgivare. Det stora antalet godkända identitetshandlingar benämns i Brås kartläggning av bedrägeribrottsligheten i Sverige som ett problem. Det underlättar missbruk och gör det svårare att kontrollera identiteter. Två åtgärder efterfrågas enligt rapporten från flera berörda myndigheter och delar av näringslivet: ett nationellt id-kort samt en central aktör som garanterar säkra identitetshandlingar.

Kvaliteten på och antalet godkända identitetshandlingar i Sverige bör enligt utskottets mening snarast ses över, för att på så vis minska möjligheterna att utnyttja andra personers identiteter. Utskottet ser positivt på den utredning som tillsattes i augusti 2017 för att utreda och lämna förslag till förändringar av de krav och rutiner som gäller för svenska identitetshandlingar. Det är emellertid viktigt att detta arbete också leder fram till en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar. För att säkerställa detta föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att man snarast ska se över kvaliteten på och antalet godkända id-handlingar i Sverige i syfte att minska möjligheterna till utnyttjande av en annans identitet. Utskottet tillstyrker därmed motionerna 2017/18:3190 (M, C, L, KD) yrkande 1 och 2017/18:3685 (C) yrkande 24 samt delvis motion 2017/18:709 (S).

Förebyggande arbete mot it-brottslighet, som t.ex. bedrägerier, id-kapningar och nätfiske, är viktigt. Utskottet delar motionärernas uppfattning i motionerna 2017/18:3190 (M, C, L, KD) yrkandena 4 och 5 och 2017/18:3398 (M) yrkande 2 att risken för att falla offer för it-relaterade brott, såsom s.k. phishingmejl, där brottslingen försöker få tillgång till lösenordsinformation eller kontokortsnummer, minskar om den utsatta har rätt kunskaper. Många brott kan undvikas genom att konsumenter och företag ges ökad information om brottsligheten. Utskottet ser därför, liksom motionärerna, positivt på att flera branscher som berörs av bedrägerier har forum eller branschorganisationer där säkerhetsansvariga träffas för att utbyta erfarenheter. Utskottet noterar vidare det uppdrag som nyligen gavs till MSB i vilket det bl.a. ingår att genomföra en nationell informationskampanj i syfte att öka kunskaperna om vilka grundläggande säkerhetsåtgärder som kan och bör vidtas för att skydda sig mot t.ex. id-stöld. Utskottet anser därmed inte att det, såsom motionärerna efterfrågar, finns anledning att föreslå något tillkännagivande till regeringen i frågan om förebyggande information om it-brottslighet. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Vapenfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om olika vapenfrågor. I motionerna föreslås bl.a. skärpta straff för vapenbrott och vapensmuggling och åtgärder mot långa handläggningstider i vapenlicensärenden.

Jämför reservation 30 (SD, -), 31 (SD, -), 32 (L), 33 (L), 34 (M, C), 35 (SD, -) och 36 (SD, -).

Motionerna

Skärpta straff för vapenbrott m.m.

I ett antal motioner efterfrågas skärpta straff för vapenbrott m.m.

I motion 2017/18:880 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 begärs att ringa vapenbrott ska ge böter eller fängelse i högst nio månader, vapenbrott av normalgraden fängelse i högst tre år, grovt vapenbrott minst två års fängelse och max sex års fängelse och synnerligen grovt vapenbrott minst fyra års fängelse och högst åtta års fängelse. I motion 2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 14 finns en likalydande begäran.

I motion 2017/18:1337 av Edward Riedl (M) begärs en översyn av möjligheterna att skärpa straffen för olaga vapeninnehav. Straffet för att inneha ett illegalt vapen är högst två år. Är brottet att betrakta som grovt är straffet högst fyra år och högst sex år om det ses som synnerligen grovt. En medlem i ett kriminellt gäng bör enligt motionären inte få bära omkring på ett illegalt skjutvapen och endast riskera ett par år i fängelse.

I motion 2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29 anförs att minimistraffet för grovt vapenbrott bör höjas från ett års fängelse till två års fängelse. Dessutom bör fler vapenbrott betraktas som grova vapenbrott. Om man förvarar ett illegalt vapen i bostaden och det kan finnas en fara att vapnet kommer till brottslig användning ska vapenbrottet undantagslöst betraktas som grovt.

I motion 2017/18:3550 av Kent Ekeröth (SD) anförs att det i lagen om straff för smuggling finns en särskild straffskala för narkotikabrott, där straffen är högre. Motionären anser att en liknande ordning bör införas för vapensmuggling, med en högre straffskala. Normalgraden av smuggling av vapen bör ha en straffskala på minst ett år och max fyra år. Ringa brott upp till ett år samt grovt och synnerligen grovt vapensmugglingsbrott bör ha samma straffskala som för narkotikasmuggling.

I motion 2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 10 föreslås att möjligheten till föraransvar för vapen eller liknande farliga föremål som påträffas i ett fordon ska utredas. Om illegala vapen påträffas i en bil är det ofta svårt för polisen att binda en person till brottet, eftersom samtliga i bilen

nekar till innehavet. Yrkeskriminella använder sig ofta av hyrbilar som hyrs av s.k. målvakter för att frakta eller förvara vapen. När det gäller vanliga trafikbrott finns det en regel om föraransvar som gör att föraren är ansvarig för fordonets skick och att skatten är betalad etc. Det bör enligt motionärerna övervägas om det på motsvarande sätt ska finnas ett föraransvar för vapen eller andra farliga föremål som förvaras i en bil. I samma motion yrkande 11 föreslår motionärerna att det införs en ny bestämmelse om synnerligen grovt smugglingsbrott. Vid bedömning av om ett smugglingsbrott är att betrakta som synnerligen grovt ska det på samma sätt som vid narkotikabrott vägas in om gärningen har ingått som ett led i en verksamhet som utövat i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med produkter som innebär särskild fara (t.ex. vapen), eller om gärningen på något annat sätt varit av synnerligen farlig art. I yrkande 12 anförs att smuggling av vapen bör göras till en särskild brottsbestämmelse, på samma sätt som skett med narkotikasmuggling.

Handläggningstiderna i vapenlicensärenden m.m.

Flera motioner handlar om att handläggningstiderna i vapenlicensärenden är långa och bör åtgärdas. I motion 2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 2 anförs att det bör införas en tidsgräns på tre veckor för handläggningen av en korrekt ifylld ansökan. I motion 2017/18:1157 av Cecilia Widegren (M) begärs att man omgående följer upp de riksdagsbeslut som är fattade om att korta ned handläggningstiderna. Även Gunilla Nordgren (M) framhåller i motion 2017/18:1933 behovet av att förkorta polisens handläggningstider för vapenlicenser. I motion 2017/18:3348 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 12 anförs att handläggningen av vapenärenden måste snabbas upp och att servicegarantier bör införas tillsammans med ett skydd för ekonomiska förluster. Sten Bergheden m.fl. (M) föreslår i motion 2017/18:3423 yrkande 4 en maxtid om en månads handläggningstid vid ansökan om vapenlicens, under förutsättning att handlingarna är korrekt ifyllda.

I motion 2017/18:3739 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14 begärs det att det ska säkerställas att handläggning av myndighetsärenden gentemot allmänheten, såsom passansökningar och vapenlicenser, har acceptabla handläggningstider.

Ett digitalt ansökningsförfarande m.m.

I motion 2017/18:789 av Johan Andersson (S) anförs att man bör utnyttja den digitala tekniken och införa en elektronisk licens som kan bekräftas med mobilt bank-id.

I motion 2017/18:2734 av Jesper Skalberg Karlsson och Ida Drougge (båda M) yrkande 2 föreslås det att det ska införas en digital ansökan om vapenlicens. Även i motion 2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M)

yrkande 5 begärs att det ska införas ett digitalt ansökningsförfarande vid ansökan om vapenlicens.

Avskaffa licens för ljuddämpare

I motion 2017/18:2001 av Sten Bergheden (M) anförs att det bör övervägas att avskaffa licensplikten för ljuddämpare.

Historiska vapen

I motion 2017/18:751 av Mattias Ottosson m.fl. (S) begärs en översyn av möjligheterna för enskilda att behålla äldre, obrukbara vapen. Lagstiftningen borde enligt motionärerna kunna göras mindre stelbent genom att Polismyndigheten ges möjlighet att bedöma om ett vapen ska falla under vapenlagstiftningen eller räknas som t.ex. en attrapp eller leksak.

I motion 2017/18:3780 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) begärs att mynningsladdade vapen som är kopior på historiska vapen ska befrias från licenskrav.

Opartisk kontroll av vapenförordningens efterlevnad m.m.

Ett yrkande om opartisk kontroll av vapenförordningens efterlevnad framställs i motion 2017/18:1968 av Lars Beckman (M). Enligt motionären upplever jägare och idrottsskyttar att det ibland fattas beslut på oskäliga grunder och utan stöd i lagen och att man som legal vapenbärare blir straffad för allt otyg som de illegala vapenbärarna gör. Därför borde man utse en opartisk kontrollant med uppdrag att se till att regelverket som är framtaget i vapenförordningen följs och att egna tolkningar av lagen minimeras.

I motion 2017/18:1967 av Lars Beckman (M) begärs ett förtydligande i vapenförordningen om att man ska beakta målskjutningsvapens lämplighet utifrån den målskyttegren som idrottsskytten angett att vapnet är avsett för. Enligt motionären bör polisen inte kunna göra en annan bedömning än Naturvårdsverket av vilka vapen som får användas för jakt och målskytte.

Nationell satsning på Malmö

I motion 2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 5 efterfrågas en nationell satsning på Malmö för att få bort vapnen från gatorna. Satsningen bör omfatta vapenamnesti liksom en översyn av reglerna för anhållande och häktning vid vapeninnehav.

Bakgrund

Skärpta straff för vapenbrott m.m.

Riksdagen antog den 22 november 2017 propositionen 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten (rskr. 2017/18:65). I 9 kap. vapenlagen (1996:67) anges sedan den 1 januari 2018 följande.

Den som uppsåtligen innehar ett skjutvapen utan att ha rätt till det, eller överlåter eller lånar ut ett skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha vapnet, döms för vapenbrott till fängelse i högst tre år. Om gärningen har begåtts av oaktsamhet, eller om brottet är ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader (1 §). Om vapenbrottet är grovt, döms för grovt vapenbrott till fängelse i lägst två och högst fem år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

- vapnet har innehaft på allmän plats eller på en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i ett fordon på en sådan plats
- vapnet har varit av särskilt farlig beskaffenhet
- innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett flera vapen, eller
- gärningen annars har varit av särskilt farlig art (1 a §).

Om vapenbrottet är synnerligen grovt, döms för synnerligen grovt vapenbrott till fängelse i lägst fyra och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om innehavet, överlåtelsen eller utlåningen har avsett ett stort antal vapen.

För att en person ska anses inneha ett skjutvapen krävs enligt uttalanden i rättspraxis i princip att han eller hon har vapnet i sin besittning (se NJA 1999 s. 480, jfr även RH 2007:84). Detta innebär inte ett krav på att personen ska ta omedelbar befattning med vapnet utan det är tillräckligt om han eller hon har omedelbar kontroll eller rådighet över det.

I samband med utskottsbehandlingen av straffskärpningarna (betänkande 2017/18:JuU8) föreslog utskottet två tillkännagivanden med anledning av en följdmotion. Enligt utskottet borde regeringen återkomma till riksdagen med dels ett förslag om att även straffmaximum för de synnerligen grova brotten ska höjas, dels ett förslag om att fler vapenbrott än i dag ska anses som grova. Utskottet, som i likhet med regeringen hyste oro för den ökade förekomsten av vapen i samhället, anförde att förslaget på straffskärpningar var välkommet. Enligt utskottet var det dock problematiskt att förslaget inte omfattade en höjning av maximistraffet för de synnerligen grova brotten. Vidare fann utskottet att det fanns anledning att se över kvalifikationsgrunderna i vapenlagen. Det borde enligt utskottet utredas om det fall då någon förvarar ett illegalt vapen i sin bostad och det kan befaras att vapnet kommer till brottslig användning, undantagslöst ska bedömas som ett grovt brott (s. 12). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:65).

Enligt 3 § lagen (2000:1225) om straff för smuggling döms den person som t.ex. för in en vara i landet som omfattas av ett särskilt föreskrivet förbud mot införsel för smuggling till böter eller fängelse i högst två år. För smuggling döms också bl.a. den som uppsåtligen för ut en vara från landet i strid med ett särskilt föreskrivet förbud mot utförsel. Är brottet ringa är straffet penningböter (4 §). Om brottet är att anse som grovt, döms för grov smuggling till fängelse, lägst sex månader och högst sex år (5 §). Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om

gärningen med hänsyn till omständigheterna kring införseln, utförseln eller förfogandet varit av särskilt farlig art eller om gärningen på något annat sätt inneburit en allvarlig kränkning av ett betydande samhällsintresse.

Om gärningen gäller narkotika, döms för narkotikasmuggling till fängelse i högst tre år (6 §). Om brottet är ringa, döms för ringa narkotikasmuggling till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt, döms för grov narkotikasmuggling till fängelse i lägst två och högst sju år. Om brottet är att anse som synnerligen grovt, döms för synnerligen grov narkotikasmuggling till fängelse i lägst sex och högst tio år.

I regeringens proposition 2013/14:226 Skärpningar i vapenlagstiftningen anförde regeringen (s. 38) att det, när det gäller Tullverkets synpunkt att skärpningarna i vapenbrottets straffskala bör medföra ändringar i lagen om (2000:1225) straff för smuggling, kunde noteras att det grova smugglingsbrottet har samma straffmaximum, fängelse i sex år, som regeringen föreslagit att vapenbrottet skulle få. Straffskalan gav därför enligt regeringen utrymme för att beakta den skärpta synen på vapenbrott vid straffmätningen av smugglingsbrott som avser vapen.

I samband med förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18) föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att se över smugglingslagstiftningen så att den skärpta synen på vapenbrott får genomslag även vad gäller vapensmuggling. Utskottet anförde (s. 78) att det den 1 september 2014 infördes en ny bestämmelse i vapenlagen om synnerligen grovt vapenbrott. Straffet för brottet var då fängelse i lägst tre och högst sex år. Straffskärpningarna som gjordes för vapenbrott och införandet av ett synnerligen grovt vapenbrott innebar, anförde utskottet, inte någon skillnad avseende Tullverkets arbete på vapenområdet eftersom det inte finns motsvarande bestämmelser i smugglingslagstiftningen, till skillnad från hur det exempelvis förhåller sig på narkotikaområdet. Utskottet ansåg att de skärpningar av vapenbrottet som skett borde medföra motsvarande ändringar i smugglingslagstiftningen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle ställa sig bakom det utskottet anfört om att se över smugglingslagstiftningen. Riksdagen följde förslaget (rskr. 2016/17:223). I regeringens skrivelse 2017/18:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2017 anför regeringen (s. 52) att den avser att inom kort ge en utredare i uppdrag att utreda frågan. Regeringen anförde vidare i samband med vissa konkurrensfrågor i proposition 2017/18:26 Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten att man avsåg återkomma till frågan om smugglingsbrottets straffskalor i ett annat sammanhang (s. 21).

Justitie- och inrikesministern Morgan Johansson anförde den 21 mars 2018 följande i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:1026):

Anders Hansson har frågat om jag ämnar vidta någon konkret åtgärd i syfte att höja minimipåföljden för vapensmuggling och därigenom ge Tullverkets personal bättre förutsättningar att förhindra att illegala vapen förs in i landet.

Anledningen till att illegala vapen förekommer i samhället är i de allra flesta fall att de har smugglats in i landet. Mot denna bakgrund kan det

ifrågasätts om skillnaderna i straffskalorna mellan å ena sidan smuglingslagen och å andra sidan vapenlagen är befogade. Det är viktigt att Tullverket har de befogenheter som krävs för att de på ett effektivt sätt ska kunna hindra att illegala vapen kommer in i Sverige.

Jag delar Anders Hanssons uppfattning att detta är problematiskt och har för avsikt att utreda frågan.

Enligt lagen (2017:807) om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott pågår mellan februari och april 2018 en vapenamnesti som bl.a. innebär att den som frivilligt lämnar in eller låter någon annan lämna in vapen eller ammunitionen till Polismyndigheten inte fälls till ansvar för innehav av vapnet eller ammunitionen.

Av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 framgår att Polismyndigheten ska skapa förutsättningar för att ytterligare kunna motverka förekomsten av illegala vapen och explosiva varor inom landet. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 1 mars 2018 (Ju2015/09349/PO). Vidare ska myndigheten utvärdera den tidsbegränsade vapenamnestin 2018. En delredovisning ska lämnas senast den 15 juni 2018. Uppdraget ska slutredovisas senast den 2 december 2019 (Ju2017/05785/L4).

Handläggningstiderna i vapenlicensärenden och ett digitalt och enhetligt ansökningsförfarande

Av 2 kap. 6 § vapenförordningen (1996:70) följer att ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen görs skriftligen. Ansökan ska innehålla uppgift om sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte samt om vapnets typ, fabrikat, modell och kaliber. En ansökan från en sammanslutning för jakt- eller målskytte ska också innehålla uppgift om den plats där vapnet ska förvaras, förvaringsutrymmets beskaffenhet och vem som är ansvarig för förvaringen samt till vilken auktoriserad sammanslutning som sammanslutningen är ansluten. Avser ansökan ett visst bestämt vapen, ska dessutom överlåtarens eller upplåtarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist och vapnets tillverkningsnummer anges i ansökan. Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges. Vid förvärv av vapen från någon annan än en vapenhandlare, ska överlåtarens tillståndsbevis för vapnet bifogas, om beviset finns i behåll. I ansökan ska det antal och slag av skjutvapen som sökanden redan innehar anges. Ansökan ska också innehålla uppgift om ändamålet med innehavet och vilka omständigheter som sökanden åberopar till stöd för sin ansökan. Ansökan lämnas in till Polismyndigheten.

Vid behandlingen av motioner om polisfrågor våren 2015 (bet. 2014/15:JuU16) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att se över regelverket för vapenlicenser för att underlätta för jägare. Utskottet anförde (s. 62) att det var viktigt att vapenlicensärenden handlades effektivt och rättssäkert och utan alltför långa handläggningstider. Utskottet såg positivt på åtgärder som då vidtagits för att komma till rätta med problematiken men

ansåg att dessa inte var tillräckliga. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:152). Vid behandlingen av motioner om polisfrågor våren 2016 (bet. 2015/16:JuU20) föreslog utskottet ett tillkännagivande om kortare handläggningstider i ärenden om vapenlicenser. Utskottet fann anledning att på nytt peka på vikten av att handläggningstiderna förkortades och att regeringen vidtog åtgärder som leder till konkreta resultat (s. 66). Riksdagen följde utskottet även här (rskr. 2015/16:197). I förra årets betänkande om polisfrågor (bet. 2016/17:JuU18) anförde utskottet att det inte fanns skäl att på nytt föreslå något tillkännagivande i frågan (s. 79).

Utskottet föreslog ett tillkännagivande om ett enhetligt och digitalt ansökningsförfarande i betänkande 2015/16:JuU20. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2015/16:197). Utskottet anförde att de samlade regelverken när det gäller tillståndsgivning tillämpades på olika sätt i landet och att detta inte var acceptabelt. Utskottet ansåg att regeringen skulle se till att tillståndsprovningen utfördes på ett likartat sätt i hela landet. Vidare skulle enligt utskottets mening ett digitalt ansökningsförfarande kunna innebära en minskning av antalet felaktigt ifyllda ansökningshandlingar (s. 66 f.). Utskottet fann året därpå i betänkande 2017/18:JuU18 inte skäl att åter föreslå ett tillkännagivande i saken (s. 79).

Av regeringens skrivelse 2017/18:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen framgår (s. 19 f. resp. s. 33 f.) när det gäller handläggning av vapenlicensärenden, kortare handläggningstider i ärenden om vapenlicenser och enhetlig tillämpning av licensprovning i vapenärenden m.m. följande:

Regeringen gav den 30 juli 2015 Polismyndigheten i uppdrag att redovisa och utveckla arbetet med vapentillstånd (Ju2015/05755/PO). Uppdraget delredovisades den 1 mars 2016. Av delredovisningen framgår hur handläggningstiderna de senaste åren har utvecklats samt en analys av utvecklingen. Statistiken ska årligen redovisas till regeringen i samband med årsredovisningen. Därutöver ska de framgångsfaktorer som identifierats i hanteringen av vapentillstånd redovisas. Uppdraget slutredovisades den 1 mars 2017 (Ju2017/02317/PO). Av slutredovisningen framgår att de utvecklingsåtgärder som vidtagits inom ramen för uppdraget har gett vissa effekter och kommer ge ännu tydligare effekter framöver. I slutredovisningen beskrivs även hur rutiner har implementerats för att göra handläggningen av vapentillstånd mer effektiv och enhetlig inom Polismyndigheten. Statistik över hur handläggningstiderna har utvecklats visar att den nationella ledtiden för vapentillstånd understeg 40 dagar vid utgången av februari 2017. Statistik över handläggningstider för vapentillstånd ska framöver redovisas årligen till regeringen i samband med årsredovisningen. [...]

Bland annat har det införts en ny e-tjänst och central scanning av ansökningar. Polismyndigheten har även inrättat en särskild referensgrupp med vapentekniska experter för att få enhetliga lämplighetsbedömningar av vapen och myndigheten ska inrätta en specialistfunktion som ska ge råd till vapenhandläggare om olika vapenmodeller och hur de bör hanteras. [...]

Regeringen har tillgodosett riksdagens tillkännagivande[n] och har i skr. 2016/17:75 angett att skrivelsen i denna del kan läggas till

handlingarna. Regeringen har den 13 december 2017 beslutat att lägga [förevarande punkter] till handlingarna. Punkte[rna] är slutbehandlad[e].

I sin slutredovisning Polismyndighetens hantering av vapentillstånd (Polismyndighetens rapport Ju2015/05755/PO) anför Polismyndigheten bl.a. följande under rubriken Sammanfattning:

Inom ramen för uppdraget har Polismyndigheten vidtagit flera åtgärder för att göra handläggningen mer effektiv och enhetlig. De åtgärder som planeras eller genomförts är att ett nytt ansökningsformulär utvecklats och ett digitalt e-formulär för vapenansökan har tagits i bruk. En vidareutveckling av en e-tjänst för ansökningar är initierad och en nationell skanningsfunktion har inrättats i Kiruna. Vidare har myndigheten tagit fram ett metodstöd (FAQ) till operatörerna vid Polismyndighetens nationella telefonväxel. Informationen på myndighetens webbplats har förtydligats och en referensgrupp för bedömning av vapens lämplighet har bildats. En fråga/svarstjänst för kontroll av jägarexamen håller på att utvecklas och införelärenden har koncentrats till en rättsenhet. En utredning om koncentration av flera vapenärendetyper har genomförts. Nya regler för ökad enhetlig handläggning har beslutats. Vidare har ärenden omfördelats mellan rättsenheterna för att jämna ut ledtiderna. Myndigheten har tillfälligt anställt sju handläggare för att minska balanserna av enkla vapentillståndsärenden. Därutöver har nya rutiner för vapentransporter införts.

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson anförde den 31 januari 2018 i ett skriftligt svar på en fråga om handläggningstider för vapenlicenser (fr. 2017/18:651) följande:

Regeringen har agerat i frågan. Polismyndigheten har i uppdrag att utveckla sin hantering av vapentillstånd och myndigheten har vidtagit en rad åtgärder för att effektivisera arbetet, bland annat införande av ett digitalt ansökningsförfarande och en omfördelning av ärendetyper mellan polisregioner. Vissa åtgärder har gett omedelbar effekt medan andra förväntas ge mätbara effekter på några års sikt. Myndigheten har också i uppdrag att årligen redovisa statistik över handläggningstiderna till regeringen i samband med årsredovisningen.

Polismyndigheten har anställt 15 nya handläggare som ska hantera ärenden med koppling till vapenamnestin. Myndighetens uppföljning av vapenärenden visar att medianvärdet för ansökningar avseende innehav av vapen har minskat från 56 dagar 2016 till 41 dagar 2017. Samtidigt har den totala balansen av antalet öppna vapenärenden minskat med nästan 2000 ärenden under samma period.

Jag avser även fortsättningsvis att noga följa Polismyndighetens arbete med vapentillstånd och hur handläggningstiderna utvecklar sig.

Övriga vapenfrågor

De generella förutsättningarna för att en enskild person ska beviljas tillstånd att inneha skjutvapen finns i 2 kap. 4–6 a §§ vapenlagen. De krav som ställs upp är bl.a. att vapnet ska behövas för ett godtagbart ändamål och att det skäligen kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas. Enligt 4 § får tillstånd att inneha ett skjutvapen som huvudsakligen har samlarvärde, prydnadsvärde eller särskilt affektionsvärde för sökanden, meddelas även för andra ändamål än skjutning. I ett sådant fall får vapnet inte utan särskilt

tillstånd användas för skjutning. Av 1 kap. 3 § vapenlagen framgår att det som sägs om skjutvapen också gäller bl.a. obrukbara vapen som i brukbart skick skulle räknas som skjutvapen samt slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till skjutvapen m.m.

Polismyndighetens beslut enligt vapenlagen som gäller en fysisk person får överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets han eller hon var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. I övriga fall överklagas beslut enligt denna lag till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet fattades. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (10 kap.).

Med stöd av vapenförordningen (1996:70) och jaktförordningen (1987:905) har Naturvårdsverket utfärdat föreskrifter som bl.a. innehåller bestämmelser om jaktmedel, dvs. vilka typer av vapen och vilka kalibrar som får användas vid jakt efter olika arter av vilt och vid eftersök på Polismyndighetens uppdrag.

Regeringen gav i april 2017 en utredare i uppdrag att se över vilka ändringar i de svenska vapenbestämmelserna som behövs för att Sverige ska uppfylla Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/853 av den 17 maj 2017 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ändringsdirektivet). Utredaren överlämnade i januari 2018 promemorian Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv (Ds 2018:1). Promemorian innehåller bl.a. följande förslag.

- Tillstånd att för andra ändamål än skjutning inneha sådana skjutvapen som ingår i direktivets kategori A och som huvudsakligen har prydnavärde eller särskilt affektionsvärde för sökanden ska få meddelas endast om vapnet har deaktiverats. Dessa krav påkallar också vissa ändringar i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om statens vilt samt att Polismyndigheten utfärdar föreskrifter om aktivitetskrav och skjutskicklighet avseende sådana halvautomatiska skjutvapen i kategori A som inte är enhandsvapen.
- Tillstånd att inneha skjutvapen eller sådana delar till skjutvapen som anges i 1 kap. 3 § f) vapenlagen ska som huvudregel tidsbegränsas till att gälla i högst fem år, om tillståndet avser vapen som ingår i kategori A eller delar till sådana vapen.
- Det föreslås att ljuddämpare inte längre ska jämföras med skjutvapen vid tillämpning av vapenlagen. I stället införs för ljuddämpare samma reglering som föreslagits beträffande löstagbara magasin. Vidare föreslås att också avfyringsmekanismer ska omfattas av samma reglering.
- Vapenhandlare och vapenmäklare ska till Polismyndigheten anmäla genomförda transaktioner och överföringar avseende skjutvapen. Rapporteringen ska kunna ske elektroniskt, varvid Polismyndigheten ska föra in uppgifterna i sina register.
- Kravet på märkning vid införsel av vapen eller vapendelar till Sverige från en stat utanför Europeiska unionen utvidgas. Detsamma gäller kravet på

märkning av vapen och vapendelar som förs över från staten till permanent civilt bruk.

Promemorian har remitterats och bereds vidare inom Regeringskansliet.

När det gäller avskaffandet av licenskrav för mynningsladdade vapen har utskottet tidigare avstyrkt liknande yrkanden som de nu aktuella (se t.ex. bet. 2014/15:JuU16 s. 57 f.). Utskottet ansåg inte att det fanns skäl att undanta dessa från licenskravet.

Utskottets ställningstagande

Skärpta straff för vapenbrott m.m.

Straffbestämmelserna för vapenbrott skärptes i september 2014 och har, som redovisats ovan, därefter skärpts ytterligare den 1 januari 2018. Vidare tillkännagav riksdagen i samband med behandlingen av de senaste straffskärpningarna att regeringen ska återkomma till riksdagen med dels ett förslag om att även straffmaximum för bl.a. de synnerligen grova vapenbrotten ska höjas, dels ett förslag om att fler vapenbrott än i dag ska anses som grova. Mot denna bakgrund anser utskottet att det, även om utskottet vidhåller de uppfattningar som uttrycktes i samband med de tidigare tillkännagivandena, inte finns skäl att föreslå riksdagen att göra något nytt tillkännagivande om att skärpa straffen för vapenbrott. Motionerna 2017/18:880 (SD) yrkande 5, 2017/18:881 (SD) yrkande 14, 2017/18:1337 (M) och 2017/18:3569 (M) yrkande 29 avstyrks.

Utskottet föreslog förra året, som framgår ovan, ett tillkännagivande om att se över smugglingslagstiftningen så att den skärpta synen på vapenbrott får genomslag även vad gäller vapensmuggling, på samma sätt som är fallet för narkotikasmuggling. Riksdagen följde förslaget, och tillkännagivandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av detta finner utskottet inte anledning att åter föreslå något tillkännagivande om en översyn av smugglingslagstiftningen. Motionerna 2017/18:3550 (SD) och 2017/18:3582 (L) yrkandena 11 och 12 avstyrks.

Utskottet är i dagsläget inte heller berett att ställa sig bakom förslaget i motion 2017/18:3582 (L) yrkande 10 om att införa ett särskilt föraransvar för vapen som påträffas i bilar.

Handläggningstider i vapenlicensärenden och ett digitalt och enhetligt ansökningsförfarande

Som redovisats ovan gjorde riksdagen våren 2016 dels ett tillkännagivande om kortare handläggningstider, dels ett tillkännagivande om enhetlig licensprövning i vapenärenden och om ett digitalt ansökningsförfarande. Regeringen har redovisat tillkännagivandena som slutbehandlade och angett att Polismyndighetens utvecklingsåtgärder gett vissa effekter och kommer att ge ännu tydligare effekter framöver. Rutiner har införts för att göra handläggningen av vapentillstånd mer effektiv och enhetlig inom

Polismyndigheten. Statistik över hur handläggningstiderna har utvecklats visar att den nationella ledtiden för vapentillstånd understeg 40 dagar vid utgången av februari 2017. Vidare har det införts en ny e-tjänst och central skanning av ansökningar. Utskottet anser fortfarande att frågorna om acceptabla handläggningstider och ett enhetligt ansökningsförfarande är viktiga men utgår från att regeringen kommer att fortsätta att följa dessa frågor och vidta de åtgärder som behövs. Utskottet finner därmed inte skäl för riksdagen att på nytt göra något tillkännagivande i saken. Motionerna 2017/18:881 (SD,-) yrkande 2, 2017/18:1157 (M), 2017/18:1933 (M), 2017/18:3348 (M) yrkande 12, 2017/18:3423 (M) yrkande 4, 2017/18:3739 (M) yrkande 14, 2017/18:789 (S), 2017/18:2734 (M) yrkande 2 och 2017/18:3423 (M) yrkande 5 avstyrks därför.

Övriga frågor

Som framgår ovan föreslås det i promemorian Ds 2018:1 bl.a. att ljuddämpare inte längre ska jämföras med skjutvapen vid tillämpning av vapenlagen. Även tillstånd att för andra ändamål än skjutning inneha sådana skjutvapen som huvudsakligen har prydnadsvärde eller särskilt affektionsvärde för sökanden behandlas i promemorian. Promemorian bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser inte att denna beredning bör föregripas och avstyrker därför motionerna 2017/18:2001 (M) om att avskaffa licensplikten för ljuddämpare och 2017/18:751 (S) om äldre obrukbara vapen. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom motion 2017/18:3780 (SD) om avskaffat licenskrav för kopior på historiska vapen, och avstyrker motionen.

Utskottet finner att den nuvarande ordningen med möjlighet till bl.a. överklagande till domstol av Polismyndighetens beslut enligt vapenlagen är tillfredsställande och finner inte anledning till något initiativ om en opartisk kontrollant av polisens bedömningar eller åtgärder för att motverka att polisen och Naturvårdsverket gör skilda bedömningar. Motionerna 2017/18:1968 (M) och 2017/18:1967 (M) avstyrks.

Slutligen är utskottet inte berett att föreslå ett tillkännagivande om en nationell satsning på Malmö och avstyrker således motion 2017/18:3743 (KD) yrkande 5.

Ordningsvakter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommunala ordningsvakter och utökade befogenheter för säkerhetspersonal samt en motion om lagen om bevakningsföretag.

Jämför reservation 37 (M) och 38 (L).

Motionerna

Ulf Kristersson m.fl. (M) anför i partimotion 2017/18:3569 yrkande 23 att det bör skapas en tydlig möjlighet i lagstiftningen för polisen att ge ett generellt förordnande för ordningsvakter att medverka till att upprätthålla allmän ordning i hela en kommuns geografiska område samt ge ett tydligt mandat till kommunerna att anställa ordningsvakter i detta syfte. Ett liknande yrkande framställs i även motion 2017/18:595 av Mattias Jonsson (S). I partimotion 2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 11 begärs tillkännagivanden om att införa statligt finansierade kommunala ordningsvakter (trygghetsvakter) som ska bidra till att skapa trygghet, att resurserna ökas så att fler ordningsvakter kan bistå under ledning av utbildade poliser samt att det ska införas en beredskapspolis som bl.a. kan hjälpa till med bevakningsuppgifter och upprätthållande av ordning vid olyckor. Även i motion 2017/18:2806 av Lars Beckman (M) lyfts frågan om möjligheten till trygghetsskapande ordningsvakter.

I motion 2017/18:2891 av Boriana Åberg (M) yrkande 2 begärs utökade befogenheter för säkerhetspersonal, t.ex. väktare, i syfte att underlätta lagföring av stölder i butiker. Motionären anför t.ex. att säkerhetspersonalen bör tillåtas transportera den misstänkte till en polisstation.

I motion 2017/18:1528 av Lars Beckman (M) begärs ett tillkännagivande om att slå samman lagen om bevakningsföretag och larmlagen. Motionären uppger bl.a. att det kan ifrågasättas om det är Polismyndigheten som ska utfärda tillstånd för larminstallationsverksamhet.

Bakgrund

Ordningsvakter är personer som har förordnats av en polismyndighet att medverka till att upprätthålla den allmänna ordningen, t.ex. i anslutning till en krog eller ett idrottsarrangemang. Bestämmelser om ordningsvakter finns i lagen (1980:578) om ordningsvakter och i ordningsvaktsförordningen (1980:589). Sedan den 1 januari 2018 gäller därutöver PMFS 2017:12 (FAP 670-1) Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ordningsvakter.

Ordningsvakter får, enligt 2 § lagen om ordningsvakter, förordnas att tjänstgöra vid

- allmänna sammankomster och cirkusföreställningar

- offentliga tillställningar
- bad- eller campingplatser och lokaler eller platser för idrott, friluftsliv, spel, lek, förströelse eller liknande som allmänheten har tillträde till
- lokaler eller utrymmen där alkohol serveras till allmänheten med tillstånd enligt alkohollagen.

Ordningstvakter får vidare förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroller i domstolar och offentliga sammanträden i kommuner och landsting (2 a och 2 b §§). Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt får ordningstvakter förordnas även i andra fall (3 §). Ett förordnande meddelas för viss tid, högst tre år, och i förordnandet ska det anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller (5 §).

Ordningstvakter har enligt 29 § tredje stycket polislagen (1984:387) vissa befogenheter som normalt endast tillkommer polisen. En ordningstvakt kan, t.ex. när någon stör den allmänna ordningen eller är en omedelbar fara för densamma, avvisa eller avlägsna någon från ett visst område eller utrymme när det är nödvändigt för att ordningen ska kunna upprätthållas. Om en sådan åtgärd inte är tillräcklig får en ordningstvakt tillfälligt omhänderta personen. Ordningstvakter har också under vissa omständigheter rätt att använda handfängsel. En ordningstvakt har vidare befogenhet att omhänderta en person med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. samt även beslagta spritdrycker, vin eller starköl enligt lagen (1958:205) om förverkande av alkoholhaltiga drycker m.m. I samtliga fall när en ordningstvakt gripit eller omhändertagit någon ska han eller hon skyndsamt överlämnas till närmaste polis.

I lagen (1983:1097) med vissa bestämmelser om larmanläggningar regleras tillstånd för larminstallationsverksamhet. För tillstånd krävs enligt 2 § andra stycket 1 att den som ansöker om tillstånd kan antas komma att bedriva verksamheten med noggrannhet och omsorg. Av 3 § följer att tillstånd prövas av Polismyndigheten.

I lagen (1974:191) om bevakningsföretag finns bestämmelser för den som yrkesmässigt åtar sig att för annans räkning bevaka t.ex. fastigheter, enskilda personer eller transporter med sedlar och mynt. Lagen syftar till att säkerställa samhällets insyn i och kontroll över sådan verksamhet. Enligt lagen krävs att alla bevakningsföretag ska vara auktoriserade. Även all personal i bevakningsföretag ska vara godkänd för anställning i sådant företag. Frågor om auktorisation prövas av länsstyrelsen. Anställda med uppgift att utföra bevakningstjänst benämns väktare. En väktare har – till skillnad från en ordningstvakt – inte några särskilda befogenheter utöver dem som tillkommer medborgare i allmänhet. En väktare kan dock ibland inneha förordnande som ordningstvakt. Lagen innehåller även regler om tillsyn över bevakningsföretag.

I detta sammanhang kan även nämnas att Försvarsberedningen har föreslagit att en förstärkningsresurs till polisen upprättas, vilken ska utformas för situationer då beslut om beredskapshöjningar eller höjd beredskap fattats (Ds 2017:66 s. 156 f.). Personalen bör i första hand vara personer som avslutat

sina anställningar som poliser eller annan personal med relevant utbildning för de uppgifter som förstärkningsresursen ska lösa vid höjd beredskap och krig. Personalen inom förstärkningsresursen bör krigsplaceras i Polismyndighetens krigsorganisation med civilplikt. Genom ett särskilt beslut kan de beordras att genomföra beredskapstjänstgöring i fredstid.

Lämpliga uppgifter för en förstärkningsresurs kan enligt beredningen vara att vid beredskapshöjningar och krig stödja vid gränsövervakning, bevakning, tillträdeskydd och transporter. Dessutom bör resursen även ha uppgifter som rör befolkningskydd och räddningstjänst. Personal i polisens förstärkningsresurs ska vid höjd beredskap eller i annat fall efter ett särskilt beslut ha de befogenheter som en polisman har enligt polislagen (1984:387) vid tjänstgöring i organisationen. För att kunna ge ett mervärde vid höjd beredskap ska förstärkningsresursen vara lokalt förankrad.

Försvarsberedningen anser att den närmare utformningen av en sådan förstärkningsresurs till polisen med utgångspunkt i totalförsvarets krav bör analyseras. Regeringen bör enligt beredningen påbörja arbetet redan under innevarande försvarsbeslutsperiod 2015–2021 och målet bör vara att förstärkningsresurserna vid utgången av 2021 omfattar ca 1 000 civilpliktiga.

Försvarsberedningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Försvarsutskottet har i sitt yttrande till justitieutskottet (bilaga 3) anfört att man delar försvarsberedningens uppfattning och föreslår att justitieutskottet i sin tur ska föreslå riksdagen att ställa sig bakom vad som här anförts om en förstärkningsresurs till polisen.

Pågående arbeten

I skrivelse 2016/17:126 Tillsammans mot brott – Ett nationellt brottsförebyggande program skriver regeringen att den ska verka för att väktare och ordningsvakter används på ett ändamålsenligt sätt för att öka chanserna för att brott upptäcks.

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson besvarade i september 2017 en skriftlig fråga om statligt finansierade ordningsvakter i enlighet med följande (fr. 2016/17:1864):

Ordningsvakter utgör i dag ett komplement till polisen för ordningshållning på platser som omfattas av ordningsvaktförordnanden. Ordningsvakter får förordnas att tjänstgöra exempelvis vid offentliga tillställningar, allmänna sammankomster, bad- och campingplatser samt lokaler där alkohol serveras. Det finns också möjlighet att under vissa förutsättningar förordna ordningsvakter att tjänstgöra i andra fall, om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt.

Ordningsvakter kan dock inte ersätta poliser. Den enskilt viktigaste åtgärden för att på sikt öka tryggheten och minska brottsligheten är att säkerställa att Polismyndigheten har tillräckliga resurser. Regeringen har nyligen aviserat den största satsningen på polisen i modern tid. Genom de resurstillskott som regeringen föreslår kommer Polismyndigheten att väsentligt kunna öka antalet polisanställda.

Regeringen presenterade i mars 2017 ett nationellt brottsförebyggande program. Programmet syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela landet. Kommunerna är särskilt viktiga i detta avseende och regeringen ser positivt på en ökad samverkan mellan kommunerna och Polismyndigheten. Det bedrivs redan i dag ett antal projekt runt om i landet i syftet att öka samarbetet mellan ordningsvakter och polis. Regeringen ser positivt på att aktörerna utvecklar samarbetet inom ramen för gällande lagstiftning och utifrån lokala behov. Regeringen följer frågan noga.

I november 2017 uttalade justitie- och inrikesminister Morgan Johansson bl.a. följande i sitt svar på en skriftlig fråga (fr. 2017/18:257):

Regeringen presenterade i mars 2017 ett nationellt brottsförebyggande program. Programmet syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela landet. Kommunerna är särskilt viktiga i detta avseende och regeringen ser positivt på en ökad samverkan mellan kommunerna och Polismyndigheten. Det bedrivs redan i dag ett antal projekt runt om i landet i syftet att öka samarbetet mellan ordningsvakter och polis. Regeringen ser positivt på att aktörerna utvecklar samarbetet inom ramen för gällande lagstiftning och utifrån lokala behov. Ordningsvakter utgör i dag ett komplement, men kan inte ersätta poliser.

Tidigare utskottsbehandling

I betänkande 2016/17:JuU18 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om utökade befogenheter för ordningsvakter. Utskottet motiverade sitt ställningstagande med att de befogenheter som ordningsvakter har för närvarande har en lämplig omfattning. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:223).

I betänkande 2015/16:JuU20 behandlade utskottet yrkanden om utökad användning av ordningsvakter och utökade befogenheter för ordningsvakter. Utskottet avstyrkte samtliga motionsyrkanden och uttalade följande:

Det är polisen som har huvudansvaret för att upprätthålla den allmänna ordningen i samhället. Som framgår ovan får dock andra än poliser förordnas till ordningsvakter för att medverka till att upprätthålla den allmänna ordningen. Det är emellertid alltid polisen som ansvarar för att förordna ordningsvakterna, och därmed är det också polisen som bedömer behovet av ordningsvakter i särskilda fall. Polisen är dock oförhindrad att förordna ordningsvakter efter en begäran om detta från en kommun. Bestämmelserna är enligt utskottet väl avvägda. Utskottet anser således inte att det finns skäl att utreda frågan om utökade befogenheter för ordningsvakter eller att ge kommuner rätt att förordna ordningsvakter. Utskottet anser inte heller att det finns skäl att göra ett tillkännagivande till regeringen om att inrätta en specialutbildning för ordningsvakter.

Riksdagen följde utskottets förslag till beslut (rskr. 2015/16:197).

Utskottets ställningstagande

Flera motioner handlar om att ordningsvakter bör kunna få ett generellt förordnande att verka i en hel kommun, att en kommun ska anställa ordningsvakter i detta syfte och att statligt finansierade kommunala

ordningsvakter ska införas. Utskottet gör emellertid ingen annan bedömning än tidigare i frågan om utökad användning av ordningsvakter. Utskottet anser fortfarande att polisen bör ansvara för att förordna ordningsvakter, och noterar att polisen är oförhindrad att förordna ordningsvakter efter en begäran om detta från en kommun. De nuvarande bestämmelserna är enligt utskottet väl avvägda. Motionerna 2017/18:595 (S), 2017/18:2806 (M), 2017/18:3569 (M) yrkande 23 och 2017/18:3576 (L) yrkandena 7 och 11 bör således avslås.

Utskottet finner inte heller skäl att ändra sin uppfattning i fråga om utökade befogenheter för ordningsvakter. Utskottet anser alljämt att de befogenheter som ordningsvakter har för närvarande har en lämplig omfattning. Motion 2017/18:2891 (M) yrkande 2 avstyrks därför.

Enligt utskottet finns det i och för sig skäl att se över de uppgifter i form av t.ex. tillståndsgivning som Polismyndigheten har och som inte tillhör dess kärnverksamhet. Utskottet är emellertid inte berett att ställa sig bakom motion 2017/18:1528 (M) om att slå samman lagen om bevakningsföretag och larmlagen. Yrkandet avstyrks.

När det gäller frågan om beredskapspolis eller annan förstärkningsresurs till polisen anser utskottet, bl.a. mot bakgrund av att denna fråga redan har uppmärksamats av försvarsberedningen, att det inte framkommit något som ger utskottet anledning att ta ett utskottsinitiativ enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen.

Olagliga bosättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om s.k. olagliga bosättningar, reglerna om avhysning och lokala ordningsföreskrifter.

Jämför reservation 39 (KD) och 40 (SD, -).

Motionerna

I motion 2017/18:1242 av Margareta Cederfelt (M) begärs en översyn av verktygen för att hantera olagliga bosättningar. Motionären anför bl.a. att ordningsvakter bör få ett utökat mandat med att arbeta med avhysning av olagliga bosättningar på uppdrag av kommunerna. Målet bör vara att olagliga bosättningar avlägsnas inom 48 timmar. Ordningsvakter bör även kunna bistå privatpersoner som utsätts för olovliga bosättningar på sin egendom.

I motion 2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 50 begärs ett tillkännagivande om att kommuner ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter inom begränsade områden. Enligt motionären kan dessa t.ex. tydliggöra att all nedskräpning, skadegörelse och illegalt klotter på offentlig plats är förbjudet. Sådana ordningsföreskrifter bör även kunna vara ytterligare ett verktyg för att hindra bosättningar. I de snarlika motionsyrkandena 3 och 4 i motion 2017/18:3828 av Andreas Carlson m.fl.

(KD) anför att olovliga bosättningar inte ska accepteras. Kommunerna bör få större befogenheter att säkerställa att ordningslagarna följs och ett beslut om avhysning måste kunna gälla ett större område. Ett system med lokala ordningsvakter bör också övervägas. Kommuner bör vidare kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter som anger att särskilda krav ställs inom ett begränsat område.

I motion 2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 4 begärs en förenkling av reglerna för avhysning genom att polisen ska få ombesörja avlägsnanden från illegala bosättningar utan inblandning från Kronofogdemyndighetens sida.

Bakgrund

Av 3 kap. 8 § ordningslagen (1993:1617) följer att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun får utfärda de ytterligare föreskrifter för hela eller en del av kommunen som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Bemyndigande för kommunen att meddela nämnda föreskrifter finns i 1 § förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993:1617). Enligt 3 kap. 12 § ordningslagen får föreskrifter enligt bl.a. 8 § inte angå förhållanden som är reglerade i ordningslagen eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Om någon agerar i strid mot ordningslagen eller en kommunal ordningsföreskrift kan poliser vidta åtgärder enligt ordningslagen, t.ex. förelägga personen vid vite att inom viss tid vidta rättelse (19 §).

Regeringen lämnade den 21 mars 2017 proposition 2016/17:159 Avlägsnande – en ny form av särskild handräckning till riksdagen. Propositionen behandlades av civilutskottet i betänkande 2016/17:CU13. Lagförslagen, som antogs av riksdagen och började gälla den 1 juli 2017, innebar en ny form av särskild handräckning. Den nya formen av särskild handräckning tillämpas vid ett otillåtet besittningstagande när den sökande vill att den svarande ska flytta från hans eller hennes mark, byggnad eller liknande. Syftet med reglerna är att göra det enklare för bl.a. markägare att få tillbaka besittningen till sin mark samtidigt som de som uppehåller sig på platsen tillförsäkras en rättssäker process. Det nya förfarandet kallas avlägsnande. För att underlätta för markägaren att få en ansökan om avlägsnande prövad av Kronofogdemyndigheten är det under vissa förutsättningar möjligt att ansöka om avlägsnande utan att behöva lämna uppgifter om vilka svarandena är. Avlägsnandet kan även genomföras mot personer som har tillkommit efter det att ansökan lämnades in. Samtidigt infördes särskilda bestämmelser som skyddar rättssäkerheten vid ett avlägsnande. Kronofogdemyndigheten ska bl.a. göra en intresseavvägning när myndigheten prövar hur och när ett

avlägsnande ska genomföras. Myndigheten kan vidare meddela anstånd med avlägsnandet. Särskild hänsyn ska tas till om det finns barn på platsen.

Civilutskottet föreslog två ändringar i regeringens lagförslag. Tidsfristen för ett avlägsnande skulle vara fem dagar, inte en vecka, från det att den som bosatt sig utan tillstånd underrättades om verkställigheten, och Kronofogdemyndighetens handläggningstid i fråga om verkställighet skulle vara tre veckor, i stället för fyra, från det att handlingarna kom in. Dessutom föreslog utskottet fyra tillkännagivanden till regeringen. Enligt utskottet borde regeringen senast årsskiftet 2017/18 ta nödvändiga initiativ till en uppföljning av regleringen. Regeringen borde också ta initiativ till att förtydliga Polismyndighetens befogenheter att hantera kvarlämnad egendom i samband med ett ingripande mot en otillåten bosättning med stöd av polislagen. Vidare borde regeringen återkomma med ett lagförslag som innebär att samma ansvar för kostnader ska gälla alla svarande som var kända vid utslaget. Regeringen borde enligt civilutskottet slutligen ta initiativ till att sökandens ansvar för förrättningskostnader begränsas. Riksdagen följde civilutskottets förslag (rskr. 2016/17:275).

Enligt 13 § polislagen (1984:387) får en polisman avvisa eller avlägsna en person från ett visst område eller utrymme om det behövs för att en straffbelagd handling ska kunna avvärjas. Den som gör intrång i någon annans besittning av en fastighet och vållar skada eller olägenhet kan göra sig skyldig till brottet självtäkt (8 kap. 9 § brottsbalken). Samma sak gäller den som obehörigen skiljer någon annan från den personens besittning av en fastighet eller del av en fastighet. Den som olovligen tränger in eller stannar kvar där någon annan har sin bostad gör sig skyldig till hemfridsbrott (4 kap. 6 § första stycket brottsbalken). Den som annars obehörigen tränger in eller stannar kvar i ett kontor, en fabrik, annan byggnad eller ett fartyg, på en upplagsplats eller på ett annat dylikt ställe, gör sig skyldig till brottet olaga intrång (4 kap. 6 § andra stycket brottsbalken).

För en bakgrund om ordningsvakters befogenheter hänvisas till avsnittet Ordningsvakter i detta betänkande. Där framgår bl.a. att ordningsvakter enligt 2 § lagen om ordningsvakter få förordnas av polisen att tjänstgöra vid

- allmänna sammankomster och cirkusföreställningar
- offentliga tillställningar
- bad- eller campingplatser och lokaler eller platser för idrott, friluftsliv, spel, lek, förströelse eller liknande som allmänheten har tillträde till
- lokaler eller utrymmen där alkohol serveras till allmänheten med tillstånd enligt alkohollagen.

Ordningsvakter får vidare förordnas att tjänstgöra vid säkerhetskontroller i domstolar och offentliga sammanträden i kommuner och landsting (2 a och 2 b §§). Om det finns ett särskilt behov och det är av väsentlig betydelse från allmän synpunkt får ordningsvakter förordnas även i andra fall (3 §). Ett förordnande meddelas för viss tid, högst tre år, och i förordnandet ska det anges för vilken verksamhet och inom vilket område det gäller (5 §).

I Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 anför regeringen följande:

Den 1 juli 2017 trädde nya regler för Kronofogdemyndighetens hantering av otillåtna bosättningar i kraft genom ändringar i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning samt ändringar i utsökningsbalken och i anslutande förordningar. Det nya regelverket om avlägsnande är ett komplement till polisens möjligheter att ingripa mot otillåtna bosättningar. Polismyndigheten ska följa upp och redogöra för hur myndighetens arbete vid ingripanden mot otillåtna bosättningar fortskrider efter regeländringarna.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet behandlade senast motioner om olovliga bosättningar i betänkande 2016/17:JuU18 (s. 56 f.). Utskottet anförde, med anledning av ett motionsyrkande om att kommuner måste få större befogenheter att säkerställa att ordningslagarna följs och att ett beslut om avhysning måste kunna gälla ett större område, att det hade förståelse för den synpunkten. Mot bakgrund av det lagförslag som nyligen hade presenterats som underlättar avlägsnande av otillåtna bosättningar, och polisens möjligheter att förordna ordningsvakter på begäran av en kommun, ansåg utskottet emellertid att det saknades anledning till något initiativ med anledning av motionsyrkandet. I samma betänkande behandlade utskottet motionsyrkanden om att kommuner ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter inom begränsade områden och att kommuner ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter. Dessa motionsyrkanden avstyrktes med hänvisning till bestämmelsen i ordningslagen om att regeringen, eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun får utfärda de ytterligare föreskrifter för hela eller en del av kommunen som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats. Det fanns därmed, enligt utskottet, inget hinder mot att kommuner för hela eller delar av kommunen beslutar om föreskrifter för att upprätthålla den allmänna ordningen (s. 58).

Utskottet behandlade dessförinnan motioner om olovliga bosättningar i betänkande 2015/16:JuU20 (s. 73 f.). Utskottet avstyrkte bl.a. en motion om att ge kommunerna utökade möjligheter att avhysa människor som olovligen utnyttjar kommunal mark med hänvisning till den möjlighet som kommuner redan har att meddela de föreskrifter som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats sammantaget med de åtgärder som polisen kan vidta enligt ordningslagen.

Civilutskottet behandlade en motion i betänkande 2016/17:CU8 om att förenkla reglerna för avhysning. Enligt civilutskottets uppfattning var det angeläget att fastighetsägares möjligheter till handräckning förbättrades genom ett enklare och mindre kostsamt förfarande. Ett förslag i frågan hade lämnats i promemorian Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17), men något lagförslag hade då ännu inte överlämnats till riksdagen. Motionen, och ett antal liknande motioner, bifölls därför delvis.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har utskottet tidigare behandlat motionsyrkanden om ordningslagen och olovliga bosättningar motsvarande de nu aktuella. Utskottet vidhåller den uppfattning som utskottet hade då. Vidare framgår av Polismyndighetens regleringsbrev för 2018 att Polismyndigheten ska följa upp och redogöra för hur myndighetens arbete vid ingripanden mot otillåtna bosättningar fortskrider efter de nya regeländringarna. Mot denna bakgrund saknas det skäl för utskottet att ställa sig bakom sådana tillkännagivanden som efterfrågas i motionerna 2017/18:3828 (KD) yrkande 3 och 2017/18:1242 (M). Motionerna avstyrks.

Vidare har utskottet inte heller ändrat uppfattning i fråga om lokala ordningsföreskrifter inom begränsade områden. Mot bakgrund av bestämmelsen i ordningslagen om att regeringen, eller, efter regeringens bemyndigande, en kommun får utfärda de ytterligare föreskrifter för hela eller en del av kommunen som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats anser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att göra något sådant tillkännagivande som efterfrågas i motionerna 2017/18:3652 (KD) yrkande 50 och 2017/18:3828 (KD) yrkande 4. Även dessa motioner avstyrks.

Slutligen är utskottet inte berett att föreslå ett tillkännagivande om en förenkling av reglerna för avhysning genom att polisen får rätt att ombesörja avlägsnanden från illegala bosättningar utan inblandning från Kronofogdemyndighetens sida och föreslår att riksdagen avslår motionen 2017/18:886 (SD) yrkande 4.

Registerfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden som rör belastningsregistret och spårregistret.

Motionerna

I motion 2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 5 begärs att försäkringsbolagen ska ges insyn i belastningsregistren för att få ett tillförlitligt underlag för att differentiera försäkringspremierna efter skaderisk. Utan denna möjlighet riskerar bolagens bedömning av bilägare att bl.a. bli en kollektiv bestraffning av alla unga män, som är överrepresenterade i olycksstatistiken.

I motion 2017/18:1481 av Thomas Finnborg (M) yrkas att det, till skillnad från i dag, ska vara möjligt att spara DNA-profiler från avlidna målsägande i spårregistret. Detta skulle enligt motionären öka möjligheten för polisen att klara upp grova brott. Polisdatalagen bör kompletteras för att möjliggöra detta.

Bakgrund

Av lagen (1998:620) om belastningsregister följer att Polismyndigheten med hjälp av automatiserad behandling ska föra ett belastningsregister. Registret innehåller uppgifter om bl.a. den som har dömts för ett brott genom en dom. Syftet med belastningsregistret är att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamheten hos

- Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Skatteverket, Tullverket och Kustbevakningen för att förebygga, upptäcka och utreda brott
- åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande
- allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd
- Polismyndigheten och andra myndigheter vid t.ex. lämplighetsprövningar och tillståndsprövningar.

Registret får också användas för att lämna uppgifter till vissa enskilda om uppgifterna är av särskild betydelse i hans eller hennes verksamhet.

Personuppgifter ur belastningsregistret ska lämnas ut om det begärs av vissa myndigheter och enskilda som räknas upp i lagen och i förordningen (1999:1134) om belastningsregister. Exempel på sådana myndigheter är Säkerhetspolisen och allmänna domstolar. Exempel på enskilda är arbetsgivare som ska pröva en fråga om anställning i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott.

Register över DNA-profiler regleras i polisdatalagen (2010:361). Syftet med lagen är att ge polisen möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt i dess brottsbekämpande verksamhet och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling. Polismyndigheten får föra särskilda register över DNA-profiler i den brottsbekämpande verksamheten (DNA-registret, utredningsregistret och spårregistret). En DNA-profil enligt lagen är resultatet av en DNA-analys som presenteras i form av siffror eller bokstäver. DNA-registret får innehålla DNA-profiler från prov som avser personer som är dömda till, eller godkänt ett strafföreläggande för, ett brott som avser annan påföljd än böter. Utredningsregistret får innehålla DNA-profiler från prov som avser personer som är skäligen misstänkta för brott på vilket fängelse kan följa. Spårregistret får innehålla DNA-profiler som har tagits fram under en utredning av brott och som inte kan hänföras till en identifierbar person. Utöver DNA-profiler får spårregistret innehålla upplysningar som visar i vilket ärende profilen har tagits fram och aktuell brottskod.

Europeiska unionen har enats om en genomgripande dataskyddsreform som ska vara genomförd under våren 2018. Reformen omfattar dels en allmän dataskyddsförordning, dels ett dataskyddsdirektiv som behandlar dataskyddet specifikt vid bl.a. brottsbekämpning, lagföring och straffverkställighet. I Sverige ska dataskyddsdirektivet införas i nationell rätt genom brottsdatalagen. De flesta myndigheter som berörs av brottsdatalagen har i dag registerförfattningar. Brottsdatalagen kommer inte att ersätta dessa, dock

måste registerförfattningarna ändras i vissa avseenden med anledning av dataskyddsdirektivet och anpassas till brottsdatalagen. Utredningen om 2016 års dataskyddsdirektiv redovisade sitt slutbetänkande (SOU 2017:74) i oktober 2017. Den 5 april 2018 beslutade regeringen lagrådsremissen Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning. Regeringen föreslår i remissen att registerförfattningarna för domstolarna, kriminalvården, polisen, Kustbevakningen, åklagarväsendet, Tullverket och Skatteverket ska anpassas till brottsdatalagen på så sätt att de ska gälla utöver brottsdatalagen och enbart innehålla bestämmelser som innebär preciseringar, undantag eller avvikelser från den lagen. För domstolarna föreslår regeringen en ny lag om domstolarnas behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. När det gäller övriga registerförfattningar föreslår regeringen omfattande strukturella och redaktionella ändringar och att författningarna ska få nya namn. Polisdatalagen ska benämnas lagen om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område. Enligt utredningens förslag får spårregistret, på samma sätt som i dag, innehålla DNA-profiler som har tagits fram under utredning av brott och som inte kan hänföras till en identifierbar person. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom ett krav på att försäkringsbolag ska få tillgång till belastningsregistret. Utskottet finner vidare att dagens reglering om vilka DNA-profiler som får registreras i spårregistret är väl avvägd. Utskottet avstyrker därför motionerna 2017/18:1481 (M) och 2017/18:2746 (MP) yrkande 5.

Danstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att avskaffa tillståndsplikten för att få anordna en offentlig danstillställning.

Motionerna

Flera motioner handlar om att avskaffa tillståndskravet för danstillställningar. I motion 2017/18:2738 av Jenny Petersson och Katarina Brännström (båda M) framställs ett krav på att avskaffa kravet på danstillstånd senast riksdagsåret 2017/18. Även i motion 2017/18:2976 av Sofia Fölster (M) yrkas att kravet på danstillstånd ska avskaffas senast riksdagsåret 2017/18. I motion 2017/18:3143 av Betty Malmberg (M) yrkas att kravet på särskilt danstillstånd slutgiltigt ska vara avskaffat senast den 31 december 2017. Enligt motionärerna bör regeringen efterkomma riksdagens tillkännagivande från våren 2016 om att avskaffa tillståndet.

Bakgrund

Enligt 2 kap. 4 § ordningslagen (1993:1617) krävs tillstånd för att få anordna en offentlig danstillställning även om den inte anordnas på en offentlig plats. Ansökan om tillstånd görs hos Polismyndigheten.

I september 2017 tillsattes inom Justitiedepartementet en utredning med uppdraget att utreda kravet på tillstånd för att anordna offentlig danstillställning (Ju 2017:O). Utredningen ska bl.a. analysera hur Polismyndigheten tillämpar reglerna om tillstånd i dagsläget och vilka för- och nackdelar som finns med det nuvarande systemet, och därefter ta ställning till om kravet på tillstånd bör tas bort eller förändras. I direktiven anförts vidare bl.a. följande:

Frågan om att ta bort kravet på tillstånd för danstillställningar som inte ska hållas på offentlig plats behandlades i propositionen Några frågor om ordningslagen (prop. 2003/04:174 s. 14). I propositionen anfördes att ett avskaffande av kravet på tillstånd visserligen skulle kunna leda till minskad byråkrati, men att de argument som kunde anföras mot detta, framför allt avseende ordning och säkerhet, vägde tyngre än behovet av minskad byråkrati. Regeringen föreslog därför inte några lagändringar. [...] Sedan regeringen i prop. 2003/04:174 gjorde bedömningen att tillståndskravet skulle vara kvar när tillställningen inte ska äga rum på offentlig plats har 13 år förflutit. Med hänsyn till detta och till riksdagens tillkännagivande [se nedan] finns det skäl att nu låta utreda frågan på nytt. Det bör göras utifrån ett bredare perspektiv utan begränsning till tillställningar som inte ska äga rum på offentlig plats.

Uppdraget ska redovisas den 15 juni 2018.

Tidigare utskottsbehandling

Justitieutskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om att kravet på tillstånd för att anordna offentliga danstillställningar (s.k. danstillstånd) ska avskaffas. Vid behandlingen våren 2016 (bet. 2015/16:JuU20) föreslog utskottet ett tillkännagivande om att kravet på tillstånd ska avskaffas. Riksdagen följde utskottet (rskr. 2015/16:197). Vid behandlingen av liknande motioner våren 2017 (bet. 2016/17:JuU18 s. 56 f.) anförde utskottet att tillkännagivandet bereddes i Regeringskansliet och att den beredningen inte borde föregripas. Utskottet ville därför inte föreslå något initiativ med anledning av motionerna.

Av regeringens skrivelse 2017/18:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen framgår (s. 34) när det gäller danstillstånd att en s.k. bokstavsutredare fått i uppdrag att analysera regleringen om tillståndskrav för att anordna danstillställning och ta ställning till om kravet på tillstånd bör tas bort eller förändras i något avseende. Uppdraget ska redovisas den 15 juni 2018. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan har riksdagen tillkännagett för regeringen att kravet på tillstånd för offentliga danstillställningar ska avskaffas. Regeringen har nu också tillsatt en utredning med uppdrag att utreda kravet. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl att på nytt föreslå ett tillkännagivande med ett sådant innehåll, och avstyrker de här aktuella motionsyrkandena.

Onödiga larm till fjällräddningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att se över lagstiftningen som rör larm till fjällräddningen.

Motionen

I motion 2017/18:1774 av Johan Hultberg (M) yrkande 2 anförs att gällande lagstiftning bör ses över för att säkerställa att den är tillräcklig för att avskräcka från onödiga larm till fjällräddningen. Det bör också säkerställas att lagstiftningen ger fullgoda möjligheter för staten att utkräva kostnadsansvar av den som larmat i onödan.

Bakgrund

Enligt 4 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ansvara för den räddningstjänst i fjällområden (fjällräddningstjänst) som innefattar att efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för dennes liv eller allvarlig risk för dennes hälsa, samt rädda den som råkat ut för en olycka eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp. Av 1 kap. 2 § samma lag framgår att staten eller en kommun ska ansvara för en räddningsinsats endast om detta är motiverat med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt. Enligt 4 kap. 1 § förordningen om (2003:789) om skydd mot olyckor ansvarar Polismyndigheten för fjällräddningstjänsten.

Av Polismyndighetens webbplats framgår följande.

Polisen ansvarar för alla fjällräddningsinsatser. Till sin hjälp har polisen frivilliga fjällräddare som utrustats och utbildats av polisen. De cirka 400 fjällräddarna är indelade i ett 30-tal enheter med var sitt geografiskt ansvarsområde. När fjällräddare är ute på uppdrag arbetar de under ledning av en räddningsledare från polisen eller en insatsledare från fjällräddningen. Förutom de vanliga fjällräddarna finns alpina fjällräddare stationerade i Kiruna och Östersund. De är specialiserade på att arbeta vid branta stup och klippor. I Jämtland och Västerbotten finns fjällräddare som

utför uppdrag i grottor. Fjällräddare kan också sättas in i andra delar av landet.

Fjällräddarna samarbetar med flera myndigheter och organisationer, t.ex. försvaret, Naturvårdsverket, Fjällsäkerhetsrådet, länsstyrelserna, räddningstjänsten, turistorganisationer, liftanläggningarnas branschorganisation samt fjällräddarnas internationella motsvarigheter.

Enligt 16 kap. 15 § brottsbalken döms den som genom oriktig uppgift att det föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom, föranleder onödig säkerhetsåtgärd för falskt larm till böter eller fängelse i högst ett år. Är brott som avses i första stycket grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av Polismyndigheten, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans, militär, sjöräddning eller annat organ för allmän bevakningstjänst, döms för missbruk av larmanordning till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som orsakar en förmögenhetsskada genom brott ska enligt 2 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207) ersätta skadan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att fjällräddningens resurser bör användas effektivt och att onödiga utryckningar inte är önskvärda. Något sådant tillkännagivande som motionären efterfrågar anser utskottet dock – mot bakgrund av de möjligheter som redan i dag finns att t.ex. utkräva kostnadsansvar enligt skadeståndslagen – inte vara nödvändigt. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ca 100 motionsyrkanden med förslag som har behandlats och avslagits tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 2 (M), 3 (SD, -), 4 (C), 5 (L) och 6 (KD).

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkandena i bilaga 2 överensstämmer helt eller i huvudsak med yrkanden som utskottet behandlat och avstyrkt tidigare under valperioden. Utskottet finner inte skäl att nu göra en annan bedömning. Motionsyrkandena behandlades i betänkandena 2014/15:JuU16, 2015/16:JuU20, 2016/17:JuU5, 2016/17:JuU17, 2016/17:JuU18 och 2016/17:CU8.

Reservationer

1. Tjänstevapen, punkt 1 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:162 av Jeff Ahl (SD) och

2017/18:3549 av Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Något som kan vara avgörande för om en terrorattack utvecklas till en omfattande katastrof, eller om den kan begränsas, är att säkerhetsstyrkor har möjlighet att stoppa terroristerna tidigt. Under terrorattentatet i Stockholm den 7 april 2017 var det flera poliser som inte var i tjänst som frivilligt ryckte in. Dessa poliser var i närheten av platsen där dådet genomfördes.

Om samtliga poliser alltid har sitt personliga handeldvapen tillgängligt kan terrorister påverkas eller nedkämpas av poliser även om de för tillfället inte är i tjänst, vilket kan rädda liv. Därför borde poliser tillåtas att bära sitt tjänstevapen på sig även utanför ordinarie tjänstetid, förutom vid tillfällena som är uppenbart olämpliga.

2. Näthat, punkt 3 (M, C, L, KD)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L), Ellen Juntti (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 7 och

bifaller delvis motion

2017/18:1398 av Hans Hoff (S).

Ställningstagande

Allt fler brott flyttar i dag ut på internet. Näthat har blivit en del av vardagen, inte minst på sociala medier, och drabbar i många fall kvinnor särskilt hårt. Våra unga riskerar att påverkas mer av vad som händer på nätet och av jämnåriga än av vuxenvärlden, och vi har t.o.m. sett upplopp som startats på grund av ryktesspridning i sociala medier. Det krävs en värderingsförändring på nätet. Det är tydligt för alla som följer de många avslöjande reportage om hatiska kommentarsfält och trakasserier som sköljer över oss. En sådan kulturförändring kräver att de som bryter mot lagen också lagförs.

I en värld där det digitala livet alltmer smälter ihop med det analoga är det nödvändigt att polisen är ständigt närvarande och ”patrullerar” även på internet. Detta kräver enligt vår mening att polisen skapar en särskild enhet som jobbar riktat mot näthat, mobbning på nätet och nättrakasserier.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

3. Fordon och trafiksäkerhet, punkt 5 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3474 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C) yrkande 8 och avslår motionerna

2017/18:656 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:1416 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S),

2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6,

2017/18:2845 av Rickard Nordin (C) och

2017/18:2922 av Åsa Coenraads och Jessica Polfjärd (båda M).

Ställningstagande

Hastighet är en viktig del av trafiksäkerheten, men det är inte allt. Hastighet är dock lätt att mäta och har därför fått ett stort fokus i polisens trafiksäkerhetsarbete. Flygande besiktningar och nykterhetskontroller är andra viktiga medel, och ibland fastnar någon som gör sig skyldig till vårdslöshet i trafik på bild genom polisbilens kamera och kan lagföras.

Det finns dock fler farliga beteenden som bör beivras för att göra vägarna säkrare. Ett sådant är när bilar ligger alltför nära bilen framför. Polisen eller en annan myndighet bör få i uppgift att titta på hur man kan utveckla en metodik

för att lättare kunna bötfälla den som gör sig skyldig till den typen av trafikförseelse.

4. Verktyg för att motverka smuggling m.m., punkt 6 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1310 av Mikael Oscarsson (KD) yrkande 2 och avslår motionerna

2017/18:2190 av Maria Stockhaus (M) yrkande 2 och

2017/18:2311 av Anders Hansson (M).

Ställningstagande

Problemet med utländska stöldligor ökar. Enligt en kartläggning som Nationella operativa avdelningen gjorde 2016 står utländska ligor för upp till 50 procent av bostadsinbrotten i Sverige. Rapporten bygger på fem års informationsinsamling och tar upp brottnätverk från Litauen, Polen, Rumänien och Georgien.

Det är positivt att regeringen nu vidtagit en rad åtgärder för att motverka dessa brott, men mer måste göras. En sådan åtgärd kan vara att polisen och tullen sätter upp ANPR-kameror (automatic number plate recognition) vid samtliga gränsvägar och färjor.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Brott mot välfärdssystemen, punkt 7 (M, C, L, KD)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L), Ellen Juntti (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 117 och avslår motionerna

2017/18:265 av Staffan Danielsson (C) och
2017/18:2621 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S).

Ställningstagande

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och service åt personer med funktionsnedsättning. En insats enligt lagen, t.ex. personlig assistans, som för den enskilde är så avgörande, men som samtidigt utgör en avsevärd kostnad för skattebetalarna, måste självklart noggrant följas upp och utvärderas regelbundet. De senaste årens ökning av brottslighet riktad mot olika välfärdssystem, inklusive LSS, riskerar dessutom att medföra att medel som avsätts för personer med mycket omfattande stödbehov i stället hamnar i skrupellösa människors fickor utan att något vårdbehov tillgodoses.

Ett mycket aktivt arbete i samarbete mellan Försäkringskassan, Polismyndigheten och Skatteverket behövs för att förhindra och upptäcka denna typ av brottslighet. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillse att ett sådant samarbete kommer till stånd.

6. Brott mot butiker och handel, punkt 10 (C)

av Johan Hedin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3473 av Johan Hedin (C).

Ställningstagande

Företag och butiker som verkar inom handeln har de senaste åren upplevt en ökning av brott som riktas mot deras verksamhet. Det är alltifrån enklare brott där man stjälar varor för mindre belopp på 50 kronor till större stölder för miljonbelopp, där det också kan vara våld och vapenhot inblandade. Oavsett var i Sverige handlarna finns så vittnar man om att polisen inte prioriterar brott i butik och att det tar lång tid innan polisen kommer. De fall som går vidare till domstol skrivs alltför ofta av. En konsekvens av detta är att många handlare har slutat att anmäla brott i butik då det ändå inte ger någon effekt. Vi har också sett att flera butiker väljer att lägga ned sin verksamhet i särskilt utsatta områden. Det får som en effekt att utanförskapet förstärks och att viktig service för de boende försvinner.

För att komma till rätta med den ökade brottsligheten i butiker föreslår jag bl.a. fler synliga poliser på gator och torg som också ges möjlighet att prioritera brott i butiker och andra brott mot näringsidkare, en avskaffad straffrabatt för dem som stjälar upprepade gånger, en effektivare hantering av stöldbrott i butiker och att butiker tillåts bli en fredad zon. Det måste finnas en laglig möjlighet att porta återfallsförbrytare från tillträde till butiker.

Det är positivt att regeringen tagit initiativ till flera åtgärder mot denna typ av brottslighet, men det måste också leda fram till konkreta förslag.

7. Polisens arbete mot tiggeri och gatunära brottslighet, punkt 11 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och avslår motion

2017/18:2919 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

Ställningstagande

En stor del av problematiken i samband med bl.a. tiggeri och olovliga bosättningar beror på passivitet från polisledningens sida. Vi anser att avhysning, och efter det av-/utvisning, av EU-migranter som tigger och uppför kåkstäder bör vara en av de prioriteringar som åläggs polisen.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose detta.

8. Renodling av polisens arbetsuppgifter, punkt 12 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3590 av Roger Haddad m.fl. (L).

Ställningstagande

Arbetsförhållandena för poliserna måste prioriteras. Dagens situation där polisen hela tiden påförs nya uppdrag utan tillräckliga resurser, och utan att andra uppdrag upphör, är inte rimlig. Polisen måste ges förutsättningar att använda sin arbetstid så effektivt som möjligt. I dag binds tusentals polisarbetstimmar upp av uppgifter som borde ha utförts av andra eller som alls inte borde ha legat hos polisen. Alliansregeringen tillsatte utredningen om en renodling av polisens arbetsuppgifter för att se vilka funktioner som kunde flyttas till andra myndigheter. Tyvärr gav den nya regeringen tilläggsdirektiv som kraftigt snävade in utredningens uppdrag.

Mycket mer måste göras. Jag vill flytta vissa tillståndsärenden till kommuner eller avskaffa dem helt. Till exempel är det polisen som i dag ansvarar för tillståndsgivning för försäljning på offentliga platser eller för att sätta upp plakat eller ställa upp byggnadsställningar, byggsäckar, containrar eller liknande på offentliga platser. Detta är typiska uppgifter som kommunerna borde kunna hantera bättre. Kravet på polistillstånd för danstillställningar bör skyndsamt slopas, vilket riksdagen också har tillkännagivit. På samma sätt finns det ingen anledning att kräva polistillstånd av den som vill driva hotell och pensionat. Sådana regler bör också slopas.

Vissa uppgifter kring handräckning har redan flyttats från polisen till andra myndigheter, vilket är positivt. En mycket arbetskrävande uppgift som dock fortfarande ligger hos polisen är att hjälpa till med handräckning av personer som blir föremål för ingripande enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). En polis eller ordningsvakt kan fatta beslut om att omhänderta en person som är så berusad eller påverkad att han eller hon inte kan ta hand om sig själv. Lagstiftarens avsikt har ursprungligen varit att dessa personer normalt ska föras till vårdinstans för tillnyktring, men i praktiken förs de flesta till polisens arrestlokaler där det långt från alltid finns speciella tillnyktringsrum. Arbetet med att skjutsa personer som omhändertagits enligt LOB till ett sjukhus eller en arrest slukar i dag tusentals polisarbetstimmar varje dygn. Jag vill därför göra en översyn av lagstiftningen för att se om ansvaret för att transportera personer som omhändertagits enligt LOB i högre utsträckning kan överföras till andra, t.ex. sjukvården eller Kriminalvårdens transporttjänst. Detta ska i så fall gälla de fall då en person inte bedöms vara våldsam eller på något annat sätt farlig för sig själv eller andra.

9. Verktyg för att motverka barnpornografibrott, punkt 13 (SD, C, -)

av Johan Hedin (C), Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 36 och

bifaller delvis motionerna

2017/18:419 av Christina Örnebjär (L) yrkande 2 och

2017/18:1114 av Fredrik Lundh Sammeli (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Barnpornografi är ett hemskt brott som kan påverka det utsatta barnet under resten av dess liv. Redan i dag finns tekniska lösningar för att stoppa tillgången till barnpornografi. Vi vill att blockeringsverktyg för internetsidor som innehåller barnpornografi i större utsträckning än i dag ska användas för att stoppa tillgången. Verktyg för att spåra användare som inom offentlig verksamhet laddar ned eller förvarar barnpornografi på datorer bör enligt vår mening bli obligatoriska.

För att kunna fälla gärningsmän för grova brott såsom pedofili och barnpornografi, men även terrorism, krävs vidare verktyg som datalagring för att brottslingar som använder internet ska kunna lagföras. Användningen av denna typ av verktyg måste begränsas till allvarliga brott och följas av tydliga och rättssäkra kontrollinstanser.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

10. Polisvittnen, punkt 16 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:1145 av Linda Snecker m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Att vittna i tingsrätt är en del av polisens arbetsuppgifter, och poliser blir kallade enligt samma regler som alla andra parter i en förhandling. Rättsväsendet är skyldigt att garantera medborgarna ett rättssäkert och effektivt domstolsförfarande. Det kan dock av olika skäl ändå gå lång tid mellan att en förundersökning påbörjas och att huvudförhandlingen i målet inleds. Polisen som kallas att vittna kan under denna tidsutdräkt exempelvis ha hunnit gå på föräldraledighet eller kanske byta arbete, alternativt vara hemma för vård av sjukt barn när det väl är dags för rättegång. Tidpunkten för när vittnesmålet ska avlämnas anpassas inte heller till polisens arbetstider eller arbetsuppgifter, utan det händer att många poliser vittnar i domstol på sin fritid, detta trots att vittnesmålet i princip uteslutande baseras på den enskilda polisens yrkesutövning.

Jag anser att det behöver vidtas åtgärder för att underlätta för poliser att vittna i domstol, samtidigt som detta inte får leda till rättssäkerhetsförluster i form av inställda förhandlingar eller omotiverat utdragna domstolsprocesser. Ett alternativ skulle t.ex. kunna vara att poliser som kallas att vittna på sin fritid, under föräldraledighet eller vid vård av sjukt barn undantas från vitesregleringen samt kompenseras på lämpligt sätt av myndigheten. Regeringen bör därför uppdra åt Polismyndigheten att vidta åtgärder för att underlätta för poliser att vittna i domstol.

11. Försvarsmaktens stöd till polisen, punkt 19 (M, KD)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Ellen Juntti (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2017/18:2556 av Mikael Cederbratt m.fl. (M) och

avslår motion

2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Efter terrorattentaten i Oslo och på Utøya har ändringar gjorts i den norska polislagen i fråga om polisens rätt till bistånd från försvaret och i fråga om

närpolisier. Ändringar har även gjorts i brand- och explosionsskyddslagen, tullagen och strafflagen om material som kan användas för sprängämnen samt om förberedelse till terrorbrott.

Det är av stor vikt att vi har rätt beredskap för att kunna hantera och undanröja eventuella framtida attacker mot vårt samhälle. En viktig aspekt i detta är att se till att polis och militär vid extrema situationer kan ha ett gott samarbete. I dag har polisen möjlighet att ta hjälp av försvaret för att bevaka skyddsobjekt, men den möjligheten bör utökas till att även gälla annat än skyddsobjekt. Vi vet att terrorister sällan inriktar sig på myndighetsbyggnader och andra skyddsobjekt, se t.ex. attentatet på Drottninggatan. Drottninggatan och andra utsatta platser, med mycket folk i rörelse, är inga skyddsobjekt. Vi anser att försvaret bör kunna skydda och bevaka även dessa platser under särskilda omständigheter.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

12. Försvarsmaktens stöd till polisen, punkt 19 (SD, -)

av Adam Martinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkande 1,
bifaller delvis motion

2017/18:2556 av Mikael Cederbratt m.fl. (M) och
avslår motion

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill att samtliga lagar om Försvarsmaktens stöd till Polismyndigheten ändras, så att Försvarsmakten ges lagligt stöd att assistera polisen i upprätthållandet av lag och ordning vid extraordinära situationer. Utöver att det görs juridiska förändringar ska tydliga riktlinjer ges till Polismyndigheten och Försvarsmakten i fråga om vad som förväntas uppnås. De områden som definieras som särskilt utsatta områden ska, i ordets fullständiga mening, pacificeras av de båda myndigheternas gemensamma ansträngningar.

Försvarsmakten har förmåga att hjälpa polisen hantera kravaller, bevaka objekt, eskortera/skydda brandkår och ambulans, bevaka polispatrullers bilar och skydda andra offentliga aktörer som påverkas av de kriminella. Försvarsmaktens närvaro kommer dessutom att minimera risken för eskalering från de kriminellas sida. Försvarsmakten har en helt annan skydds nivå och

dessutom ett betydligt högre våldskapital än vad de kriminella gängen har eller någonsin kan förvärva.

Alla dessa insatser kommer att avlasta den hårt ansträngda poliskåren. Utöver Försvarsmakten bör alla myndigheter som på något sätt kan hjälpa polisen i dess arbete att förhindra och försvåra för de kriminella involveras i dessa insatser.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

13. Lokala undantagstillstånd m.m., punkt 20 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD) yrkandena 2 och 4,
2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 14 och
2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 14–16 och
bifaller delvis motion
2017/18:3552 av Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Vi menar att läget i de utsatta områdena är ett så pass allvarligt problem att det inte längre kan ses som enbart ett polisiärt problem utan att det ska klassificeras som ett säkerhetspolitiskt inre hot, med stora risker för eskalering bortom vad gemene man trott kunde ske inom rikets gränser. Vi vill värna de laglydiga medborgarna och menar att vi aldrig kan lyckas med att föra samman samhället utan att dessa områden kommer under kontroll. De laglydiga medborgarna känner sig med rätta både svikna och rädda. Det är statens uppgift att se till att detta ändras, och det ska ändras omgående.

En ny lag som ger regeringen, på förfrågan av Polismyndigheten eller på eget initiativ, möjlighet att utlysa tillfälliga undantagstillstånd i tydligt geografiskt avgränsade områden bör utredas och verkställas. Undantagstillstånd bör innefatta en möjlighet att tillfälligt begränsa medborgarnas rörelsefrihet inom det avgränsade geografiska området. Det bör tillfälligt utöka polisens befogenheter att göra tillslag mot enskilda personer, lokaler, bostäder m.m. Andra västländers lagstiftning bör användas som modell då många länder har lagstiftning som är beprövad. Den subversiva kriminaliteten bör klassificeras som ett säkerhetspolitiskt inre hot.

Det måste nu komma signaler från politiskt håll om att polisen ska byta taktik för att upprätthålla lag och ordning i de utsatta områdena när olika

former av dialog- och förståelseverksamhet inte hjälper. Det måste komma signaler om att polisen ska få använda den tvångsmakt som krävs för att snarast skapa trygghet i dessa områden. Polisens roll ska i första hand inte handla om att vara snäll mot t.ex. knivbeväpnade stenkastare. Den ska handla om att säkra att alla Sveriges medborgare ska kunna leva i trygghet och röra sig obehindrat, även i problemområden, utan risk eller rädsla för att utsättas för brott.

Vi vill därför att riksdagen tillkännager för regeringen att denna snarast ska återkomma med förslag som ger polisen möjligheter och skyldigheter att kraftfullt åstadkomma det sagda. Detta ska även leda till, i motsats till vad som är fallet i dag, att gärningsmän faktiskt grips och påförs straff.

Slutligen anser vi att tydliga målsättningar till ordningsmakten om vad som förväntas uppnås i de särskilt utsatta områdena bör sättas upp. Regeringen bör vidta åtgärder för att åstadkomma även detta.

14. Zonförbud, punkt 21 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 och
bifaller delvis motionerna

2017/18:1751 av Thomas Finnborg (M) och

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

För att bättre kunna säkra tryggheten bör polisen ges möjlighet att besluta om s.k. zonförbud. Ett zonförbud innebär att polisen ges möjlighet att förbjuda en person som har uppvisat ett särskilt otrygghetsskapande beteende att vistas på en viss plats, såsom på ett torg eller i ett köpcentrum. En sådan lagstiftning finns i Danmark.

Syftet med ett zonförbud är att garantera trygghet och säkerhet för människor på särskilt brottsutsatta platser. Dessutom kan zonförbud utgöra ett betydelsefullt nytt verktyg för polisen i arbetet med att motverka brottslighet och gängbildning.

Det otrygghetsskapande beteendet kan ha bestått i ett straffbart agerande, t.ex. narkotikaförsäljning eller olaga hot, men kan även avse ett beteende som inte är kriminaliserat.

Zonförbudet ska kunna meddelas för en bestämd period som får vara högst tre månader och ska därefter kunna förlängas med ytterligare högst tre månader. Ett zonförbud ska kunna meddelas muntligen på plats av en polisman. Förbudet ska gälla omedelbart. Det muntliga beskedet ska därefter snarast följas upp med en skriftlig bekräftelse, som preciserar förbudets närmare innehåll med en motivering till beslutet. Zonförbudet ska därefter alltid prövas i domstol. Överträdelse av zonförbudet ska vara straffbelagt och kunna leda till fängelse.

Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser det anförda.

15. Inre utlänningskontroller, punkt 22 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3544 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 2 och 8 samt
2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 24.

Ställningstagande

Alla former av asylmissbruk måste bekämpas. Antalet inre utlänningskontroller bör utökas kraftigt, och polisen bör få de möjligheter som krävs för att utföra kontroller utan att behöva ta hänsyn till om vissa grupper anser sig vara diskriminerade, om det visar sig att en grupp följer ett visst mönster eller har ett beteendemönster som sticker ut.

Det finns i dag många brister som omöjliggör en effektiv inre utlänningskontroll. Polismyndigheten saknar t.ex. mandat att genomföra kroppsvisitering när någon söker asyl inne i landet eller vid ett transitområde och åberopar asyl. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som innebär

- att kroppsvisitering tillåts under hela skyddsprocessen samt att möjligheterna att genomföra husrannsakan utökas
- att resehandlingar och andra dokument som styrker identiteten ska kunna omhändertas i samband med inre utlänningskontroller
- att det på ett mer effektivt sätt säkerställs att en utlänningsuppfyller sin skyldighet att stå för kostnaderna för sin verkställighetsresa i det fall kostnadsansvar är motiverat, vilket är huvudregeln.

Vi anser slutligen att asylsökande som inte vill samarbeta med myndigheterna, t.ex. om sin identitet, ska nekas asyl, tas i förvar och utvisas.

16. Fingeravtryck från gatubarn, punkt 23 (M, L)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2814 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Dessvärre har det blivit allt vanligare med unga som bor på gatan i våra större städer. Det handlar ofta om personer som kommer från nordafrikanska länder, t.ex. Marocko. Många av dem är myndiga, men bland dem finns också barn. En del har familjer hemma som skickat iväg dem för att hitta jobb och försörjning i Europa. Andra är föräldralösa och har under många år av sina unga liv levt på gatan runt om i Europa och har nu också kommit till Sverige. När jobbchanserna är små livnar sig en del på brott, fickstöld och rån, och många är beroende av narkotika. De befinner sig i en mycket utsatt situation och riskerar själva att bli offer för människohandel och andra grova brott. En del söker asyl när de kommer hit, men de flesta saknar asylskäl. En person som saknar asylskäl ska lämna landet, men i hemlandet saknas ofta framtidsutsikter och ett ordnat mottagande. Många av de unga saknar id-handlingar, vilket gör att hemländerna inte ens vill erkänna dem som medborgare.

För att skydda barn och unga mot människohandel och andra grova brott måste det vara möjligt att identifiera dem. Samtidigt saknar många id-handlingar. Polisen måste få bättre möjlighet att ta fingeravtryck på unga som lever som gatubarn, för att därmed identifiera dem och hjälpa dem till ett bättre liv bort från gatan och bort från kriminalitet och utsatthet. Att ta fingeravtryck ger bättre möjligheter att få fram en tillförlitlig identitet och därmed också skydda barnet.

Regeringen bör återkomma med ett sådant förslag.

17. Yttre gränskontroll, punkt 24 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9, 57 och 60,

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7 och

2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 20 och avslår motionerna

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2017/18:3544 av Kent Ekeröth (SD) yrkande 5 och

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Terrorism och annan gränsöverskridande och allvarlig brottslighet är ett växande problem. Kontrollerna vid yttre gräns måste därför moderniseras och skärpas.

I första hand bör EU ha en fungerande yttre gränskontroll. I andra hand bör en nordisk gränskontroll komma på plats på gränsen mellan Tyskland och Danmark. Det finns en risk att behovet av gräns- och id-kontroller inom Europa blir långvarigt. Detta gör det motiverat att inleda ett arbete med i första hand Danmark, men även Finland och Norge, i syfte att skapa en gemensam kontroll på gränsen mellan Danmark och Tyskland, en nordisk gränskontroll. Därmed skulle gränsöverfarten mellan Sverige och Danmark kunna återgå till vad som gällde tidigare. I avsaknad av en fungerande gränskontroll vid yttre gräns i EU och i avsaknad av en nordisk gränskontroll måste Sverige vid behov ha en egen fungerande gränskontroll mot angränsande länder.

Regeringen bör återkomma med förslag som tillgodoser det ovan anförda.

18. Yttre gränskontroll, punkt 24 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2017/18:3544 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5 och
 2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8 och
 avslår motionerna
 2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9, 57 och 60,
 2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6 och 7 samt
 2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 20.

Ställningstagande

Vi vill upprätta ett starkt gränsskydd i form av gräns- och id-kontroller vid de delar av gränsen där migranter kan förväntas anlända. All inkommande trafik med buss, lastbil eller personbil ska kunna kontrolleras av en kraftigt förstärkt gränskontrollorganisation. Endast id-kort eller pass från viseringsfria länder ska godtas, och i annat fall ska visum eller annan giltig handling för vistelserätt kontrolleras.

Daktningsutrustning tillhörande Migrationsverket för att kunna ta fingeravtryck på personer som ansöker om asyl vid gränsen saknas på t.ex. Landvetter. Om en sådan fanns tillgänglig och Polismyndigheten skulle ges möjligheter att ta fingeravtryck av personer som ansöker om asyl skulle det underlätta både Migrationsverkets och polisens arbete. Vi anser också att polisen ska kunna slå i Migrationsverkets B-fil (med asylsökandes fingeravtryck) efter beviljande av Migrationsverket.

Regeringen bör således säkerställa att daktningsutrustning finns på alla flygplatser som tar emot internationell trafik samt se till att Polismyndigheten får möjlighet att ta fingeravtryck och slå i Migrationsverkets B-fil.

19. Yttre gränskontroll, punkt 24 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
 2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 6 och 7 samt
 avslår motionerna
 2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkandena 9, 57 och 60,
 2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 20,
 2017/18:3544 av Kent Ekeroth (SD) yrkande 5 och
 2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Utvecklingen inom Schengen går åt fel håll. Många länder har infört nationella id-kontroller de senaste åren, vilket enligt min mening är ett steg i fel riktning. Jag anser att passfrihet ska gälla i Norden och Europa. Fria gränspassager inom Schengen förutsätter dock att EU har en yttre gränskontroll som är effektiv och rättssäker och garanterar att asylrätten värnas vid alla yttre gränser. Sverige bör därför aktivt bidra med personal och kompetens till EU:s nya kust- och gränsbekämpningsmyndighet. Länder som systematiskt kränker rättsstatsprinciper och mänskliga rättigheter i den yttre gränskontrollen bör omedelbart suspenderas ur Schengensamarbetet.

Regeringen bör vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

20. Automatiska gränskontroller, punkt 25 (M, C)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60.

Ställningstagande

Genom automatiska gränskontroller kan en värdering av ett pass äkthet ske genom självbetjäning, och identiteter kan kontrolleras genom bl.a. ansiktsgenkänning. Detta tekniska stöd ger bättre förutsättningar för att kontrollera resenärer vid gränsen och ökar möjligheten att upptäcka missbruk genom s.k. look-alike-användning av pass. Automatiska gränskontroller finns i flera länder i vår närhet, däribland Tyskland och Finland. Frågan om ett eventuellt införande av automatiska gränskontroller i Sverige har diskuterats under lång tid, men utan att det har lett till konkreta resultat. Ett pilotprojekt skulle ha ägt rum 2015 men sköts i stället på framtiden. Det bör undersökas om ett system med automatiska gränskontroller kan införas i Sverige, och arbetet bör ges hög prioritet.

Regeringen bör således återkomma med förslag som tillgodoser det anförda.

21. Informationsutbyte mellan Migrationsverket och Polismyndigheten, punkt 26 (SD, -)

av Adam Martinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3544 av Kent Ekeröth (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

I dag är det inte ovanligt att polisen får ett utlänningsärende överlämnat till sig där man inte kan se vad som tidigare hänt i ärendet, t.ex. händelser och information som kan vara av vikt för den fortsatta handläggningen. Polisen är i dagsläget helt beroende av att Migrationsverket gör rätt bedömning i fråga om vilken information som polisen ska delges vid överlämnandet. Vidare kan en person ha olika identiteter hos olika myndigheter, vilket försvårar hanteringen av både tillståndsärendet och en framtida verkställighet. Id-problematiken påverkar också rättssystemet i en vidare mening. Personer som döms i allmän domstol och saknar identitetshandlingar registreras med den uppgivna identiteten. Ingen förfrågan sker till Migrationsverket om personen redan har ett ärende hos Migrationsverket och då med eventuellt andra uppgivna identiteter och vice versa. Polismyndigheten får inte reda på ändring av namn eller födelsetid om man inte begär ut uppgifterna i efterhand. Därmed kan en person vara dömd i Sverige med en identitet och samtidigt ha en annan identitet hos Migrationsverket.

Kriminalvårdens nationella transportenhet bör enligt vår mening få tillgång till Migrationsverkets tjänsteanteckningar avseende berörda personer. Utöver det bör även Polismyndigheten ges tillgång till Migrationsverkets ärendehanteringssystem Wilma. Det är vidare viktigt att myndigheterna, innan ett överlämnande sker operativt, får möjlighet att diskutera ärendet, även med ett utfall att ärendet inte lämnas över. Detta är inte möjligt med nuvarande lagstiftning.

Lagstiftningen bör ändras för att möjliggöra den nämnda sortens kommunikation mellan myndigheterna.

22. Utveckling av Europol, punkt 27 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 61 och

2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

Europol och det polisiära samarbetet inom EU bör vidareutvecklas i syfte att stävja kriminella nätverk och motverka gränsöverskridande brottslighet. EU-samarbetet inom brottsbekämpningen ska dock bygga på ömsesidigt erkännande av och respekt för medlemsländernas rättssystem.

Vi vill också fortsatt stärka samarbetet mellan nationella polismyndigheter, åklagare och andra brottsbekämpande myndigheter. Vi motsätter oss däremot en uppbyggnad av nya och stora europeiska organisationer som en europeisk gränspolis eller en europeisk åklagarmyndighet.

Regeringen bör verka för att åstadkomma det ovan anförda.

23. Europols analyskapacitet, punkt 28 (M, L)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

En nödvändig åtgärd när det gäller utvecklingen av Europol är att stärka dess analytiska kapacitet. Hos Europol finns spetskompetens kring kreditkorts förfalskning, förfalskning av eurosedlar och produktion av syntetiska droger. Den analysfunktionen bör utökas väsentligt. Här bör vidare

några av EU:s främsta experter på t.ex. människohandel och barnpornografi finnas.

Regeringen bör verka för en sådan utveckling av Europol.

24. En europeisk åklagarmyndighet m.m., punkt 29 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Genom Lissabonfördraget har rättsliga och inrikes frågor blivit en del av EU:s ordinarie lagstiftningsförfarande, där Europaparlamentet har stort inflytande. Europol har förvandlats från ett reaktivt mellanstatligt organ till en proaktiv undersökande EU-myndighet. Men Europol har till skillnad mot FBI i USA inte rätt att driva egna förundersökningar eller bedriva operativt arbete runt om i medlemsländerna. Uppgiften är i stället att bistå de nationella polismyndigheterna med information och specialistkompetens samt underlätta samarbete mellan de nationella myndigheterna. Byrån har själv påpekat att det krävs ett operativt mandat för att på allvar kunna bekämpa den organiserade brottsligheten på ett effektivt sätt. Att ge Europol egna operativa befogenheter kräver dock en fördragsändring.

Ett Europol med operativt mandat handlar för det första om att stärka samarbetet mellan de nationella poliserna, för det andra om att se till att Europol kan anställa svenska poliser för att tillsammans med kollegor runt om i Europa, inklusive den svenska polisen, bekämpa den grova och organiserade brottsligheten. Ett tänkbart förslag vore att Europol skulle kunna ges möjlighet att runt om i medlemsstaterna anställa nationellt behöriga poliser för tjänst i Europolkontor runt om i medlemsländerna. Det skulle innebära att man exempelvis kunde skapa ett Europolkontor i Sverige där de som bedriver den operativa polisverksamheten skulle vara behöriga svenska poliser med samma krav som i den svenska polisen och som skulle följa samma regelverk. Skillnaden vore att dessa poliser skulle vara underställda Europols ledning i Haag i stället för den svenska Polismyndigheten. På detta vis skulle man säkra att det är svenska poliser med goda kunskaper i exempelvis svenska språket och det svenska rättssystemet som skulle få rätt att ägna sig åt operativt polisarbete i Sverige. Samtidigt skulle dessa personer enbart arbeta mot den

grova, gränsöverskridande och organiserade brottsligheten i en organisation som vore genuint europeisk. Självklart skulle de också behöva arbeta i nära samverkan med den svenska polisen.

Eurojust, det straffrättsliga samarbetet mellan åklagare i EU-länderna, har i likhet med Europol inte någon möjlighet att bedriva någon egen brottsutredande verksamhet, utan arbetar för att främja och förbättra samordningen mellan medlemsstaterna när det handlar om grov gränsöverskridande brottslighet, genom att t.ex. samordna åtal i flera medlemsstater samtidigt. Lissabonfördraget gör det möjligt att utveckla Eurojust till en europeisk åklagarmyndighet med rätt att bedriva förundersökningar och beordra spaning och tillslag i flera länder samtidigt. En sådan åklagarmyndighet skulle vara en viktig förstärkning av det europeiska samarbetet mot grov och gränsöverskridande brottslighet. Ett första steg skulle vara den nu aktuella frågan om att inrätta en EU-åklagarmyndighet med exklusiv behörighet att utreda brott mot EU:s finansiella intressen, t.ex. fusk med EU-bidrag.

Sverige bör enligt min mening ta initiativ i Europeiska rådet för att utveckla det befintliga samarbetet i denna riktning. För att stärka Europas beredskap i kampen mot den internationella terrorismen bör dessutom en gemensam underrättelsetjänst inrättas, som underlättar för medlemsländerna att utbyta information.

25. Internationellt polisiärt samarbete, punkt 31 (M, C, L, KD)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L), Ellen Juntti (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 2,

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 5 och

2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 17 och

bifaller delvis motion

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att komma åt brottslighet som rör sig över gränserna behöver rättsväsendet samarbeta internationellt. Ett exempel på brott med internationell prägel är internetbaserade brott. Eftersom många av dessa brott kan spåras utomlands

minskar möjligheterna att klara upp brotten. I de fall då andra stater ligger bakom dataintrång eller annan brottslighet ökar svårigheterna att utreda brotten och väcka åtal ytterligare. Internationellt polisiärt samarbete är därför viktigt för att kunna lagföra dem som står bakom olika typer av internetbaserad brottslighet.

Svensk polis deltar redan nu i internationell verksamhet inom ramen för operativa och strategiska avtal med länder och organisationer. EU-samarbetet liksom det nordiska polissamarbetet, Schengensamarbetet, de internationella missionerna samt det arbete som sker via polisens sambandskontor utomlands har hög prioritet. Samarbetet med organisationer som t.ex. Europol, Cepol och Interpol är också centralt för den internationella verksamheten. En ökad internationalisering av brottsligheten, framför allt när det gäller brott som begås med internet som redskap, ställer krav på ökat internationellt samarbete på mellanstatlig och polisiär nivå, och en översyn av samarbetet bör därför göras.

Vidare är ett ökat samarbete med EU:s grannländer av stor betydelse för insatserna mot grov organiserad brottslighet. Vi ser positivt på att Sverige på senare tid har två avtal om samarbete i fråga om bekämpning av grov brottslighet med Moldavien, Georgien och Serbien. Fler liknande samarbetsavtal, särskilt med övriga länder på västra Balkan där arbetet är inställt på ett framtida EU-medlemskap, skulle ytterligare förbättra möjligheterna att bekämpa grov och gränsöverskridande brottslighet. En förutsättning för sådana samarbeten är att rättssäkerheten upprätthålls och att de utformas på ett sätt som fullt ut är förenligt med respekten för de individuella fri- och rättigheterna.

Regeringen bör sammanfattningsvis göra en översyn av det internationella polisiära samarbetet i syfte att detta ska öka.

26. Pass, punkt 32 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57–59 och

bifaller delvis motion

2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 16.

Ställningstagande

Ett mycket stort antal svenska pass anmäls årligen som borttappade eller stulna till polisen. De anmälda passen kommer i vissa fall till användning i illegala syften. Det kan handla om människosmuggling eller om att personer med kopplingar till organiserad brottslighet eller terroristorganisationer använder andras pass för att kunna resa under falsk identitet och kringgå reseförbud.

De åtgärder som vidtagits i Sverige, däribland den nya lagstiftning som trädde i kraft i april 2016, har inte varit tillräckliga. Vi vill därför se ytterligare skärpta åtgärder i syfte att motverka missbruket av pass. Passets status som värdehandling måste återupprättas.

I dag ska en passansökan, enligt de nya regler som infördes i april 2016, avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre pass och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan. Giltighetstiden för nya pass som utfärdas är fem år. Det gäller även om det tidigare passet har anmälts som borttappat eller stulet. Giltighetstiden på det nya passet bör i stället begränsas till resterande giltighetstid för det pass som har anmälts som borttappat eller stulet. Vi är även öppna för ytterligare begränsningar i passlagstiftningen.

Den som saknar möjlighet att skaffa ett giltigt pass kan ansöka om främlingspass eller resedokument hos Migrationsverket. Även främlingspass och resedokument kan missbrukas. De begränsningar som infördes för pass 2016 omfattade dock inte dessa resehandlingar. Vi vill att de begränsningar som har införts för pass också ska gälla för främlingspass och resedokument. Detsamma gäller de begränsningar som föreslås här.

Ett pass är en handling som bör omgärdas av ett särskilt skydd mot missbruk. För missbruk av urkund utdöms i dag böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt utdöms fängelse i högst två år. Av rättspraxis framgår dock att missbruk av pass vid inresor i landet inte per automatik bedöms som grovt missbruk av urkund. Det krävs försvårande omständigheter. Det vill vi ändra på. Missbruk av pass vid inresor bör alltid bedömas som grovt missbruk av urkund. Detsamma gäller missbruk av främlingspass och av resedokument vid inresor.

27. Pass, punkt 32 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 16 och

bifaller delvis motion

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 57–59.

Ställningstagande

I vårt land finns det personer som systematiskt uppger att de har förlorat sina pass för att gång på gång få nya utfärdade som de sedan kan sälja på den svarta marknaden. Enligt dåvarande Rikspolisstyrelsen har också antalet pass som uppges ha förkommit ökat kraftigt de senaste åren.

I proposition 2015/16:81 behandlades frågan om passhanteringen. Genom den skedde vissa förbättringar av passhanteringen. Förslaget innebär att svenska medborgare ska kunna beviljas högst tre vanliga pass under en femårsperiod, att ett vanligt pass ska återkallas när ett provisoriskt pass utfärdas för passinnehavaren och att giltighetstiden för vanliga pass till barn ska sänkas till tre år.

Utskottet föreslog med anledning av motioner ett tillkännagivande till regeringen om att den ska återkomma med ett förslag till riksdagen om att de föreslagna ändringarna för pass även ska gälla främlingspass och resedokument samt att regelverket ska ses över för att motverka missbruk av uppehållstillståndskort. Detta har ännu inte skett, varför regeringen skyndsamt bör återkomma med lagändringar i enlighet med tillkännagivandena.

Huruvida den nya lagstiftningen får avsedd effekt återstår att se, och eventuellt måste ytterligare åtgärder vidtas. Det av största vikt att åtgärder vidtas omedelbart för att denna svarta handel med svenska passhandlingar ska förhindras. Vi vill därför att regeringen skyndsamt återkommer med förslag om detta.

28. Tillgången till id-handlingar, punkt 33 (V)

av Linda Snecker (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:709 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (båda S),

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 1 och

2017/18:3685 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

Jag instämmer i vad motionärerna anför om att det finns anledning att se över antalet godkända svenska identitetshandlingar i syfte att minska antalet bedrägerier och liknande brottslighet. Mot bakgrund av att regeringen så sent som i augusti 2017 tillsatte en utredning för att utreda de krav och rutiner som

gäller för svenska identitetshandlingar anser jag emellertid inte att det finns anledning till något tillkännagivande i frågan. Utredningen bör enligt min mening inte föregripas. Motionerna bör därför avslås.

29. Förebyggande arbete mot it-brottslighet, punkt 34 (M, C, L, KD)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Roger Haddad (L), Ellen Juntti (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 4 och 5 samt
bifaller delvis motion
2017/18:3398 av Betty Malmberg (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Krypteringsattacker skapar stora svårigheter för såväl privatpersoner som företag. Risken för att falla offer för sådana brott och andra typer av it-relaterade brott, såsom phishingmejl, där brottslingen försöker få tillgång till lösenordsinformation eller kontokortsnummer, är stor. Den minskar dock om man har rätt kunskaper. Många brott kan undvikas genom att konsumenter och företag ges ökad information om brottsligheten.

Flera branscher som berörs av bedrägerier har forum eller branschorganisationer där säkerhetsansvariga träffas för att utbyta erfarenheter, och viss samverkan och utbyte av information sker redan inom näringslivet. Enligt Brå är samordningen viktig för att snabbt identifiera nya brottstrender, och genom att konkurrenter enas om en standard i säkerhetsfrågor blir det lättare att öka intresset för säkerhet hos företagen. Branscher som inte har något samverkansforum och företag som inte ingår i någon branschorganisation har å sin sida mycket att vinna på att inleda samarbeten eller kopiera säkerhetslösningar. I annat fall finns det en risk för att de drabbas hårdare av brottsligheten, eftersom de lättare kan uppfattas som måltavlor. Intervjuer med gärningspersoner talar enligt Brå också för att det snabbt sprider sig vilka företag som ligger efter med säkerhetsarbetet.

Näringslivet har det huvudsakliga ansvaret för en ökad samordning av information såväl när det gäller bedrägerier som när det gäller andra typer av it-relaterad brottslighet. Regeringen bör dock se över möjligheten att

underlätta ökad samordning av information för att motverka denna typ av brottslighet.

30. Skärpta straff för vapenbrott, punkt 35 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:880 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 5 och

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 14 och

bifaller delvis motionerna

2017/18:1337 av Edward Riedl (M) och

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 29.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen måste vidta konkreta åtgärder för att ta itu med det stora och växande problem som enhandsvapen och helautomatiska vapen i kriminella sammanhang utgör. Andelen våldsbrott med dödlig utgång då skjutvapen använts ökar. Mord och väpnade uppgörelser i kriminella miljöer har på senare tid kommit att utgöra ett sådant problem att situationen kan betecknas som akut.

Vi vill därför att straffskalan för vapenbrott ska se ut enligt följande: Ringa vapenbrott ska ge böter eller fängelse i högst nio månader. Brott av normalgraden ska ge fängelse i högst tre år. Grovt vapenbrott ska ge minst två års fängelse och max sex års fängelse. Synnerligen grovt vapenbrott ska ge minst fyra års fängelse och högst åtta år. Detta tillgodoseddes inte helt genom de senaste straffskärpningarna.

31. Vapensmuggling, punkt 36 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3550 av Kent Ekeröth (SD) och

avslår motion

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Lagen om straff för smuggling reglerar i dag smuggling av vapen. I lagen finns en särskild straffskala för narkotikabrott, där straffen är högre. Vi anser att en liknande ordning bör införas för vapensmuggling, med en högre straffskala.

Vi anser att normalgraden av smuggling av vapen bör ha en straffskala på fängelse i minst ett år och max fyra år, ringa brott bör ge fängelse i upp till ett år och grovt och synnerligen grovt vapensmugglingsbrott bör ha samma straffskala som narkotikasmuggling.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

32. Vapensmuggling, punkt 36 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkandena 11 och 12 samt

avslår motion

2017/18:3550 av Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Ett växande problem är att den organiserade brottslighetens tillgång till tung beväpning har ökat, samtidigt som våldsanvändningen har blivit grövre. Våldet från kriminella aktörer ökar i både omfattning och grovhet. Det är alltså fler personer som är mer benägna att använda våld samtidigt som våldet blir grövre. Den ökande våldsanvändningen påverkar särskilt situationen för de boende i vissa utsatta områden och stadsdelar. Vapensmuggling och olaglig vapenhandel är en av den organiserade brottslighetens viktigaste inkomstkällor.

I dag straffas smuggling av normalgraden med böter eller fängelse i högst två år, medan grovt smugglingsbrott straffas med fängelse i mellan sex månader och sex år. För smuggling av narkotika gäller en särskild straffskala med högre straff, vilket gör att hemliga tvångsmedel som avlyssning är möjliga att använda. Detta är däremot inte möjligt vid annan smuggling, inte ens om den sker i stor skala och innebär betydande samhällsfara, t.ex. omfattande vapensmuggling. Vi vill därför införa en ny bestämmelse om

synnerligen grovt smugglingsbrott. Vid bedömning av om ett smugglingsbrott är att betrakta som synnerligen grovt ska det på samma sätt som vid narkotikabrott vägas in om gärningen har ingått som ett led i en verksamhet som utövats i organiserad form i syfte att i stor omfattning bedriva handel med produkter som innebär särskild fara (t.ex. vapen), eller om gärningen på något annat sätt varit av synnerligen farlig art. Genom att minimistrafvet läggs högre kommer rättsväsendet att ha bättre möjlighet att besluta om hemliga tvångsmedel, vilket förbättrar förutsättningarna att upptäcka och beivra organiserad och storskalig smuggling.

I samband med detta bör det också övervägas om smuggling av vapen ska brytas ut till en särskild brottsbestämmelse, på samma sätt som skett med narkotikasmuggling. Straffskalan för smugglingsbrott är vid, och domstolarna lägger sig vanligen i den lägre delen av straffskalan. Konsekvensen måste vara kännbar för den som bedriver vapensmuggling.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det anförda.

33. Föraransvar för vapeninnehav i fordon, punkt 37 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

Om illegala vapen påträffas i en bil är det ofta svårt för polisen att binda en person till brottet, eftersom samtliga i bilen nekar till innehavet. Yrkeskriminella använder sig ofta av hyrbilar som hyrs av målvakter för att frakta eller förvara vapen. Bilarna byts ofta, men den som kör bilen är inte sällan den som har ledaransvar. När det gäller vanliga trafikbrott finns det en regel om föraransvar som gör att föraren är ansvarig för fordonets skick, att skatten är betalad osv. Det bör övervägas om det på motsvarande sätt ska finnas ett föraransvar för vapen eller andra farliga föremål som förvaras i en bil.

Regeringen bör utreda möjligheterna till en sådan ordning.

34. Handläggningstiderna i vapenlicensärenden, punkt 38 (M, C)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3739 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14,

bifaller delvis motionerna

2017/18:1157 av Cecilia Widegren (M),

2017/18:1933 av Gunilla Nordgren (M) och

2017/18:3348 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 12 och avslår motionerna

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 2 och

2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Polisen handlägger ett stort antal myndighetsärenden. Vi kan tyvärr konstatera att ärenden som exempelvis passansökningar och ansökningar om vapenlicenser tar allt längre tid i delar av landet. Riksdagens ombudsmän har bl.a. kritiserat polisen för de långa handläggningstiderna för vapenlicenser.

Enligt regeringen har de utvecklingsåtgärder som Polismyndigheten vidtagit för att åtgärda handläggningstiderna gett viss effekt, och de förväntas ge ännu tydligare effekt i framtiden. Detta anser vi emellertid inte vara tillräckligt. Det krävs ett skarpare uppdrag till polisen i frågan. Riksdagen har vid ett antal tillfällen uppmanat regeringen att åtgärda handläggningstiderna. Trots detta kvarstår problemet. Alltför långa handläggningstider innebär inte bara olägenheter för medborgarna utan innebär också att allmänhetens tilltro till polisen försämras.

Vi anser att regeringen nu skyndsamt måste vidta åtgärder för att förkorta handläggningstiderna.

35. Handläggningstiderna i vapenlicensärenden, punkt 38 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -) yrkande 2 och avslår motionerna

2017/18:1157 av Cecilia Widegren (M),

2017/18:1933 av Gunilla Nordgren (M),

2017/18:3348 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 12,

2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3739 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 14.

Ställningstagande

Tillståndsverksamheten avseende vapen bör enligt vår mening flyttas från polisen till en helt ny jakt- och viltmyndighet. När Polismyndigheten avlastas från handläggningen av vapenlicenser bör man arbeta för att korta ned handläggningstiderna och införa en tidsgräns på tre veckor för en korrekt ifyllt ansökan.

36. Historiska vapen, punkt 41 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3780 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) och avslår motion

2017/18:751 av Mattias Ottosson m.fl. (S).

Ställningstagande

Det finns i dag en stor mängd föreningar och privatpersoner som använder mynningsladdade vapen för uppvisningar och för s.k. reenactments (historiskt

återskapande). Mynningsladdade skjutvapen laddas med lösa ingredienser som alla förs in från mynningen. Dessa vapen är ofta dyra och spelar en omistlig roll i återskapandet av historien eller som en del i privatpersoners hobby eller för offentliga uppvisningar. Det finns i dag exakta kopior av dessa vapen. Kopiorna, som i tekniskt utförande och utseende överhuvudtaget inte skiljer sig från sina historiska förlagor, är inte lika känsliga för nötning eller skador som antika vapen ofta är. De skulle med andra ord utgöra ett fullgott komplement till sådana verksamheter utan att man riskerar att slita på historiska föremål. Dessa moderna kopior omfattas dock av vapenlagens krav på licens och blir därmed svåra och onödigt dyra och tidskrävande att skaffa sig, trots att de inte alls skiljer sig från sina historiska kopior.

Motioner om avskaffande av licenskrav har tidigare lagts fram i kammaren och röstats ned. Argumentet har varit att dessa moderna kopior har en fungerande skjutmekanism och används för tävlingsskytte. Detta är fallet även med de historiska förlagorna. De bägge kategorierna skiljer sig endast åt i fråga om tillverkningsdatum. Att då förbjuda de moderna varianterna förefaller inte vara något annat än förbudssiver. Mynningsladdade vapen som är kopior av historiska vapen ska befrias från licenskrav.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

37. Kommunala ordningsvakter, punkt 44 (M)

av Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23 och avslår motionerna

2017/18:595 av Mattias Jonsson (S),

2017/18:2806 av Lars Beckman (M) och

2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 11.

Ställningstagande

Polisen har det grundläggande ansvaret för att upprätthålla lag och ordning. Vi vill att Sverige ska ha väsentligt fler poliser och vill kraftigt förstärka polisens resurser. En omfattande satsning på polisen är dock inte tillräcklig för att möta samtliga behov. Ordningsvakter bidrar redan i dag till ett tryggare samhälle. För att utveckla detta arbete bör kommunala ordningsvakter i större

utsträckning än i dag medverka till att upprätthålla den allmänna ordningen i en kommun.

Det är i dag dock oklart för hur stora geogeografiska områden polisen får förordna ordningsvakter för att verka i en kommun. Det är också tveksamt i vilken utsträckning en kommun har befogenhet att vidta mer generella åtgärder för upprätthållande av allmän ordning inom kommunen, eftersom allmän ordning är en statlig angelägenhet. De mer allmänt hållna förordnanden som har meddelats för ordningsvakter i vissa kommuner befinner sig i en rättslig gråzon. Vi föreslår att det i lagstiftningen skapas en tydlig möjlighet för polisen att ge ordningsvakter ett generellt förordnande att medverka till att upprätthålla allmän ordning i hela kommunens geografiska område samt ett tydligt mandat till kommunerna att anställa ordningsvakter i detta syfte. Därmed ges kommunerna möjlighet att bättre använda sig av kommunala ordningsvakter för att trygga ordningen inom hela kommunens område. De kommunala ordningsvakterna ska tillsammans med polisen bidra till att upprätthålla allmän ordning på offentliga platser.

Den närmare användningen av de kommunala ordningsvakterna bör lämpligen bestämmas i särskilda samrådsorgan mellan kommunen och den lokala polisen, som träffas regelbundet och beslutar om patrulleringsområden och liknande. Även om kommunen är arbetsgivare till ordningsvakterna skulle därmed ledningsansvaret för ordningsvakterna vara tydligt kopplat till polisen.

Ordningsvakter som får ett generellt förordnande som kommunala ordningsvakter bör få fler befogenheter än vad ordningsvakter har i dag. Exakt vilka befogenheter bör utredas närmare. Det skulle t.ex. kunna handla om nya befogenheter som visitation utöver skyddsvisitation, rätt att avvisa eller avlägsna personer från platser dit tillträde förbjudits samt rätt att omhänderta misstänkta efterspanade personer för identifiering.

Då arbetsområdet och befogenheterna utökas bör utbildningen för ordningsvakter förlängas. I dag måste den som vill bli ordningsvakt genomgå två veckors utbildning (80 lektionstimmar). Det bör finnas ett krav på kompletteringsutbildning i t.ex. juridik och konflikthantering för att en ordningsvakt ska få ett generellt förordnande som kommunal ordningsvakt.

Regeringen bör återkomma med ett förslag i enlighet med det anförda.

38. Kommunala ordningsvakter, punkt 44 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 7 och 11 samt

avslår motionerna
2017/18:595 av Mattias Jonsson (S),
2017/18:2806 av Lars Beckman (M) och
2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 23.

Ställningstagande

Det tar tid att utbilda fler poliser så att Sverige kan få 25 000 poliser i tjänst. I avvaktan på att fler poliser kan utbildas föreslår jag att kommunerna får ett statsbidrag för att anställa kommunala ordningsvakter – trygghetsvakter. Trygghetsvakter kan visserligen inte ersätta poliser fullt ut men utgör ett komplement till polisens verksamhet. I exempelvis Landskrona har kommunala trygghetsvakter haft god effekt och bidragit till ökad trygghet. Dessa kommunala trygghetsvakter ska samverka med polisen och bidra till trygghet på gator och torg. Brotsutsatta kommuner bör prioriteras.

Redan i dag förordnar polisen i vissa fall ordningsvakter för att vara polisens förlängda arm och bidra till ordning och trygghet. Detta sker t.ex. på ett antal flyktingboenden runt om i landet. Polisen har s.k. förmanskap över ordningsvakterna, vilket ger en garanti för kvaliteten. Ordningsvakterna kan få del av polisens aktuella information och planerade insatser. För att öka tryggheten på utsatta platser, t.ex. vid hotade byggnader, vill jag öka polisens resurser så att fler ordningsvakter kan vara till hjälp under ledning av utbildade poliser.

Regeringen bör till se att de båda ovan nämnda förslagen kan genomföras.

39. Lokala ordningsföreskrifter, punkt 47 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 50 och
2017/18:3828 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 4 samt
avslår motion
2017/18:1242 av Margareta Cederfelt (M).

Ställningstagande

De EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige lever ofta under svåra förhållanden. Eftersom fattigdom och utsatthet är anledningen till att de lämnat hemlandet blir också vistelsen här svår. Tältläger, en enkel koja, nedgångna

fastigheter eller kanske en bil blir ofta boendet under de veckor eller månader de vistas i Sverige. De sanitära förhållandena är då mycket dåliga, vilket leder till att de områden där dessa tillfälliga bostäder finns uppställda också präglas av nedskräpning och blir vanskötta. Inte sällan är det en olovlig bosättning, dvs. att man vistas där under en längre tid utan markägarens godkännande. Det är inte på detta sätt som den fria rörligheten inom EES var tänkt att fungera.

Jag föreslår därför följande:

- Olovliga bosättningar ska inte accepteras. Kommunen måste få större befogenheter att säkerställa att ordningslagarna följs. Ett beslut om avhysning måste därför kunna gälla ett större område, och ett system med lokala ordningsvakter bör övervägas.
- Handräckning måste kunna ske snabbare än i dag. Staten måste därutöver se över de kostnader som uppkommer kring särskild handräckning, bortforsling, städning m.m. som i dag drabbar kommuner och markägare. Översynen ska leda till lägre kostnader och effektivare hantering för markägarna.
- Kommunerna ska i lokala ordningsföreskrifter ange vad som kräver särskilt godkännande på allmän mark i syfte att upprätthålla ordningen.
- En kommun ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter som t.ex. anger att särskilda krav kan ställas inom ett begränsat område. Ordningsföreskrifterna kan tydliggöra att all nedskräpning, all skadegörelse och allt illegalt klotter på offentliga platser är förbjudet. Andra exempel på föreskrifter kan röra hur varor ska lastas, hur buller ska hanteras vid arbeten i offentliga miljöer, hur markiser och skyltar ska anordnas och att alkoholhaltiga drycker inte får förtäras inom vissa områden. I ordningsföreskrifterna ska det också vara möjligt för kommunen att ange riktlinjer kring utdelande av flygblad, insamlingar av pengar eller uppställande av föremål utan lov från fastighetsägare. Sådana ordningsföreskrifter bör även kunna vara ytterligare ett verktyg för att hindra olagliga bosättningar.

Regeringen bör återkomma med förslag i enlighet med det jag nu anför.

40. Förenkla reglerna för avhysning m.m., punkt 48 (SD, -)

av Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -) yrkande 4.

Ställningstagande

Polismyndigheten får förelägga en person att ta bort anordningar som placerats på en offentlig plats i strid med kommunala ordningsföreskrifter. En offentlig plats är en väg, gata, trottoar, park eller liknande som är upplåten för allmänheten, dvs. en plats som ofta används. Platsen ägs ofta av kommunen. Följs inte föreläggandet får Polismyndigheten vidta åtgärden. Polismyndigheten får även ingripa för att avvärja en straffbelagd handling.

Det första problemet är att polisen inte ingriper i de fall EU-tiggarna utnyttjar offentliga platser för bostadsändamål. Det sker regelbundet och kan bevittnas runt om i våra städer. Här har vi med andra ord ett polisledningsproblem som måste åtgärdas. Eventuellt krävs det även förtydliganden i lagen.

Gäller det däremot en otillåten bosättning på en plats som inte är offentlig är ordningslagen inte tillämplig, och markägaren får i stället vända sig till Kronofogdemyndigheten för att ansöka om särskild handräckning. Den processen är långdragen och ineffektiv, och det leder till att EU-migranterna ges tid att skräpa ned och ockupera allmänna områden. Ett sådant exempel är kåkstaden i Malmö.

Vi föreslår därför att kronofogden inte ska ha med dessa frågor att göra, att någon så kallad "besittningsrätt" inte ska finnas i dessa fall samt att polisen när som helst ska kunna avlägsna boende i illegala kåkstäder utan något specifikt krav på identifikation eller dokumentation.

Särskilda yttranden

1. Skyddsutrustning, punkt 2 (M, SD, C, L, KD, -)

Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Ellen Juntti (M), Patrick Reslow (-) och Magnus Oscarsson (KD) anför:

Vi anser att polisen ska ha tillgång till skyddade fordon och rätt skyddsutrustning. Det gäller inte minst för de poliser som är först på plats vid ett eventuellt terrorattentat. Den brist på bl.a. hjälmar och tunga västar som konstaterats vid utvärderingen av insatsen på Drottninggatan behöver skyndsamt åtgärdas. I överenskommelsen om åtgärder mot terrorism från den 7 juni 2017 ingick också att poliser i yttre tjänst ska ha tillgång till skyddsutrustning och förstärkningsvapen samt att polisen ska få egna taktiska övningsplatser. Vi noterar att justitie- och inrikesministern aviserat att regeringen i vårändringsbudgeten kommer att lämna förslag som syftar till att Polismyndigheten ska kunna säkra en adekvat tillgång till skyddsutrustning och förstärkningsvapen samt ytterligare utrustning till nationella bombskyddet. Detta är positivt. Det räcker emellertid inte med en engångsåtgärd från regeringens sida, utan det behövs en långsiktig satsning för att säkra tillgången till en ändamålsenlig skyddsutrustning inom hela polisorganisationen.

Mot bakgrund av att regeringen nu vidtagit vissa åtgärder avstår vi från att reservera oss till förmån för motionen, men avser att följa frågans behandling och förbehåller oss rätten att återkomma i saken.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (M)

Tomas Tobé (M), Krister Hammarbergh (M), Anders Hansson (M) och Ellen Juntti (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 52 (SD, -)

Adam Marttinen (SD) och Patrick Reslow (-) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller vi de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklad, punkt 52 (C)

Johan Hedin (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i tidigare ställningstaganden men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 52 (L)

Roger Haddad (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 52 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag vidhåller jag de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i tidigare ställningstaganden och i aktuell kommittémotion men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:13 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på registrering av kontantkort till mobiltelefoner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:162 av Jeff Ahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polis utanför ordinarie tjänstetid, med vissa undantag som framarbetas i samråd med myndigheten, ska kunna vara beväpnad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:168 av Jeff Ahl och Björn Söder (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga lagar om Försvarsmaktens stöd till Polismyndigheten bör ändras så att Försvarsmakten ges laga stöd att assistera polisen i upprätthållandet av lag och ordning vid extraordinära situationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagar som medger möjligheten att utlysa lokala undantagstillstånd bör utredas samt implementeras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att situationen i de särskilt utsatta områdena och den generella utmaningen mot statens våldsmonopol av subversiva kriminella element ska kategoriseras som ett inre säkerhetshot och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:205 av Said Abdu och Fredrik Malm (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Eritreas ekonomiska indrivning i Sverige bör upphöra och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:265 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kontrollen av bedrägerier som rör skattebetalarnas pengar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:272 av Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att införa ägarbyte när det gäller vapen där vapenlicensen förs över från det gamla till det nya vapnet vid vapenaffär förutsatt att man vid inbytet byter in ett vapen av samma klass som man själv äger och redan har licens för, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:419 av Christina Örnebjär (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om verktyg för att upptäcka de som hanterar övergreppsmaterial inom offentlig verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:484 av Mathias Tegnér (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda rättsläget kring beskattningen av den eritreanska diasporan i Sverige och hur den kan stoppas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:493 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda ifall lagstiftning behöver stärkas eller om ny brottslagstiftning behövs för att bekämpa brott på deep web och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda om polisen behöver ges nya befogenheter för att stoppa brott på deep web och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska ansvara för att utreda vilka typer av brott som begås på deep web och i vilken omfattning brotten sker och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:595 av Mattias Jonsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över möjligheten att ordningsvakter skulle vara förordnade till en kommun eller citykärna, inte som i dag enbart till förordningsområde, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:656 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Polismyndigheten bör ges möjlighet att bedöma om beslagtagna bilar saknar värde för att förenkla hanteringen inför destruering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:709 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om antalet typer av giltiga legitimationer bör minskas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:751 av Mattias Ottosson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för enskilda att behålla äldre, obrukbara vapen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:769 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kontantkortsregistrering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:789 av Johan Andersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan hur man tillgodogör sig den digitala tekniken och underlättar hanteringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:880 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot illegala vapen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vapenklassa farliga lasrar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett register över sexualbrottslingar med återfallsrisk och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:881 av Adam Marttinen m.fl. (SD, -):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny tillståndsmyndighet för vapenlicensfrågor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handläggningstid för vapenlicens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om femårslicenser för vapen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begreppet synnerliga skäl i vapenlagen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att svensk vapenlag alltid ska gå före EU:s direktiv och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om auktorisation av skyttesammanslutningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara tillåtet att tillfälligt förvara licensbelagda vapen i andras vapenskåp och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vapengarderoben bör utökas till minst tio vapen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skytteförening och vapenlicens och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om intyg om lån av skjutvapen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvaring av ammunition och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vapenbrott och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:886 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade befogenheter för ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för avhysning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera tiggeriproblematiken och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:887 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om registrering av att en person sympatiserar med en terrororganisation, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Säkerhetspolisen direkttillgång till Migrationsverkets asylsystem och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:888 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma med ett lagförslag på hur brottsprovokation kan införas som redskap för rättsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen de möjligheter och skyldigheter som krävs för att på kort tid kunna upprätta lag och ordning i problemområden och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen ska få använda kräkmedel för att säkra bevisning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa reglerna för passhanteringen och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen vid efterlysningar till allmänheten med hjälp av gärningsmannabeskrivningar ej ska få censurera information om gärningsmannens utseende eller ursprung förutom om sådan information är till skada för utredningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur regler kan utformas så att poliser tillfälligt ska kunna avvisa anmälningar om brott, som kan vänta till nästkommande dag utan förvärrad skada, under nattetid eller när risk för annan allvarlig brottslighet föreligger, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda hur regler kan utformas så att poliser ska kunna avvisa anmälningar som uppenbart inte rör brott och som ändå kommer att avskivas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:889 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:890 av Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda religiösa attribut inom polisen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i preventivt syfte införa ett offentligt register över var dömda sexualbrottslingar med hög återfallsrisk bosatt sig efter frigivning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:985 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av möjligheten att införa elpistoler som en del av polisens standardutrustning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:986 av Thomas Finnborg och Mikael Cederbratt (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka möjligheten för polisen att genomföra salivtester i trafiken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:988 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för fler förebyggande åtgärder för att minska våldet i samband med fotbollsmatcher och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1010 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till en ändring i ordningslagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1114 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvåra åtkomsten till övergreppsmaterial på barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att statliga myndigheter, bolag och verk endast upphandlar nätleverantörer som samarbetar med Polismyndigheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1145 av Linda Snecker m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdraga åt Polismyndigheten att vidta åtgärder för att underlätta för poliser att vittna i domstol och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1157 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående följa upp de riksdagsbeslut som är fattade om att korta ned handläggningstider för dem som tyvärr fortsatt drabbas av administration och byråkratiska hinder när de vill bli jägare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1236 av Sotiris Delis (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utreda behovet av ökad säkerhet i det svenska transportsystemet och ökad internationell samverkan på området och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1242 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över verktygen för att hantera olagliga bosättningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1304 av Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av möjligheten att införa någon form av skyldighet för krypteringsföretag att bistå polisen med dekrypteringsassistans i brottsutredningar om barnpornografi efter beslut av åklagare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1310 av Mikael Oscarsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen och tullen ska få sätta upp ANPR-kameror vid samtliga svenska gränsvägar och färjor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1337 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att skärpa straffen för olaga vapeninnehav och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1398 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att förebygga och utreda näthat och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1416 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över polisens möjligheter att motverka buskörning med mc och moped och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1446 av Cecilie Tenfjord-Toftby (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över ordningsvaktens rätt till kränkingsersättning och om denna borde utvidgas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1481 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att DNA-profiler från avlidna i ouppklarade fall av misstänkt dödligt våld kan sparas i spårregistret och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1528 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att slå samman lagen om bevakningsföretag och larmlagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1548 av Said Abdu m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse ska avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1751 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa zonförbud och visitationszoner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1774 av Johan Hultberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över gällande lagstiftning i syfte att säkerställa att lagstiftningen är adekvat för att avskräcka från onödiga larm till fjällräddning och att lagstiftningen ger fullgoda möjligheter för staten att utkräva kostnadsansvar av den som larmat i onödan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1933 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förkorta polisens handläggningstider för vapenlicenser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1967 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra ett förtydligande i vapenförordningen om att man ska beakta målskjutningsvapnets lämplighet utifrån den målskyttegren idrottsskytten angett att vapnet är avsett för och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1968 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att förenkla för legitima vapenbärare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1980 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ta bort alla tidsbegränsningar av vapenlicenser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2001 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa licensplikten för ljuddämpare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2035 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka polisens befogenheter att göra razzior hos missbrukare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta brottsprovokation och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2076 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över konsekvenserna av avskaffande av hotellagen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2091 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra hanteringen av poliser som använt sina tjänstevapen för att oskadliggöra ett hot, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2190 av Maria Stockhaus (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör få i uppdrag att ta fram förslag på hur stulna bilar, husvagnar och husbilar ska förhindras att lämna landet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2241 av Lars-Arne Staxäng (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga flera åtgärder för att motverka kopparstölder på de svenska järnvägarna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2311 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över myndigheters befogenheter att lagra trafikuppgifter tillhandahållna av transportföretag m.fl. och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2321 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga om intäkter från polisens stöldgodsförsäljning kan gå till Brottsofferfonden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2354 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all myndighetsutövning ska vara neutral och att uniformer därmed ska vara helt fria från såväl religiösa som politiska markörer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2359 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lätta upp förbudet för polisen att behandla känsliga personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphäva förbudet för polisen att söka på känsliga personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2448 av Per-Ingvar Johnsson och Eskil Erlandsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivare åtgärder för att stoppa stölder av koppar och andra värdefulla metaller och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2556 av Mikael Cederbratt m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till ett utökat samarbete mellan polis och militär skyndsamt bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2569 av Lotta Olsson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en onlineknapp eller en alarmknapp på nätet för att motverka grovning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga gemensamma skyddsåtgärder inom EU i syfte att motverka grovning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2572 av Agneta Gille (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Uppsalapolisens arbetsmetoder för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2582 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten för polisen att använda kroppsskanner och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2584 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen om vilka som har rätt att genomföra fartkontroller och kontroller av fordon på våra vägar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2621 av Ingela Nylund Watz och Yilmaz Kerimo (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över behovet av skärpt lagstiftning för att motverka organiserad brottslighet riktad mot offentligt finansierad verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2734 av Jesper Skalberg Karlsson och Ida Drougge (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera svensk vapenlagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa digital ansökan om vapenlicens och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka jaktvapengarderoben och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2738 av Jenny Petersson och Katarina Brännström (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kravet på danstillstånd senast riksdagsåret 2017/18 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2746 av Karin Svensson Smith (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försäkringsbolagen bör ges insyn i belastningsregistren för att få ett tillförlitligt underlag för att differentiera försäkringspremierna efter skaderisk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen ska ha rätt att beslagta fordon eller delar av fordon alternativt förse fordon med hjulbojor i samband med grova trafikförseelser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2806 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten till trygghetsskapande ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2814 av Fredrik Malm m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisen måste få bättre möjlighet att ta fingeravtryck av unga som lever som gatubarn, för att därmed identifiera dem och hjälpa dem till ett bättre liv, bort från gatan och bort från kriminalitet och utsatthet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2845 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare att spåra stulna bilar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2891 av Borianan Åberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga utökade befogenheter för säkerhetspersonal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2919 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Polismyndigheten borde ges i uppdrag att med en satsning stävja den gatunära brottsligheten kopplad till tiggeri och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2920 av Åsa Coenraads m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta innehav av fler än fyra vapen utan särskilt tillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2921 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att tillåta förvaring av ammunition av annan sorts kaliber än den som vapenlicensen tillåter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2922 av Åsa Coenraads och Jessica Polfjärd (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att möjliggöra klampning av bilar med hjälp av besiktningsmän och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2976 av Sofia Fölster (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kravet på danstillstånd senast riksdagsåret 2017/18 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3080 av Cecilia Magnusson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att stoppa tvångsbeskattning av svensk-eritreaner i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3143 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet på särskilt danstillstånd slutgiltigt ska vara avskaffat senast den 31 december 2017 och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3178 av Johan Forssell m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, i avsaknad av en fungerande gränskontroll vid yttre gränser och i avsaknad av en nordisk gränskontroll, vid behov ska ha en egen fungerande gränskontroll mot angränsande länder och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en nordisk gränskontroll mellan Danmark och Tyskland, som kan sättas in för det fall behov finns, och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s yttre gräns och att länder som inte lever upp till de krav som ställs i detta avseende ska kunna få sitt medlemskap i Schengensamarbetet utvärderat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidareutveckla Europol och det polisiära EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3190 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyndsam uppstramning av tillgången till id-handlingar för att minska id-stöld och bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt polisiärt samarbete rörande it-relaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad samordning av information kring bedrägerier, phishing och andra internetbaserade brott och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om branschsamverkan för att motverka internetbaserade bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3192 av Tomas Tobé m.fl. (M, C, L, KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda kränkingsersättning för poliser och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta samarbetet mellan kronofogden och polisen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att passfrihet ska råda inom EU och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en rättssäker yttre gränskontroll och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett europeiskt FBI och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3240 av Karin Enström m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka EU:s yttre gräns och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka Europol och effektivisera EU-samarbetet inom brottsbekämpningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3268 av Roger Richtoff och Mikael Jansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten att avlägsna personer som gjort olovliga intrång i hus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3316 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta bort licenskravet på alla mynningsladdare oavsett när de är tillverkade och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3317 av Sten Bergheden och Åsa Coenraads (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skyndsamt se över och underlätta de krav som i dag gäller för att förnya vapenlicenser efter fem år för skyttar och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta bort kravet på synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att underlätta för skyttar att kunna skaffa fler vapen när intresset växer och behoven ökar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3331 av Björn Söder m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagar som medger möjligheten att utlysa lokala undantagstillstånd bör utredas samt implementeras och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliga mål bör sättas upp för ordningsmakten för att komma till rätta med våldsproblematiken i de värst drabbade utanförskapsområdena och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att situationen i de särskilt utsatta områdena och den generella utmaningen mot statens våldsmonopol av subversiva kriminella element ska kategoriseras som ett inre säkerhetshot och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3348 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggningen av vapenärenden snabbas upp och att servicegarantier införs tillsammans med ett skydd för ekonomiska förluster och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av det samlade regelverket för tillståndsgivning och innehav av legala vapen och vapendelar för att skapa ett regelverk som inte försvårar för jakt och sportskyttar i onödan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att tillåta personer och skytteföreningar att inneha fler vapen för jakt och sportskytte och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna att förvara vapen på ett säkert sätt om man t.ex. regelmässigt jagar på andra orter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3365 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta brottsprovokation vid misstänkt sexualbrott mot i synnerhet unga och förståndshandikappade på internet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3366 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att förminska eller helt ta bort brottsbekämpande myndigheters ansvar att betala avgifter till teleoperatörer för avlyssningskopplingar inom brottsbekämpningen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3396 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den oacceptabla situationen med det stora antalet sexualbrott och nedlagda våldtäktsanmälningar måste åtgärdas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3398 av Betty Malmberg (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stävja id-kapningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3423 av Sten Bergheden m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och modernisera vapenlagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handläggningen av vapenlicenser bör flyttas från polisen till en ny viltmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya myndigheten, som i motionen föreslås få ansvaret för vapenlicenser, har kunskap och utbildad personal för vapenärenden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en maxtid om en månads handläggningstid vid ansökan om vapenlicens bör införas under förutsättning att handlingarna är korrekt ifyllda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett digitalt ansökningsförfarande vid ansökan om vapenlicens och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka jaktvapengarderoben till minst tio vapen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra och underlätta vapenförvaring hos annan person och i sitt andra boende och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge godkända vapenhandlare en auktorisering som ger dem möjlighet att under vissa förutsättningar godkänna vapenlicenser och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kraven på att söka ny samlarlicens vart femte år och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga regelverket för när ett vapen ska lämnas in vid återkallning av vapenlicens och vid tvist om detta och att vapnet ska återkallas först när tvisten har vunnit laga kraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ansvariga myndigheter snabbare ska kunna uppdatera aktuella vapenlistor och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda kraven på licenser för stift och vissa kantantändare och startpistoler och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge godkända vapenhandlare möjlighet att kontinuerligt skrota vapen för att därmed underlätta hanteringen av skrotvapen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för vapenhandlare att lämna ut låneintyg i upp till max 30 dagar och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man ska kunna förvara ammunition till ett annat vapen än det man har licens på och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det lättare för jägare att låna varandras vapen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och förtydliga reglerna om vapenlicenser för hembygdsföreningar, museer m.fl. som får vapen som gåva, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för vapenpass för att underlätta för jägare och skyttar med godkända vapenpass att kunna resa inom EU och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida licenskrav ska finnas på alla mynningsladdade vapen som är tillverkade 1890 och senare eller om registrering/anmälning ska räcka och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att när det gäller kraven för målskyttevapen ersätta synnerliga skäl med särskilda skäl och definiera det senare i lag eller förordning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3452 av Fredrik Schulte (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten för polisen att använda brottsprovokation vid allvarlig brottslighet för att lagföra kriminella och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3472 av Kristina Yngwe (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det europeiska polissamarbetet och informationsutbytet avseende djurrättsrelaterad brottslighet måste stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3473 av Johan Hedin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om effektivare rättsprocess vid brott i butik och handel och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3474 av Johan Hedin och Anders Åkesson (båda C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge polisen i uppdrag att beivra farlig fordonsframfart och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3477 av Johan Hedin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för bössmakare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för hur företag kan äga, låna ut och hyra ut vapen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en rullande licensgivning med aktivitetskrav i stället för femårslicenser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för licenshantering så att vapenhandlare kan administrera vapenbyteslicenser och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av det samlade regelverket för tillståndsgivning och innehav av legala vapen och vapendelar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för tillståndsgivning för vapenförvaring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att underlätta för personer att komma till Sverige på jakt eller tävlingsskytte och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det europeiska vapenpasset och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3479 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att förhindra att stater missbrukar Interpols efterlysningssystem för att komma åt politiska opponenter i andra länder och för att driva frågan i kretsen av medlemsstater i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3529 av Magnus Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt system för ansökan om vapenlicenser och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3544 av Kent Ekeröth (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till kroppsvisitation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om it-system som underlättar överlämnande av ärende och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet för myndigheterna att utbyta information innan ett ärende överlämnas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa daktningmaskin samt möjlighet för Polismyndigheten att ta fingeravtryck och genomföra fingeravtryckssökning vid flygplatser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet för Polismyndigheten att vid behov genomföra fingeravtryckssökning exempelvis vid inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3549 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att poliser bör ges befogenhet att på ledig tid inneha och bära sitt tjänstevapen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3550 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskalan för smuggling av vapen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3551 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kränkingsersättning för poliser och liknande grupper och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3552 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ordningsmakten möjlighet att använda tårgas, vattenkanoner, gummikulor och undantagstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3559 av Magnus Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gällande licens på enhandsvapen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3569 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten för polisen att besluta om zonförbud och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunala ordningsvakter och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för grova vapenbrott samt om att fler vapenbrott ska betraktas som grova och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att giltighetstiden för nya pass som utfärdas till följd av att tidigare pass anmälts som förkommet eller stulet bör begränsas och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att giltighetstiden för främlingspass och resedokument som utfärdas till följd av att dessa anmälts som förkomna eller stulna bör begränsas och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att missbruk av pass, främlingspass och resedokument alltid bör ses som grovt missbruk av urkund och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka system med automatiska gränskontroller och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statsbidrag för kommunala trygghetsvakter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ordningsvakter i polisens tjänst och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kravet på polistillstånd för vissa verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3582 av Roger Haddad m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om operativt mandat för Europol och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europols analyskapacitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en europeisk åklagarmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbetsavtal med länder i EU:s närområde och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till föransvar för vapen eller liknande farliga föremål som påträffas i ett fordon och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synnerligen grovt smugglingsbrott och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra smuggling av vapen till en särskild brottsbestämmelse och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3585 av Roger Haddad m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som migrerar till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Europasamarbetet mot människohandel med barn och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3590 av Roger Haddad m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av ansvaret för att transportera personer som omhändertagits enligt LOB och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3652 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter inom begränsade områden och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3685 av Annie Lööf m.fl. (C):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka bedrägerier bl.a. genom att tillgången till id-handlingar stramas upp och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bl.a. genom tekniska verktyg stoppa tillgången till barnpornografi och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3735 av Tomas Tobé m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att i svenska pass skriva in förbud mot att besöka vissa länder i syfte att förhindra deltagande i terroristaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska bidra till kapacitetsutbyggnad av rättsliga funktioner i andra länder, inte minst för att kunna säkra bevisning avseende terroristbrott och krigsförbrytelser, och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bidra till att världens länder på ett bättre och mer effektivt sätt driver på genomförandet och implementeringen i nationell lagstiftning av säkerhetsrådets resolutioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör bidra till att – i de länder där störst behov föreligger – utveckla de nationella rättssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3737 av Tomas Tobé m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbetet mellan polisen och andra aktörer måste bli bättre för att bekämpa narkotikabrott och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka narkotikabrott genom internationella samarbeten, t.ex. inom ramen för Europol, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt i olika internationella sammanhang ska medverka i narkotikabekämpningen och hanteringen av den globala narkotikaproblematiken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3739 av Tomas Tobé m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att handläggning av myndighetsärenden gentemot allmänheten, såsom passansökningar och vapenlicenser, har acceptabla handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till Tullverket och Polismyndigheten att samordnat agera för att stoppa införseln av illegala vapen och narkotika och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3743 av Sofia Damm (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera samverkan med Europol såväl som med Danmark och Tyskland för att kunna stoppa införseln av framför allt illegala vapen och narkotika vid den skånska gränsen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell satsning på Malmö i frågan om att få bort vapnen från gatorna och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka utbytet med Danmark för att ta lärdom av framgångsrika danska modeller för att stävja den grova brottsligheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samverkan mellan relevanta myndigheter för att förhindra och upptäcka brottslighet kopplad till välfärdssystemen och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3780 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mynningsladdade vapen som är kopior på historiska vapen ska befrias från licenskrav och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3828 av Andreas Carlsson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska få större befogenheter att säkerställa att ordningslagarna följs och att beslut om avhysning ska gälla ett större område och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska kunna besluta om lokala ordningsföreskrifter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3833 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur rättsvårdande myndigheter kan få utökade befogenheter till elektronisk övervakning av yrkestrafiken och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3867 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot trakasserier och brott på internet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om säkerheten på sjukhus och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3890 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gräns- samt id-kontroller och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inre utlänningskontroller och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3898 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett tätare samarbete mellan försvar och polis i extrema situationer och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3899 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda fler alternativa vapen till polisen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp att poliser i yttre tjänst har tillgång till skyddsutrustning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en effektiv avrapportering och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens tekniska arbetsverktyg och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationellt samarbete och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
52. Motioner som bereds förenklat		
2017/18:13	Robert Stenkvist (SD)	
2017/18:205	Said Abdu och Fredrik Malm (båda L)	
2017/18:272	Eskil Erlandsson och Per-Ingvar Johnsson (båda C)	
2017/18:484	Mathias Tegnér (S)	2
2017/18:769	Hans Hoff (S)	
2017/18:880	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	8 och 13
2017/18:881	Adam Marttinen m.fl. (SD, -)	1 och 3–11
2017/18:886	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	3
2017/18:887	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	8 och 9
2017/18:888	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	8, 15 och 18–20
2017/18:889	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	
2017/18:890	Adam Marttinen och Patrick Reslow (SD, -)	
2017/18:982	Julia Kronlid m.fl. (SD)	33
2017/18:985	Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M)	
2017/18:986	Thomas Finnborg och Mikael Cederbratt (båda M)	
2017/18:988	Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M)	
2017/18:1010	Thomas Finnborg (M)	
2017/18:1114	Fredrik Lundh Sammeli (S)	2
2017/18:1236	Sotiris Delis (M)	
2017/18:1304	Thomas Finnborg och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M)	
2017/18:1548	Said Abdu m.fl. (L)	
2017/18:1980	Sten Bergheden (M)	
2017/18:2035	Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD)	1 och 4
2017/18:2076	Markus Wiechel (SD)	
2017/18:2091	Markus Wiechel (SD)	
2017/18:2354	Richard Jomshof (SD)	

2017/18:2359	Richard Jomshof (SD)	1 och 2
2017/18:2569	Lotta Olsson (M)	1 och 2
2017/18:2582	Lotta Olsson (M)	
2017/18:2584	Lotta Olsson (M)	
2017/18:2734	Jesper Skalberg Karlsson och Ida Drougge 1 och 3 (båda M)	
2017/18:2920	Åsa Coenraads m.fl. (M)	
2017/18:2921	Åsa Coenraads (M)	
2017/18:3080	Cecilia Magnusson (M)	
2017/18:3268	Roger Richtoff och Mikael Jansson (båda SD)	
2017/18:3316	Sten Bergheden (M)	
2017/18:3317	Sten Bergheden och Åsa Coenraads (båda M)	1–3
2017/18:3348	Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M)	13–15
2017/18:3365	Anders Hansson (M)	
2017/18:3366	Anders Hansson (M)	
2017/18:3423	Sten Bergheden m.fl. (M)	1–3 och 6–20
2017/18:3452	Fredrik Schulte (M)	
2017/18:3472	Kristina Yngwe (C)	3
2017/18:3477	Johan Hedin (C)	1–8
2017/18:3529	Magnus Persson (SD)	
2017/18:3559	Magnus Persson (SD)	
2017/18:3585	Roger Haddad m.fl. (L)	3 och 4
2017/18:3735	Tomas Tobé m.fl. (M)	25 och 31–33
2017/18:3737	Tomas Tobé m.fl. (M)	8, 16 och 19
2017/18:3739	Tomas Tobé m.fl. (M)	19
2017/18:3833	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	19
2017/18:3899	Andreas Carlson m.fl. (KD)	5, 9 och 10

BILAGA 3

Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU6y

Beredskapspolis

Till justitieutskottet

Justitieutskottet beslutade den 8 mars 2018 att ge försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 2017/18:3576 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 11 och vad som anförs i motionen om att införa en beredskapspolis i de delar som berör försvarsutskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till att gälla frågan om beredskapspolis.

I yttrandet finns tre särskilda yttranden (SD, L, KD).

Utskottets överväganden

Beredskapspolisens återinförande

Motionen

I motionen anføres att beredskapspolisens ursprungligen var en del av civilförsvaret som 1986 flyttades till en särskild organisation. Efter det kalla krigets slut bantades beredskapspolisens till 1 500 personer, som genomgick en kortare grundutbildning och därefter repetitionsutbildning vartannat år. Beredskapspolisens kunde hjälpa till med bevakningsuppgifter, transporter, räddningstjänst, tillträdesskydd och bistånd med att upprätthålla ordning vid olyckor, översvämningar och störningar i infrastruktursystemet m.m. Däremot fick beredskapspolisens efter 2009 inte delta i polisverksamhet där det fanns en påtaglig risk att de kunde komma att använda våld mot enskilda. Även om beredskapspolisens sällan kom till användning bedömdes organisationen fungera mycket väl.

År 2012 avvecklades beredskapspolisens. Motiveringen var att den inte längre behövdes eftersom antalet poliser ökat till över 20 000 och totalförsvarets plikten i fredstid förändrats. Regeringen uteslöt dock inte att det skulle kunna bli aktuellt att återinföra organisationen. Sedan dess har omvärldsläget och polisens förutsättningar förändrats i grunden. Enbart de senaste årens händelser såsom skogsbranden i Västmanland 2014 och flyktingkrisen 2015 visar att polisens i vissa mycket ansträngda lägen, där hela samhällsorganisationen sätts på prov, behöver kunna kalla in förstärkningar. Därför behövs en ny och modern beredskapspolis.

Motionärerna vill skapa en modern beredskapspolis som ska kunna kallas in i fler situationer än förut. Tjänstgöringen ska bygga på frivillighet och tidsbegränsade kontrakt för personer som har detta som ett åtagande vid sidan av sitt ordinarie arbete.

Utskottets ställningstagande

Beredskapspolisens avvecklades 2012. Frågan om en förstärkningsresurs till polisens har nyligen behandlats av Förvarsberedningen i rapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66, s 156 f.).

Förvarsutskottet instämmer i Förvarsberedningens bedömning att det finns behov av en resurs för att kunna förstärka polisens vid höjd beredskap och krig. I samband med krigsfara och krig kommer behovet av att skydda viktiga objekt, förstärka gränsövervakningen samt bistå i befolkningsskyddet att öka avsevärt.

Förvarsberedningen föreslår att en förstärkningsresurs till polisens upprättas, vilken ska utformas för situationer då beslut om

beredskapshöjningar eller höjd beredskap fattats. Personalen bör i första hand vara personer som avslutat sina anställningar som poliser eller annan personal med relevant utbildning för de uppgifter som förstärkningsresursen ska lösa vid höjd beredskap och krig. Med uttagning och rekrytering till förstärkningsresursen bland dessa personalkategorier säkerställs krigsplacering av lämpliga personer samtidigt som utbildningstiden förkortas. Personalen inom förstärkningsresursen bör krigsplaceras i Polismyndighetens krigsorganisation med civilplikt. Genom ett särskilt beslut kan de beordras att genomföra beredskapstjänstgöring i fredstid.

Lämpliga uppgifter för en förstärkningsresurs kan enligt beredningen vara att vid beredskapshöjningar och krig stödja vid gränsövervakning, bevakning, tillträdesskydd och transporter. Dessutom bör resursen även ha uppgifter som rör befolkningsskydd och räddningstjänst. Personal i polisens förstärkningsresurs ska vid höjd beredskap eller i annat fall efter ett särskilt beslut ha de befogenheter som en polisman har enligt polislagen (1984:387) vid tjänstgöring i organisationen. För att kunna ge ett mervärde vid höjd beredskap ska förstärkningsresursen vara lokalt förankrad.

Försvarsutskottet delar försvarsberedningen uppfattning och anser att den närmare utformningen av en sådan förstärkningsresurs till polisen med utgångspunkt i totalförsvarets krav bör analyseras. Försvarsutskottet anser i likhet med Försvarsberedningen att regeringen bör påbörja arbetet redan under innevarande försvarsbeslutsperiod 2015–2021 och att målet bör vara att förstärkningsresurserna vid utgången av 2021 omfattar ca 1 000 civilpliktiga.

Med detta föreslår försvarsutskottet att justitiekammaren i sin tur föreslår riksdagen att ställa sig bakom det som anförs om en förstärkningsresurs till Polismyndigheten och tillkännager detta för regeringen.

Utskottet har inget ytterligare att anföra med anledning av motionen.

Stockholm den 27 mars 2018

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Beatrice Ask (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Mikael Oscarsson (KD), Kalle Olsson (S), Lars Püss (M), Pål Jonson (M) och Maj Karlsson (V).

Särskilda yttranden

1. Särskilt yttrande (SD)

Mikael Jansson (SD) anför:

Vi menar att avvecklingen av den särskilda beredskapspolisen och destrueringen av deras utrustning var en oklok åtgärd av regeringen Reinfeldt 2012. Det saknades skäl att avveckla denna välfungerande organisation som dessutom hade låga kostnader.

Vi har länge haft ett förslag i vår budgetmotion om att den särskilda beredskapspolisen ska återskapas. Nu har detta, efter att frågan har behandlats av Försvarsberedningen, blivit en majoritetsåsiikt i riksdagen. Vi stöder detta.

En styrka med den särskilda beredskapspolisen var att den byggde på vidareutbildning av medborgare som genomgått militär grundutbildning inom värnpliktsystemet och som därför redan hade tillämpbara kunskaper. Den var till en början en renodlad civilplikt. När senare enskilda kontrakt kom med i bilden kom organisationen att förändras negativt, eftersom de med kontrakt sågs som frivilliga och hade större åtaganden än de som var rent pliktanslutna. Organisationen klövs och tappade fart.

I dag har vi en situation där värnpliktiga inte har utbildats sedan 2010. Vi saknar alltså årgångar i den personalpool som de värnpliktiga utgör. Utbildningen av värnpliktiga ska nu återtas.

- Den framtida beredskapspolisen bör vara renodlat civilpliktigt och inte omfatta enskilda frivilliga kontrakt.
- Uttagning av beredskapspolisen bör göras bland dem som genomgått militär grundutbildning.
- Beredskapspolisen bör kunna sättas in även vid särskilda påfrestningar på samhället i fredstid efter beslut av regeringen.

Debatten pågår nu om militärens roll som stöd till polisen. De som vill spetsa till frågan brukar måla upp en bild av att militären ska gå in i förorterna och skapa ordning. Så skedde i Rio de Janeiro med stor framgång men måste ses som en absolut sista utväg i Sverige. Militären kan däremot, när den låga numerären tillåter, avlasta polisen vid kriser i samhället genom åtgärder som avspärrning, bevakning och eftersök m.m. Utbildningen av beredskapspolisen rymmer studier i brottsbekämpning, juridik och insatser mot folkmassor. Beredskapspolisen är därför lämpad att stödja polisen med enklare polisiära sysslor när den ordinarie polisen är underbemannad vid kriser i samhället. Att enbart använda beredskapspolisen vid höjd beredskap och i krig är slöseri med upparbetad kompetens.

2. Särskilt yttrande (L)

Allan Widman (L) anför:

Jag delar, liksom utskottets majoritet, Försvarsberedningens syn att det vid krig och krigsfara ska finnas en polisiär förstärkningsresurs motsvarande den tidigare beredskapspolisen. Vid utgången av nästa försvarsbeslutsperiod bör denna resurs uppgå till ca 3 000 civilpliktiga. Att, som Försvarsberedningen föreslår, enbart reservera den polisiära förstärkningsresursen för krig och krigsfara innebär en misshushållning med samhällets resurser och motverkar organisationens kompetens.

Jag anser därför att liksom den tidigare beredskapspolisen så bör den nya resursen även kunna användas vid allvarliga störningar i samhället i fredstid.

3. Särskilt yttrande (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

Dagens och morgondagens hotbild gör att gränser mellan krig och fred blir alltmer flytande. Det kan heller inte uteslutas att andra organisationer än stater kan rikta olika typer av angrepp mot Sverige. Det innebär att situationer som kan leda till att allvarliga ordningsstörningar kan uppstå även när det inte är krig eller överhängande risk för krig. Att beredskapspolisen inte skulle kunna användas även i fred förefaller därför egendomligt och är en misshushållning med samhällets resurser.

Jag står bakom utskottets uppfattning om en förstärkningsresurs till polisen, och anser att beredskapspolisen bör utgöra en resurs som kan användas i såväl i fred som i krig.